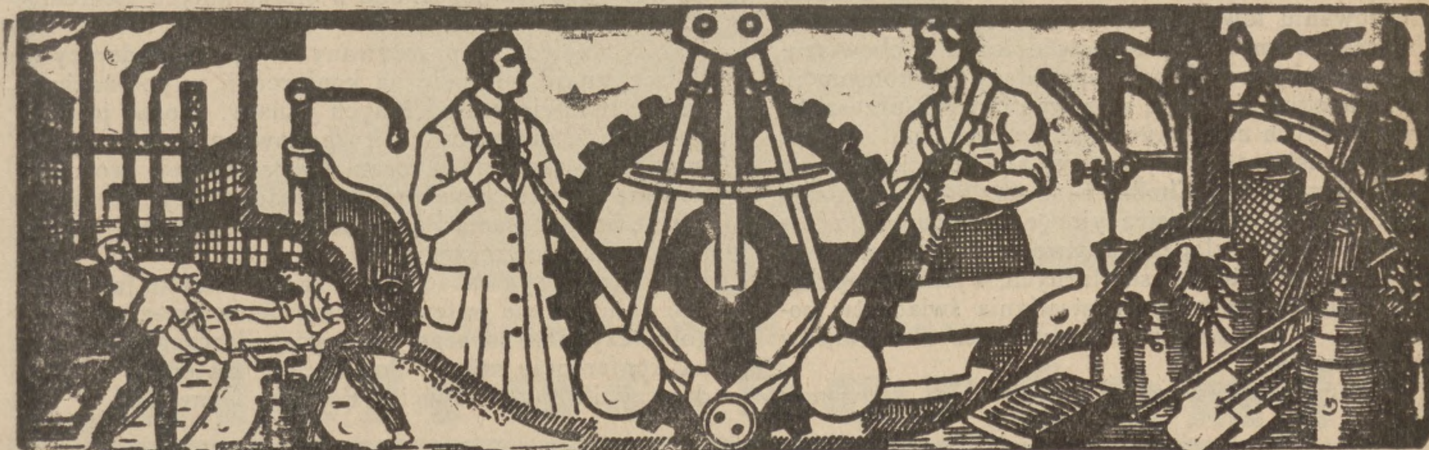
RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

STAŁE DODATKI:

„ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA" ◆ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE" ◆ „DZIAŁ SAMOCHODOWY" ◆ „HANDEL I PRZEMYSŁ ROWEROWY" ◆ „DZIAŁ BUDOWLANY, DRZEWNY I CERAMICZNY" ◆ „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH"

Nr. 4 — Poznań, 25 stycznia 1930 — Rok X

PRZEDPŁATA kwartalna 4½ zł + 40 gr za dostawę franko w dom.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA POZNAN, WIELKA 10. - TEL. 2277

Tygodnik abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem.

Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej

Postulaty międzynarodowego rozejmu celnego
pod kątem widzenia kryzysu gospodarczego w Polsce

W dniu 17 lutego rb. zebrać się ma w Genewie międzynarodowa konferencja celem omówienia t. zw. rozejmu celnego i ustanowienia programu układów dla zrealizowania zbiorowej umowy celnej, mającej ułatwić stosunki gospodarcze pomiędzy poszczególnemi państwami. Inicjatywę zwołania wspomnianej konferencji wydało dziesiąte Zgromadzenie Ligi Narodów, które wyraziło m. in. opinję, że międzynarodowe układy gospodarcze nie powinny być prowadzone wyłącznie przez techników, lecz, że ściślejszy udział polityków w tych układach jest konieczny.

Rzucając inicjatywę zwołania międzynarodowej konferencji celnej, Zgromadzenie Ligi Narodów wychodziło z założenia, że dla zracjonalizowania międzynarodowego handlu jest rzeczą konieczną uprzednie zreformowanie istniejących przeszkód celnych pomiędzy poszczególnemi państwami. Wprawdzie nie może być narazie mowy o całkowitem zniesieniu tych przeszkód celnych, tem niemniej przeprowadzenie uchwały o niewprowadzaniu nowych przeszkód celnych i niepodwyższania istniejących stawek, byłoby wstępnym krokiem dla zracjonalizowania międzynarodowej wymiany handlowej.

Z obecnego stadjum prac organizacyjnych dookoła zwołania wspomnianej konferencji wynika, że następujące państwa zgodziły się wziąć udział w tejże konferencji, a m.:

Anglja, Austrja, Belgja, Bułgarja, Czechosłowacja, Danja, Finlandja, Francja, Grecja, Hiszpanja, Holandja, Jugosławja, Irlandja, Łotwa, Luksemburg, Norwegja, Polska, Portugalja, Rumunja, Szwecja, Węgry i Włochy.

Brazylja, republika San Domingo wyślą jedynie obserwatorów. Rządy Związku Południowo-Afrykańskiego, Australji, Egiptu, Indyj i Nowej Zelandji odpowiedziały, że nie pragną brać udziału w konferencji.

Projekt międzynarodowej konwencji celnej, zmierzający do gruntownej przebudowy systemu międzynarodowej wymiany handlowej, oparty jest na poniżej podanych postulatach:

1. Państwa zobowiązują się nie wprowadzać nowych i nie podwyższać istniejących ceł, zarówno przywozowych, jak i wywozowych, począwszy od daty, którą określi konferencja. Datą tą w myśl uchwały Zgromadzenia Ligi Narodów miał być pierwotnie dzień 1 października ub. r. — jednak Komitet Ekonomicz-

ny, licząc się z nierównemi warunkami państw i chcąc im dać czas do wprowadzenia zmian, oznaczenie daty pozostawił konferencji, zaznaczając tylko, że powinna ona poprzedzać moment zebrania się samej konferencji.

2. Państwa zobowiązują się nie ustanawiać opłat wewnętrznych, któreby obciążały wyłącznie towary importowane, lub obciążały je w stopniu wyższym od krajowych. Państwom nie wolno powiększać różnicy w traktowaniu towaru krajowego i obcego na niekorzyść towaru importowanego w dziedzinie obowiązujących przepisów o obrocie, sprzedaży lub konsumcji.

3. Państwa nie mogą stosować nowych przeszkód we wzajemnych stosunkach handlowych na drodze przepisów ustawodawczych, reglamentacyjnych, lub administracyjnych. Chodzi tu o rozległą dziedzinę protekcjonizmu administracyjnego, polegającego na stosowaniu przez władze państwowe względem towarów przepisów weteryn., sanitarnych, wymagań opakowania, oraz przymusu przedstawiania świadectw pochodzenia — w kierunku niekorzystnym dla towarów importowanych.

4. Państwa przez przystąpienie do konwencji zobowiązują się automatycznie stosować układ z 1927 roku o zakazach i ograniczeniach przywozu i wywozu, bez względu na to, czy go ratyfikowały, czy też nie.

Zaznaczyć należy, że podane postulaty nie dotyczą ceł czysto skarbowych, których definicję ustalić ma dodatkowo międzynarodowa konferencja.

W związku z projektowaną konferencją, trudno dziś wnioskować, czy rzucona idea przyjmie realne kształty, czy też pozostanie w sferze innych niezrealizowanych projektów.

Ze względu na przeżywany kryzys gospodarczy w Polsce, znajdziemy się na konferencji w położeniu o wiele trudniejszem od innych państw. Biorąc jeszcze pod uwagę niecałkowicie rozbudowaną sieć naszego handlu zagranicznego, oraz niedostatecznie zróżniczkowane stawki celne, przypuszczać należy, że ewentualne przystąpienie Polski do konwencji celnej ujawni poważne zastrzeżenia.

Dlatego też uważać należy zagadnienie to jako bardzo aktualne dla wstępnego omówienia przez poszczególne czynniki naszego życia gospodarczego, aby już na konferencję zebrać dostateczny materjał opinjodawczy dla przedstawicieli Polski w Genewie.

Znaczna poprawa bilansu handlowego za r. 1929

Zmniejszenie przywozu w ciągu 11 miesięcy 1929 roku w porównaniu z tym samym okresem 1928 roku w grupach towarów specjalnie zwalczanych przez Ligę Samowystarczalności Gospodarczej wyniosło 138 miljonów złotych.

Wyszczególnienie	(w tysiącach złotych) Styczeń-Listop. 1928	Styczeń-Listop. 1929
Śliwki	9.037	8.187
Ryż	60.160	29.580
Tłuszcze jadalne	89.736	78.708
Skóry surowe	69.656	38.013
Skóry wyprawione	94.798	80.885
Kauczuk i wyroby z niego	61.712	46.206
w tem:		
obuwie z kauczuku	15.153	6.873
Kosmetyki i pachnidła	9.901	9.125
Maszyny rolnicze	36.763	26.528
Kołowce	16.039	15.243
Papier i wyroby z pap.	77.824	68.225
Tkaniny bawełniane	47.811	38.584
Konfekcja	24.662	22.107
w tem:		
wyroby dziane	12.012	7.006
Odzież i galanterja	13.837	12.161
	639.101	487.431

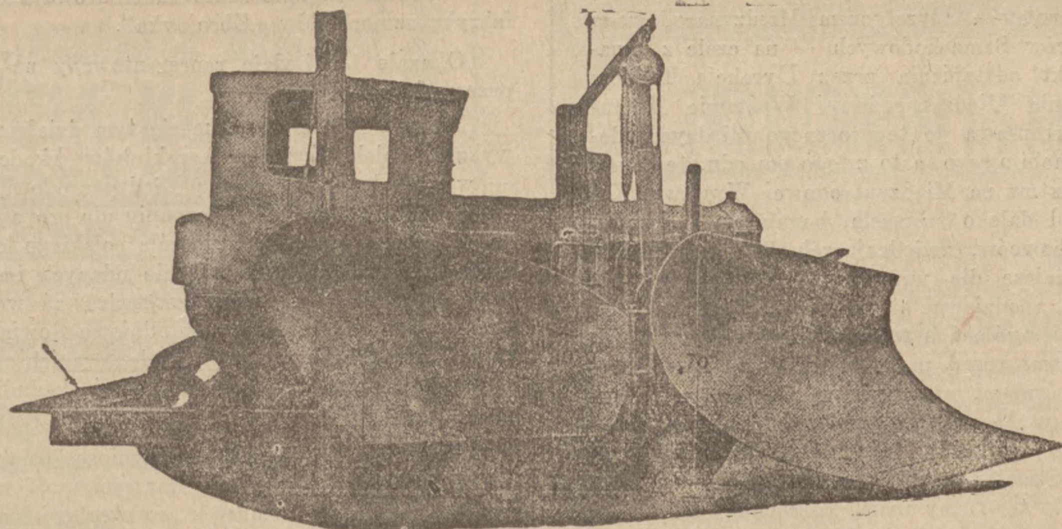
Saldo bilansu handlowego za okres roczny (1. 11. 1928 r. — 1. 11. 1929 r.) w porównaniu z okresem rocznym (1. 11. 1927 r. — 1. 11. 1928 r.) zmniejszyło się o 540 milj. złotych.

	w milj. zł.		w milj. zł.
Listopad 1927 r.	— 36,7	Listopad 1928 r.	— 6,0
Grudzień "	— 59,9	Grudzień "	— 29,2
		Styczeń 1929 r.	— 78,2
Styczeń 1928 r.	— 52,7	Luty "	— 97,5
Luty "	— 72,6	Marzec "	— 71,8
Marzec "	— 163,8	Kwiecień "	— 108,8
Kwiecień "	— 81,1	Maj "	— 45,3
Maj "	— 94,7	Czerwiec "	— 33,8
Czerwiec "	— 97,5	Lipiec "	— 10,0
Lipiec "	— 86,7	Sierpień "	— 54,2
Sierpień "	— 62,5	Wrzesień "	— 14,0
Wrzesień "	— 68,5	Październik "	— 2,2
Październik "	— 38,5	Listopad "	— 12,7

4-ro i 6-cio kątne oraz karbowane 8380
Tkaniny metalowe - siatki rabicowe i t. p.
Ceny konkurencyjne Dostawa terminowa.
„DRUTOWNIA - POZNAŃ" Fabryka siatek i płotów drucianych
dawn. R. MATUSZEWSKI i S-ka.
Poznań, św. Marcin 45 a, II. ptr., tuż przy ul. Gwarnej

SAMOLOTEM
podróżujesz nad chmurami i oparami, w słońcu i w czystem powietrzu.

Odśnieżne pługi traktorowe

„Cletrac-Sargent"

Górnośląskie Towarzystwo Przemysłowe Gefepe Sp. Akc.

Warszawa, ul. Sewerynów 3
tel. 221-44, 247-54, 247-66

Katalogi, oferty na żądanie

8344

Kronika gospodarcza

CIĘŻKA SYTUACJA W HUTNICTWIE.

Zamknięcie Huty „Częstochowa". — Redukcje w „Hucie Bankowej".

Do redakcji naszej nadchodzą wiadomości o likwidacji przedsiębiorstw hutniczych i redukcjach robotników z braku zamówień i pracy. Sytuacja ta wynikła z tej przyczyny, że dla hutnictwa żelaznego grudzień był najgorszym miesiącem w roku ubiegłym. W miesiący tym produkcja doznała dalszego i to raptownego spadku, przedstawiała się bowiem w poszczególnych działach następująco:

Wielkie piece wyprodukowały 46.184 ton, t. j. o 21.72 procent mniej, aniżeli w listopadzie ub. roku; stalownie wyprodukowały: 84.181 ton (o 19.57 procent mniej, aniżeli w listopadzie); walcownie: 63 251 ton (o 16.47 procent mniej, aniżeli w listopadzie). Poza tem w grudniu również zmniejszyła się wytwórczość rurkowni, mianowicie do 8.370 ton, tj. o 23.20 procent.

Stan zatrudnienia w hutnictwie żelaznem wykazuje z końcem grudnia spadek do 47.146 robotników (49.011 robotników z końcem listopada ub. roku). Redukcja dotknęła głównie robotników w hutach województwa Kieleckiego i Krakowskiego.

Jak donoszą informacje, w dniu 15 bm dyrekcja huty żelaznej „Częstochowa" w Rakowie zawiadomiła robotników, że z powodu braku zamówień i pieniędzy — od 15-go lutego br. huta będzie zamknięta i wszyscy robotnicy w liczbie 1.500 zostaną wydaleni. Robotników ogarnia rozpacz, gdyż już obecnie w okolicy Częstochowy znajduje się kilkuset robotników pozbawionych pracy, którzy zostali wydaleni z fabryk innych gałęzi przemys'u.

Również w hucie „Bankowej" w Dąbrowie Górniczej, gdzie z wiosną ub. roku zatrudniano 3.800 robotników, w tym samym roku w grudniu wydalono z pracy 200, zaś w bież. miesiącu dalszych 800 robotników, aż wreszcie 15 bm. wypowiedziano pracę dalszym 150 ludziom. Masowe te redukcje tłumaczy Zarząd huty brakiem zamówień.

NA MARGINESIE CIĘŻKIEJ SYTUACJI W PRZEMYŚLE.

Jak donoszą informacje, zamknięte zostały przed kilku dniami wobec braku zamówień fabryki „Unja" w Grudziądzu. Poza tem przewidywane jest zamknięcie fabr. Herzfeld Victorius, oraz ograniczenie produkcji w największej w Polsce fabr. wyrobów gumowych „Pe-Pe-Ge" w Grudziądzu.

REDUKCJA DNI PRACY W FABRYKACH WARSZAWSKICH.

W szeregu fabryk warszawskich wprowadzane są redukcje dni pracy w tygodniu. Fabryka wyrobów metalurgicznych Bezet zapowiedziała robotnikom, że od przyszłego tygodnia zmniejsza pracę do 3-ch dni tygodniowo. W fabryce zatrudnionych jest 250 robotników.

UPADŁOŚCI W TRZECH KWARTAŁACH UB. ROKU.

Zgodnie z danemi sądów okręgowych w trzech kwartałach ub. roku zostało zgłoszonych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej 290 upadłości. Największa ilość upadłości dotyczy województw centralnych (161), reszta zaś przypada na województwa poznańskie i pomorskie (77), województwa południowe (41), wreszcie województwo śląskie (11). Z liczby 290 upadłości — 206 przypada na firmy handlowe, 82 na przedsiębiorstwa przemysłowe, kredytowe i 2 — inne. W liczbie upadłych firm było 10 spółek akcyjnych, 24 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i wreszcie 207 firm pojedyńczych. Należy dodać, że w roku 1927 liczba upadłości wyniosła 204, zaś w r. 1928 — 288.

ROZWÓJ SPÓŁEK AKCYJNYCH.

Według danych Gł. Urz. Stat. liczba spółek akcyjnych podniosła się z 1.267 w roku 1927 na 1.371 w roku 1928, a więc o 104. Łączny kapitał polskich spółek akcyjnych zwiększył się w tym czasie z 2.194,1 milj. zł. na 2.579 milj. zł. (o 385 miljonów).

Na poszczególne gałęzie gospodarcze przypada ilość spółek i ich kapitał jak następuje (w miljonach złotych):

	Liczba	Kapitał
Kopalnie	66	483,9
Huty	17	337,5
Banki	64	214,6
Przemysł chemiczny	113	148,5
Przemysł maszyn. i elektrotechn.	97	134,1
Przemysł metalowy	61	61,8
Przemysł tekstylny	28	56,5
Przemysł drzewny	93	33,2
Zakłady ubezpieczeń	19	6,7
Rolnictwo	16	8,4
Przemysł garbarski	15	7,7

Przemysł samochodowy i lotniczy na M. W. K. T.

Przedstawiciele zagranicznego przemysłu samochodowego z p. Cesanne'e — Dyrektorem Międzynarodowego Biura Konstruktorów Samochodowych — na czele z uznaniem powitali fakt odstąpienia przez Dyrekcję Targów Poznańskich właśnie Międzynarodowej Wystawie Komunikacji i Turystyki prawa do tegorocznego Międzynarodowego salonu automobilowego, a to z tego powodu, że reprezentowanie eksponatów na Międzynarodowej Wystawie Komunikacyjnej przed daleko szerszem, bogatszem i liczniejszem gronem fachowców, zwiedzających Wystawę będzie znacznie korzystniejsze dla wystawców, a ponieważ odbędzie się w lipcu, spodziewać się można, że trafi na okres bardziej pomyślnej ogólnej sytuacji finansowej w kraju.

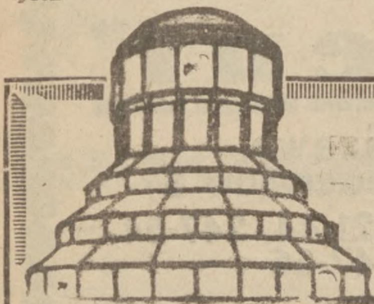
Poza zgłoszonemi przed paru dniami 18-tu innemi zagranicznemi wytwórniami samochodów, świeżo zadecydowała swój udział w M. W. K. T. największa w świecie wytwórnia trakcji spalinowej „Ford Motor Company", która ma wystąpić nader okazale w trzech działach Wystawy. Samochody tej firmy zajmą conajmniej przestrzeń 500 mtr. kw., traktory 100 mtr. kw. i samoloty conajmniej tyleż.

Poważne też zgłoszenie zadeklarowała ostatnio czeska fabryka samochodów „Zbrojovka".

Okazale też będzie reprezentowany na M. W. K. T. przemysł lotniczy.

Wielkie zainteresowanie się tym działem M. W. K. T. wykazał polski Związek Aeroklubów Akademickich, który — w związku z tegoroczną Międzynarodową Wystawą Komunikacji i Turystyki w Poznaniu dla propagandy lotnictwa sportowego w kraju oraz wogóle polskiego lotnictwa w Europie zamierza po tak świetnie udanych imprezach krajowych i międzynarodowych zorganizować we własnym zakresie 4 raidy: do państw południowo-słowiańskich oraz do Grecji i Turcji, do państw skandynawskich oraz do Niemiec i Czechosłowacji, dookoła Polski i dookoła południowo-zachodniej Polski.

Raidy te niewątpliwie przyniosą polskiemu przemysłowi lotniczemu olbrzymie korzyści, ponieważ będą m. i. świetną reklamą awionetek konstrukcyj polskich, a tem samem rozszerzą lotniczemu przemysłowi polskiemu zagraniczne rynki zbytu.

Międzynarodowe Targi w Poznaniu

od 27-go kwietnia do 4-go maja 1930 r.

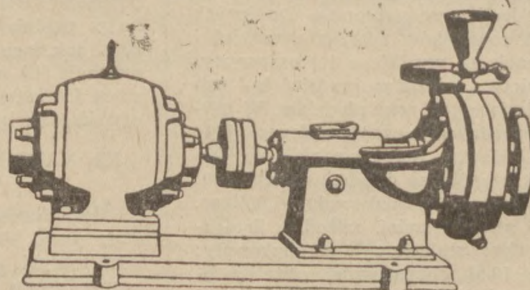
Po rocznej przerwie

Po rocznej przerwie, ze względu na P. W. K., Międzynarodowe Targi w Poznaniu wracają do swej normalnej pracy. Mimo, że propaganda ich rozpoczęła się w całej pełni dopiero od 1 stycznia, a więc trwa zaledwie czwarty tydzień, z czego odliczyć należy jeszcze dni świąteczne, już dziś obserwuje się dodatnie wyniki pracy Targów.

Przemysł polski zrozumiał, że gdy P. W. K. była wspaniałym pokazem naszego dziesięcioletniego dorobku gospodarczego, to Targi spełniają zupełnie inną rolę. Są one łącznikiem pewnych tylko czynników gospodarczych, a mianowicie: fabrykanta i odbiorcy, kupca pośredniczącego między warsztatem wytwórczym a konsumentem. Konsument reprezentowany jest na Targach w jednym tylko wypadku. Reprezentuje go rolnik, nabywający większe objekty wprost od fabrykanta lub jego przedstawiciela.

Sądząc po dotychczasowych trzytygodniowych wynikach, tegoroczne Targi zapowiadają się, jeżeli chodzi o wystawców polskich — bardzo dobrze, w odniesieniu zaś do zagranicznych — niemal świetnie. Wystawcy zgłaszają swój udział w Targach tem chętniej, że wiedzą o staraniach Dyrekcji, zmierzających w kierunku zdobycia — poza wystawcami — odbiorców zagranicznych, nie mówiąc już o krajowych.

Według naszych informacyj kraje odbiorcze na tegoroczne Targi wyślą wielu kupujących, bowiem po P. W. K., która w całej pełni wykazała wysoki poziom polskiej produkcji, zagranica będzie chciała wykorzystać okazję, jaką stanowią Targi w Poznaniu, by nawiązać bezpośredni kontakt z polską wytwórczością.

3240

POMPY ODŚRODKOWE

dla każdego rodzaju cieczy i każdą wydajność dostarcza:

Fabryka Maszyn Górniczych, Katowice-Załęże

Szan. Czytelnikom naszym donosimy niniejszem,

iż z okazji 10-ciolecia powrotu Polski do morza

przypadającego w lutym br. — ukaże się drugi **lutowy zeszyt „Rynku Metalowego i Maszynowego"** jako nadzwyczajny, **poświęcony** szczególnie aktualnym **zagadnieniom morza polskiego** i polskiego handlu morskiego.

Wszystkich, którzy piórem przyczynićby się mogli do redakcji wspomnianego zeszytu — zapraszamy jednocześnie uprzejmie do współudziału

Wydawnictwo „Rynku Metalowego i Maszynowego"

DĄBROWSKI PRZEMYSŁ DRUCIANY

BRACIA KLEIN

w DĄBROWIE GÓRNICZEJ

TELEFON NR. 91 i 291

WYKONUJE:

Łańcuchy

elektrycznie spawane i patent „Viktor"

Sprężyny

do mebli, stalowe, miedziowane

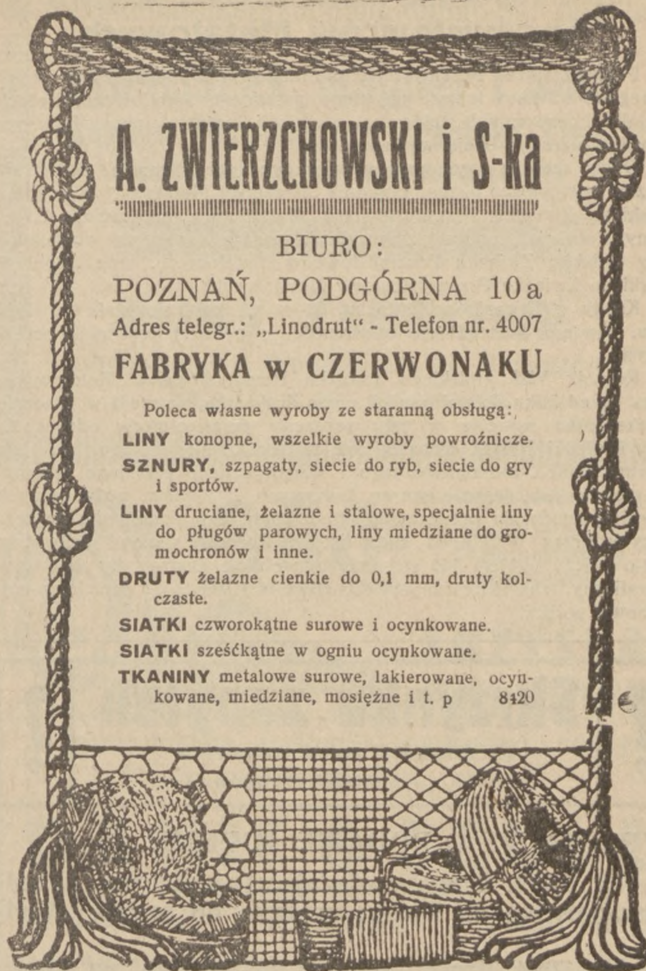
Nakrętki

i pokładki wszelkiego rodzaju

Gwoździe - Śruby
Nity - Drut

wszelkiego rodzaju

7423

WIELKOPOLSKA FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH

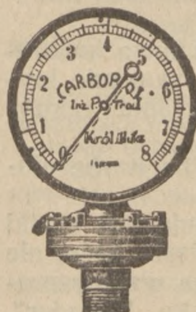
POZNAŃ

Łazarska nr. 2. Tel. 6340

7110

Zgrzebła do koni i bydła.

Szufelki do węgli i śmieci - Blachy do placka - Haki do łóżek - Pierścienie do kos - Grabie żelazne - Szpadelki i grabki dziecięce Uszka do obrazów.

Fabryka Manometrów, Gazomierzy i Aparatów Gazowych

wykonuje, naprawia i wzorcuje:

MANOMETRY, WACUUMMETRY, PYROMETRY oraz CIEPŁOMIERZE

wszelkiego rodzaju i do każdego celu

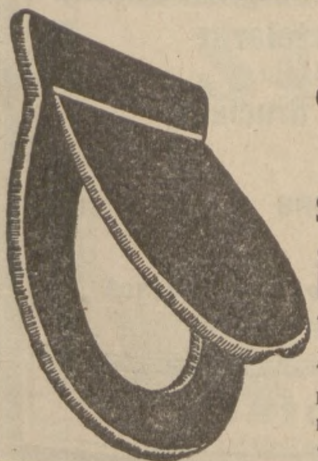
WODO- PARO- i GAZOMIERZE DO CELÓW PRZEMYSŁOWYCH I DOŚWIADCZALNYCH

7605z

DOM PRZEMYSŁOWO-HANDLOWY

„CARBOPOL"

WŁAŚC.: Inż. PIOTR TRACZ W KRÓL. HUCIE, G. ŚL. TEL. 390.

Ważne dla instalatorów!

Wytwórnia siedzeń ustępowych

M. Michalak

7370 **Poznań**

Małeckiego 10. Telefon 70-04

Dostarczę w każdej ilości po przystępnej cenie, za trwałość gwarantuję.

Znak ochronny Nr. 1243

Odlewy lano-kute

(Temperguss)

w pierwszorzędnej jakości, dające się zginać i skręcać **na zimno** do jaknajdalej idących granic

wykonuje podług modeli, wzorów i rysunków

Odlewnia żelaza lano - kutego i zwyczajnego szarego

B. Kołodziejczyk i S-ka

POZNAŃ - Górczyn, ulica Sielska 6.

Telefon 6296 i 6433.

VIII. Rocznik Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych

Polski Związek Przemysłowców Metalowych, skupiający w swych szeregach kilkaset fabryk polskiego przemysłu metalowego, będący oficjalną reprezentacją tej gałęzi produkcji krajowej, prowadzi żywą i bardzo staranną akcję wydawniczą.

Obok szeregu wydawnictw sporadycznych, ukazują się perjodycznie następujące pisma: tygodnik „Przemysł Metalowy" jako organ Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, miesięcznik „Maszyny Rolnicze", organ grupy fabryk maszyn i narzędzi rolniczych przy Polskim Związku Przemysłowców Metalowych, oraz „Rocznik Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych".

Każdy z Roczników Związku, które ukazują się stale od 1922 roku, zawiera szczegółowe wiadomości o polskim przemyśle metalowym.

Rocznik VIII. Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, który przed kilku dniami opuścił prasę drukarską, wyszedł w znacznie zwiększonym zakresie w celu uczczenia dziesięciolecia odzyskania niepodległości Polski. Rocznik ten zawiera obok obfitego materjału informacyjnego, monograficznego i statystycznego polskiego przemysłu metalowego, jeszcze szereg fachowych artykułów, poświęconych historji i znaczeniu poszczególnych działów tego przemysłu, opracowanych przez wybitnych specjalistów. Rocznik stanowi duży tom in 4-o i liczy ogółem 440 stron, w tem obficie ilustrowany dział monograficzny, charakteryzujący obrazowo wytwórczość metalowo-maszynową polską.

Dzięki starannemu opracowaniu i wszechstronności zawartego materjału, Rocznik VIII. Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych jest niezbędnem źródłem dla każdego, kto pragnąłby zorjentować się w stanie tej gałęzi polskiej wytwórczości.

Cena Rocznika VIII wynosi bez oprawy zł 20, w oprawie zł 25. Rocznik jest do nabycia w biurze Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych w Warszawie przy ul. Krak. Przedm. 5 m. 4, oraz księgarni M. Arcta, Warszawa, ul. Nowy Świat 35 i w „Księgarni Technicznej", ul. Czackiego 3.5.

IMPORT - EKSPORT

(p 111. L. 1311/4. P.) Firma **włoska** chce otrzymać przedstawicielstwo na sprzedaż węgla kopalnego i roślinnego.

(p 111. L. 1469/3. M.) Firma z **Sudanu** pragnie importować meble gięte, porcelanę, szkło i naczynia emaljowane.

(p 111. L. 1323/43.) Firma **grecka** pragnie uzyskać przedstawicielstwo sprzedaży rur ołowianych do instalacyj hydraulicznych oraz podkładów kolejowych.

(p 111 L. 20001/4. P.) Firma **włoska** pragnie uzyskać przedstawicielstwo fabryki dykt, deszczułek skrzynkowych z sosny.

? Skrzynka zapytań ?

z dziedziny porad fachowych i źródeł zakupów.

UPRASZA SIĘ O PODANIE ADRESU:

Nr. 5069. firmy, posiadającej wyłączne przedstawicielstwo na Polskę maszyn do szycia „Veritas".

Nr. 5084. firmy, mającej zastępstwo na samochody „Hanomac" i „Opel".

Nr. 5142. dostawców szkła organicznego fabrykatu „Jubar".

Nr. 5152. sposobu wytwarzania okucia kauczukowego do sznurówek i zarazem o wskazanie krajowego z tą produkcją związanego źródła zakupu surowca.

Nr. 5178. firmy, dostarczającej Alba Karburatory do samochodów.

Nr. 5189. fabryk szwedzkich budujących silniki na gaz ssany oraz motory systemu Diesla, które nie posiadają w Polsce przedstawicielstwa wzgl. reprezentanta zastępującego w Polsce fabrykę „Bolinder", która w okresie przedwojennym fabrykowała własnego typu silniki spalinowe.

Nr. 5200. firmy, dostarczającej kompletne smolarnie do smolenia beczek piwnych i kuf.

Nr. 5208. fabryki wyrabiającej świece samochodowe marki „Boche" i „Champion".

Nr. 5233. wytwórni kraj., dostarczającej elastyczną taśmę stalowo-sprężynowa szer. 2,9 mm. i grub. 0,6 mm.

Nr. 5235. fabryki, wyrabiającej węże metalowe spiralne (do powietrza).

Nr. 5236. fabryki lub hurtowni dostarczającej okucia białe Argentan i czarne okucia do puszorków i szorów wyjazdowych.

Nr. 5243. fabryki, wyrabiającej naczynia szklane żeberkowe do akumulatorów radjowych.

Nr. 5244. fabryki, dostarczającej maszyny do wyrabiania puszek hermetycznego zamknięcia.

Nr. 5252. hurtowni, dostarczającej nieoryginalne części do samochodów.

Nr. 5257. wytwórni, wyrabiającej płótno impregnowanę na budy do samochodów.

Nr. 5260. firmy, mającej zastępstwo niemieckich motocykli B. M. W. i Wander.

Nr. 5261. firmy, dostarczającej baloniki gumowe dla dzieci oraz maszynki do napełniania tlenu.

Nr. 5262. fabryki, wyrabiającej scyzoryki i nożyczki.

Nr. 5266. firm porcelanowych oraz hut szkła w kraju.

UPRASZA SIĘ O PODANIE:

Nr. 5248. Kto ma na Polskę zastępstwo samochodów „Gräf & Stift" i „Laurin & Klement"?

Edmund Tomaszewski

Hurtownia Żelaza

Telefon 3008 Katowice ul. Starowiejska 2

Poleca po cenach **fabrycznych** do dostaw terminowych:

Liny stalowe wszelkiego rodzaju
Liny miedziane na gromochrony
Druty stalowe i żelazne wszelkiego rodzaju
Siatki i tkaniny druciane
Liny konopne
Gwoździe druciane
Druty kolczaste
i wszelkie inne towary wchodzące w zakres fabryk lin i drutu

8460

Żądać ofert!

„WIEPOFANA"

Wielkopolska Odlewnia

Fabryka Narzędzi i Maszyn

Towarzystwo Akcyjne

Poznań - ul. Dąbrowskiego 81. - Tel. 61-56

Tokarki precyzyjne szybkobieżne:

a) wzniesienie kłów 180/300 mm, przy rozstawieniu: 1000, 1500, 2000 i 2500 mm, model TN 180,

b) wzniesienie kłów 180/200 mm, łoża pryzmatyczne, jednokołowy napęd, rozstawienie 1000 i 1500 mm, model TJ 180,

Tokarki typu ciężkiego

wzniesienie kłów 325/750 mm, przy rozstawieniu 1500 i 2500 mm, łoża pryzmatyczne, model T 325.

Wiertarki

8299a

słupkowe do otworów 15 mm ∅
i stołowe do otworów 8 mm ∅

Szlifierki

słupkowe i stołowe do tarcz 200 mm.

Franciszek Wagner i S-ka

Zakłady Mechaniczne i Fabryka Tlenu

Łódź, ulica Żeromskiego 94

RURY ŻEBROWE

kutożelazne o długościach do 6 metrów.
Rejestry z rur żebrowych.

8234

Zastępstwo i skład fabryk
J. SCHMID-ROOST A. G.
Oerlikon-Zurych

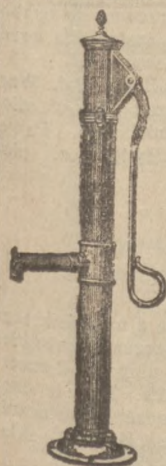
ŁOŻYSKA KULKOWE

do samochodów, traktorów, transmisyj, maszyn i wozów tramwajowych, polecają

DAMIC & SZULC

Artykuły techniczne 6710

Pl. 23. Stycznia 7 - Grudziądz - Telefon nr. 24

POMPY różnego rodzaju

do zapędu ręcznego, manażem i mechanicznego, do studzien zwykłych i głębokich

Wiercenie studzien

zwykłych i artezyjskich 5787

J. Kopczyński i Sp.

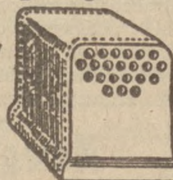
Poznań, Marsz. Focha 127

Nr. tel. 60-42 Rok zał. 1893

Fabryka pomp i przedsiębiorstwo wiercenia studzien

WAŁY KOLANOWE
DO WSZYSTKICH SYSTEMÓW
MŁOCARŃ PAROWYCH
JAK TEŻ
KOMPLETNE ŁOŻYSKA
DO NICH.

KOMPLETNE PALENISKA
LOKOMOBILOWE
I DO LOKOMOTYW
JAK TEŻ DO
WSZYSTKICH SYSTEMÓW
KOTŁÓW PAROWYCH.

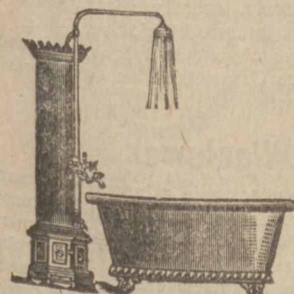
WYKONUJE: W NAJKRÓTSZYM TERMINIE I NA DOGODNYCH WARUNKACH.

S. SAMULSKI i Sp. PLESZEW

FABRYKA MASZYN I ARMATUR - ODLEWNIA - KOTLARNIA

7648

A. STANEK

specjalna fabryka pieców i wanien kąpielowych wszelk. rodzaju.

7244 w

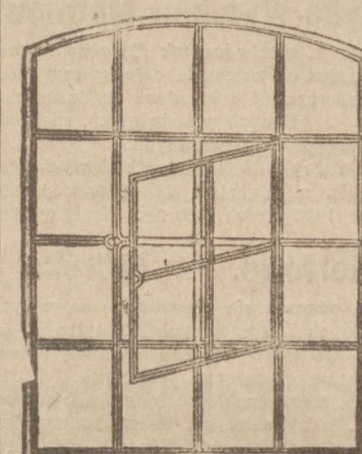
Poznań

ul. Małe Garbary 7 a.

Telef. 33-50. Zał. w r. 1902

7847

Przy zapotrzebowaniu proszę zażądać oferty.

FABRYKA KRAT I OKIEN KUTYCH

Edw. Siwka i Ska.

Środa — tel. 127

dostarcza jako specjalność:

OKNA żel.-kute, każdego rodzaju i wielkości dla fabryk, mieszkań i chlewów, oraz wszelką konstrukcję żelazną, dla budowli

Cenniki na żądanie

8186

„DECORUM", taborety stalowe

IV. Oddz. Mebli Stalowych Fabryki Wyrobów Metalowych i Opakowań Blaszanych w Sosnowcu

(g) Hasłem obecnych czasów jest racjonalizacja, mająca na celu postawienie nietylko odpowiedniego człowieka na odpowiedniem miejscu, ale też odpowiedniej rzeczy, odpowiedniego sprzętu dla odpowiedniego celu. — W amerykańskich uczelniach psychotechnicznych wykazano, ile rozrzutności popełniamy wskutek nieodpowiedniego urządzenia biur w fabrykach, szpitalach, zakładach przemysłowych, instytucjach bankowych etc. Wszędzie tam znachodzimy niestosowne zwłaszcza krzesła, które tak pod względem wygody jak i trwałości nie wytrzymują kryterjum racjonalizacji. Okazało się, że takim wymogom najlepiej odpowiadają, zwłaszcza o ile chodzi o krzesła, **stalowe taborety z drewnianem siedzeniem.**

Tego rodzaju niezmiernie użyteczny sprzęt wyrabia znana fabryka wyrobów metalowych i opakowań blaszanych „Decorum" w Sosnowcu, której IV. Oddział Mebli Stalowych zaopatrzyć może każdego zwolennika współczesności takiemi stalowemi taboretami z drewnianem siedzeniem, dorównującemi najlepszym wyrobom zagranicznym a jako wyrób krajowy, znacznie tańszemi niżeli towar importowany. Zastąpienie krzeseł takiemi taboretami leży w interesie nietylko popierania wytwórczości krajowej, lecz też intensyfikacji i wzmocnienia wydajności pracy w każdym warsztacie pracy, wymagającym dużo siedzenia, wobec czego już w krótkim czasie, przy nadzwyczajnej trwałości tych taboretów, poczyniony wkład się amortyzuje.

Te taborety stalowe możemy naszym Czytelnikom jak i poszczególnym osobom jak najusilniej polecić.

Nadzwyczajna okazja dla młynarzy!

Inż. Sobański i Szafarkiewicz, dawn. Oddz. Techn. Banku Młynarzy w Poznaniu

(g) Uprzemysłowienie Odrodzonej Polski idzie wartkim krokiem naprzód, a to dzięki energji i wysiłkom niedających się niczem zniechęcić fachowców-przemysłowców, dających naszemu krajowi coraz to nowe placówki gospodarcze, lub zaopatrujących dane wytwórnie w najnowszy sprzęt zagraniczny, uniezależniający później kraj od wytwórczości zagranicznej.

Przemysł młynarski, niestojący u nas zbyt wysoko, czego najlepszym dowodem jest przerażająco wielka kwota przemiału naszego zboża w młynach węgierskich, czeskich, austrjackich i niemieckich, przyjmie zapewne z wielkiem zadowoleniem wiadomość, iż może się dziś w zupełności zaopatrzyć w swój sprzęt w dawn. Oddziale Technicznym Banku Młynarzy inż. Sobańskiego i Szafarkiewicza w Poznaniu, ul. Wenecjańska 6 (tel. 14-42). Dziś może każdy młynarz nabyć tam całe urządzenie młyna na 250 q. walce młyńskie zagraniczne, podwójne i pojedyńcze, pytle płaskie (plansichiry), refo..my Secka do grysików, łuszczarki Secka, osiewacze centryfugalne i graniaste, filtry ssące Secka, wentylatory, transmisja, elewatory, tryjery, lokomobile Lanza i Flöthera. Firma podejmuje także kompletne budowy młynów i spichlerzy z maszynami zapędowemi jak: motorami, lokomobilami i turbinami, oraz dostarcza wszelkie artykuły techniczne dla młynów jak: gazę jedwabną, czerpaki, śruby, pasy, gurty, oskardy i ryfluje walce.

Nie ulega wątpliwości, że tak nadzwyczajna okazja dla młynarzy spotka się z ich pełnem uznaniem i będą umieli ją wykorzystać tak we własnym interesie, jak i w interesie dobra kraju.

Przemysł Drzewny, Herman Schütt, Czersk (Pomorze)

(g) Długotrwały kryzys budowlany w Polsce wymaga jak najdalej idącej koncentracji i intensyfikacji wszelkich czynników, zainteresowanych w odbudowie kraju. Przemysł drzewny przedewszystkiem, u nas bardziej niżeli w innych krajach, związany z budownictwem, dąży do specjalizacji lub masowej produkcji części budowlanych, dla obniżenia ceny poszczególnych produktów, niezbędnych przy budowie, a coraz bardziej wzrastających w cenie, wskutek nieracjonalnego rozproszenia i decentralizacji produkcji. Dlatego należy powitać z uznaniem każdy wysiłek przemysłowo-fabryczny, dążący do szybkiego i taniego dostarczenia drzwi, okien oraz wszelkich listew budowlanych itp. Takim pierwszorzędnym zakładem, zatrudniającym ponad 700 pracowników, jest Przemysł Drzewny Herman Schütt, Czersk na Pomorzu, (telef. Czersk 6 i 35), który to zakład oprócz wymienionych części budowlanych dostarcza też kompletne urządzenia wewnętrzne budowli państwowych jak: koszar, szkół itp., poza tem skrzynie, surowe listwy żłobkowe i listwy na ramy, meble dla sypialń, urządzenia kuchenne itp., nareszcie wełnę drzewną do opakowania i wyścielania, sznury z wełny drzewnej do izolowania przewodów parowych i studni, do opakowania części maszyn itp.

Przedstawicielami na roboty stolarskie są: Z. Żukrowski, Warszawa, ul. Chmielna 134; na inne wyroby: A. Mańczak, Poznań, ulica Mostowa 17, Wacław Kraiński, Warszawa, ul. Chmielna 33, Paweł Geisler. Łódź, ul. Gdańska 113, i K. Dąbrowski, Bydgoszcz, plac Poznański 4.

Nowość! — R. P. V. — Metromierz!

„Hatech", Stefan Czapski, Poznań, Św. Marcin 65

(g) Dokładność i ścisłość jest w handlu i przemyśle podstawą wszelkiego obrotu i zbytu towarów. Wymaga tego nietylko współczesna normalizacja wielkości i wymiarów prawie wszystkich przedmiotów codziennego użytku i pierwszej potrzeby, ale też solidność kupiecka tak hurtownika względem detalisty, jak i detalisty względem swego klienta.

Największe trudności przedstawia dokładne mierzenie przedmiotów fasonowych. To też fachowcy napewno powitają z uznaniem tego rodzaju nowość jak R. P. V. Metromierz do mierzenia wszelkich przedmiotów fasonowych. Jest to taśma stalowa, długości 2 metr., we futerale niklowym, o wadze zaledwie 70 gramów. Kto się chce przekonać o zaletach tego metromierza, winien żądać niezwłocznie ilustrowany prospekt, który odwrotnie mu prześle „Hatech", skład artykułów technicznych, Stefan Czapski, Poznań, św. Marcin 65.

St. Sulikowski, Fabryka Wyrobów Metalowych, Kraków — Specjalność: Lampy i latarnie

(g) Samowystarczalność krajowa, niezbędna tak dla rozwoju naszego przemysłu jak i obrony krajowej, natchnęła cały szereg przemysłowców, działających już od szeregu lat w branżach okolicznościowych, do wyspecjalizowania się w pewnych przedmiotach, niezbędnych tak dla instytucyi państwowych, jak i prywatnych.

Sławna już od dziesiątek lat Fabryka Wyrobów Metalowych Stanisław Sulikowski, Kraków XVII, ul. Lubelska 18 — nagrodzona: Lwów 1894 medal złoty, Lwów 1902 medal srebrny, Kraków 1904 medal srebrny państwowy, Kraków 1904 dyplom honorowy — wytwarza wszelkie latarnie dla Polskich Kolei Państwowych i użytku ogólnego, banie, kotły, oliwiarki, kubły na wodę i węgiel, lampy górnicze karbidowe do budowy, urządzenia, aparaty i przyrządy dla pszczelnictwa, — specjalność: lampy i latarnie karbidowe.

Tak znaną i uznaną firmę polecać chyba nie trzeba, wystarczy tylko zwrócić uwagę zainteresowanych Czytelników na ogłoszenia tej firmy w dziale ogłoszeń naszego pisma.

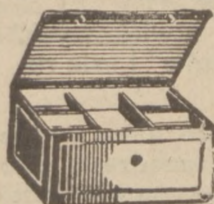
Maszyny torfowe. — Fabryka Maszyn H. Mühsam S. A., Włocławek

(g) Bogactwa ziemi polskiej odnoszą się nietylko do zawartych w jej głębinach skarbów mineralnych i kruszcowych i nietylko do jej nadzwyczajnych plonów roli, o ile tylko znajduje fachową opiekę i niezbędne zastosowanie nawozów i maszyn rolniczych. Nasza wdzięczna ziemia zawiera jeszcze jeden, zamało ceniony skarb wprost na swej powierzchni, t. j. torf, który należycie wykorzystany, jest wyśmienitym środkiem dochodowym jako opał. Wymaga to, naturalnie, niemniej jak w uprawie roli, zastosowanie najnowszych maszyn torfowych, tego rodzaju, jakie dostarcza specjalna fabryka maszyn, H. Mühsam, S. A. we Włocławku, wojew. warszawskie. Kopaczki i prasy do torfu tej firmy dorównują pod każdym względem wyrobom zagranicznym, jak też pod względem kalkulacji cen, a sama marka gwarantuje za ich pierwszorzędną jakość. Firmę tę możemy naszym Czytelnikom, zwłaszcza właścicielom torfowisk, jak najusilniej polecić.

• Korzystne hurtowne źródła zakupu •

Fabryka pieców i kuchen przenośnych
dostarcza piece i kuchnie kaflowe przenośne — jak również wykonuje wszelkie roboty kaflarskie i zduńskie — z gwarancją 50% oszczędności na opale. 7710
— Przeróbka i przestawienie starych pieców —
Inż. A. Birszenk i Ska, Kraków, św. Tomasza 21. Tel. 2652

„Siatkolin"
Fabryka Lin i Siatek Drucianych w Zawierciu
Skrzynka poczt. 54. Tel. 105
poleca: 7610z
Liny, Siatki i Pasy druciane
do najróżnorodniejszych celów

F. i R. KALESSE
6494 KATOWICE, ul. Plebiscytowa 8.
FABRYKA KAS PANCERNYCH
Specjalność: kasy betonowo-pancerne, kasetki tylko dla odsprzedawcy

Trzcinę sufitową
pierwszorzędnej jakości własnego wyrobu dostarcza korzystnie
Gustaw Glaetzner
Centr. Materjałów Budowlanych i Dachówek
Poznań 3, Mickiewicza 36.
Telefon 65-80. 4308 Założona 1907 r.

Płyty filcowe, 8347
bawełna kolorowa, ścierki chemicznie czyszczone, uszczelnienia, etc. najkorzystniej do nabycia w Hurtowni Artykułów Techn. i Elektrotechn.,
S. SZAJER, Kraków, ul. Wiślna 8. Telef. 4154

Specjalna Pracownia Diamentów
do tarcz szlifierskich i do rżnięcia szkła
H. SZEFTEL, Warszawa
Graniczna 16. 8133 Egz. od 1882 r.

„SUMMIT"
brusiki naturalne
są wyśmienite, wszędzie do nabycia po cenie detalicznej
Zł 1.40, 1.30, 1.20, 1.10
Zastępca na Polskę: 8067
Inż. Ludwik Rączkowski, Kraków, Plac Marjacki nr. 9.

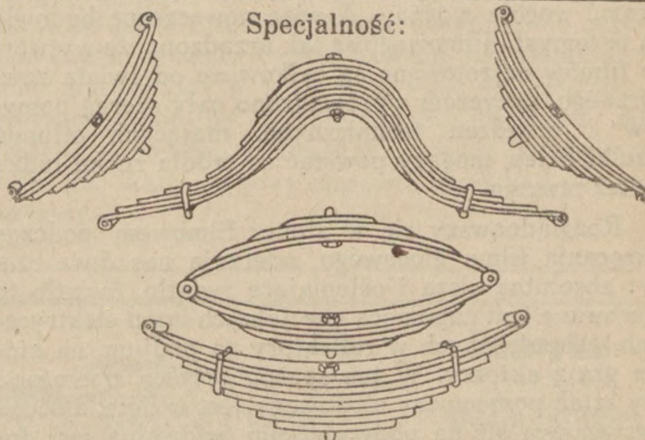
ZWORY
(Heftzwingen) o średnicy 18 i 20 m/m w większych i drobniejszych ilościach dostarcza po cenie zł 18.— za 1000 sztuk loko stacji nadawczej,
Firma 8422
SCHLESINGER i S-ka, w Białej, ad Bielsko.

BLASZANE KARTKI ADRESOWE
Z WYDRUKOWANĄ FIRMĄ WYSYŁAJĄCEGO
ŻĄDAJCIE OFERTY
9133/8337

FABRYKA WYROBÓW METALOWYCH
OPAKOWAŃ BLASZANYCH
„DECORUM"
TEL. 197 i 50. SOSNOWIEC

Jako specjalność wytwarzamy:
miedź fosforową, metal biały łożyskowy
oraz wszelkiego rodzaju stopy z białych i innych metali
Theodor & Co.
Zakłady Metalowo-Hutnicze
Gdańsk - Oliwa 7648

Liny pługowe i liny dla wszelkich celów
dostarcza
Górnośląska Fabryka
Lin Drucianych i Wyrobów Drucianych
sp. z ogr. odp. w Rudzie. 8272

Specjalność:

Józef Śląski - Gostyń 8433

Wolne miejsce

Kupując polski towar — WZBOGACASZ KRAJ i siebie samego

(PRZEDRUK ARTYKUŁÓW DOZWOLONY JEDYNIE ZA PODANIEM ŹRÓDŁA).

Technika wykonywania filmów mówiących

Upadek dawnych form wytwórczości filmów. — Współczesne metody produkcji filmów dźwiękowych. — Absolutna cisza i oślepiające światło. — Nowy typ kabiny projekcyjnej. — „Szef rozkazów" i sala rejestracji tonów. — Przetwarzanie fal dźwiękowych na świetlne.

Wynalazek filmu głosowego, czy też dźwiękowego wywarł silny wpływ na dalszy rozwój przemysłu filmowego.

Dotychczasowa metoda, jaką posługiwali się wytwórcy filmów, uległa radykalnej zmianie. Nadszedł okres, w którym stwierdzono, że pałace szklane budowane nad ziemią są do niczego, że wszystkie te wielomiljonowej wartości urządzenia techniczne nie odpowiadają więcej celowi.

Zaczęto nakręcać film głosowy, budując również kosztowne pałace, ale tym razem pod ziemią i na nieco inną modłę. Wymagania nowoczesnej techniki są bowiem bardzo ostre, to też ustalono, że budowane pałace mają być równocześnie świątyniami ciszy i to ciszy tak kompletnej i idealnej, jakiej tylko sobie wyobrazić wogóle można. A więc nowoczesne budowle dla przemysłu filmowego są tak urządzone, że wytwórnie filmów odizolowane są całkowicie od świata zewnętrznego, przyczem wprowadzono cały szereg pomysłów i urządzeń technicznych, mających stłumić wszelki hałas, mogący powstać ze źródła ruchu ludzi, lub też maszyn.

Rozglądnąwszy się w atelier filmowem podczas nakręcania filmu głosowego, uderzają nas dwie rzeczy: absolutna cisza i oślepiające światło. Światło to skierowane jest zapomocą specjalnych lamp elektrycznych, zaopatrzonych w reflektory na podjum, na którem grają aktorzy. W ten sposób reżyser, operator i cały sztab pomocniczy ulokowany jest w dole, a scena odgrywająca się na podwyższeniu, widzialną jest doskonale ze wszystkich stron i śledzonym być może przez czujne oko aparatu każdy najmniejszy gest i ruch grających.

Gdybyśmy popatrzyli się z opisanego podwyższenia w dół, wszystko dookoła tonie w ciemnościach, za wyjątkiem przeraźliwie jarzących się reflektorów lamp. Lampy te są nowością w atelier, dotąd bowiem używano lamp rtęciowych Hewittsa albo lamp łukowych — okazały się one jednak zbyt hałaśliwemi do celów filmu głosowego. Rozmieszczone w ilości kilku lub kilkunastu po bokach, posiadają nowe lampy wadę nader przykrą, a mianowicie gorąco, które wydzielają ze siebie. Gdyby nie specjalne urządzenia chłodzące w postaci długich rur, przebiegających obficie wzdłuż wszystkich ścian i sufitu, atmosfera już po krótkim czasie byłaby nie do zniesienia.

Tuż ponad polem widzenia objektywu znajduje się zawieszony mikrofon, względnie kilka mikrofonów, przyłączanych w miarę potrzeby w tych miejscach, w których zależy nam na rejestracji głosu. Dotychczasowe doświadczenia z praktyki pozwoliły stwierdzić, że ruchomy mikrofon jest niecelowym, ponieważ ujawnia szmer przy przesuwaniu, poza tem wrażenie naturalności zacierało się dla słuchacza, który bez względu na to, czy osoby rozmawiające na ekranie były blisko, lub też daleko, słyszał je zawsze jednakowo.

W pracowni filmów dźwiękowych zwracają na siebie uwagę dwa potwory drewniane przesuwane po wyłożonej specjalnym rodzajem gumy posadzce na gumowych również kołach. Kształtu prostokątnego, posiada owa ruchoma kabina niewielkie szybki z grubego szkła z każdej strony, przez które spostrzeżemy we wnętrzu jej ukrytego operatora wraz ze swym pomocnikiem i aparatem projekcyjnym. Jest to kabina projekcyjna, tak zwany w żargonie filmowym „tank", ze względu na swój sposób poruszania się. „Tank" zbudowany jest bardzo starannie i uszczelniony tak znakomicie, że najmniejszy szmer nie przedstaje się nazewnątrz. Groteskowy ten w pierwszej chwili pomysł zamknięcia operatora wraz z aparatem w kabinie okazała się jednak jedynem rozwiązaniem zagadnienia kompletnego wyeliminowania terkotu korbki aparatu nakręcającego. Jak z pudełka aparatu radjowego ciągnie się po ziemi z tanka projekcyjnego wiązka przewodów, prowadząca w pierwszym rzędzie do sali rejestracji tonów i amplifikatorni. Zdjęcie osób grających odbywać się musi bowiem w idealnej zgodzie z rejestracją tonów.

Uskutecznianie zdjęć odbywa się w sposób następujący:

Po chwili krótkiego wyczekiwania na jednej z bocznych ścian zapala się jasne zielone światło w kształcie szerokiego pasa.

Przypatrzmy się samym zdjęciom. A więc na podwyższeniu mamy grających aktorów, wokoło projekcyj tanki i sztak reżyserski, otoczony zewsząd białemi reflektorami płóciennemi, mającemi za zadanie tonować odpowiednio jaskrawy blask lamp elektrycznych. Podwyższenie tonie w powodzi światła, aparaty mają za chwilę zacząć pracować, tymczasem nie dzieje się nic. Żadnego nawoływania, żadnych uwag, żadnych megafonów, przeciwnie szepty w otoczeniu reżysera milkną, aktorzy przestają rozmawiać, następuje chwila kompletnej ciszy. Co teraz będzie? Moment krótkiego wyczekiwania i na jednej z bocznych ścian zapala się jasne, zielone światło, w kształcie szerokiego pasa. W tej chwili rozpoczynają działać aparaty projekcyjne, a w parę sekund później mikrofon zaczyna rejestrować głosy grających aktorów. Z poza podwyższenia ani jeden szept nie rozszedł się w przestrzeni, a wszystko dokonało się jakgdyby samo automatycznie. Co chwilę tylko inne pasy świetlne pokazują się na ścianie i nikną. To „szef rozkazów" wydaje polecenia dla reżysera, aktorów i operatora. Ten ostatni nosi przez cały czas zdjęć słuchawki na uszach, zapomocą których odbiera dalsze rozkazy zarówno od „szefa rozkazów", jak i sali rejestracji tonów.

Szef rozkazów odbiera rozkazy i wysyła je, sygnalizując wyłącznie zapomocą tych, lub innych znaków świetlnych. Odseparowany od samych zdjęć, patrzy z wysokości swej siedziby na wszystko, co się pod nim dzieje i słucha uważnie dźwięków, wydobywających się z olbrzymiego głośnika, stojącego przed nim na stole. Jest to t. zw. „sprawdzacz", którego zadaniem jest oceniać jakość i natężenie głosu grających artystów. Jeżeli ktoś mówi za głośno, daje on natychmiast znać do amplifikatorni, by ściszyć sztucznie rejestrację głosową. Ma jednak i inną drogę. Może zatelefonować do „szefa rozkazów", a ten znakiem świetlnym da znać aktorowi, że należy mówić ciszej.

„Sprawdzacz" wpływa zatem na modulację względnie natężenie głosu przez odpowiednie regulowanie aparatów amplifikacyjnych. Równocześnie z rejestracją głosu właściwą, która odbywa się na taśmie filmowej, dokonuje się we wielkich wytwórniach rejestracja kontrolna na płytach.

Rejestracja tonów odbywa się na taśmie filmowej. Zasada jej, bardzo skomplikowana, polega na przetwarzaniu fal dźwiękowych na świetlne, a potem znów przy pomocy odpowiedniego aparatu na dźwiękowe.

Postępy w budowie maszyn parowych

Firma A. Borsig w Berlinie w roku bieżącym zbudowała maszynę parową 6 000 KM. na ciśnienie pary wlotowej 100 atm. i 425° przegrzania. Kilkotygodniowa próba, podczas której maszyna pracowała pod ciśnieniem początkowem 60 atm. (fabryka nie posiada kotła o wyższem ciśnieniu pary), 425° przegrzania i przepisanej liczbie obrotów = 225, dała zupełnie zadawalające wyniki. Wszystkie warunki przepisane przez firmę zamawiającą (Philips Carey Mfg. Co., Lockland, Ohio), zostały utrzymane. Jedyną trudnością było dobranie odpowiedniego do tak ciężkich warunków pracy oleju cylindrowego. Jednakże i ta trudność po dłuższych nieudanych próbach, została przezwyciężona i przeprowadzona. W końcu próby rewizja cylindrów nie wykazała żadnych widocznych uszkodzeń. Pod względem spokojnego i równomiernego biegu, rezultaty próby były również zupełnie zadawalające. Podnieść należy szybkość, z jaką firma A. Borsig wykonała zamówioną maszynę. Całość bowiem jak wykonanie projektów, modeli i budowa do momentu poddania maszyny próbie — zajęła tylko 8 miesięcy.

W przededniu ulepszenia papieru gazetowego

Na ostatniem zebraniu austrjackich chemików, pracujących w dziale papierniczym, oświadczył dr. Körber, że udało mu się usunąć największy błąd zwyczajnego papieru drukowego, tj. wytwarzanie się w nim kurzu, który zaśmiecał układ i klisze i zmuszał maszynistę do częstego oczyszczania maszyny, w przeciwnym razie tworzyły się stosy makulatury. Dr. Körber podał sposób zapobiegania temu. Polega on na tem, że do kotła z masą drzewną dosypuje się odpowiednie ilości kwasów cynku, baryum, lub aluminjum. Papier wytworzony w ten sposób staje się aksamitny w dotyku, miękki, szczególnie podatny do druku i nie wydziela z siebie kurzu. Praktyka wykaże jeszcze, czy sposób ten okaże się przy masowej produkcji istotnie korzystny.

L. Połowczyk i S-ka

Fabryka wyrobów metalowych

w Pobiedziskach, ul. Poznańska nr. 31.

Poleca

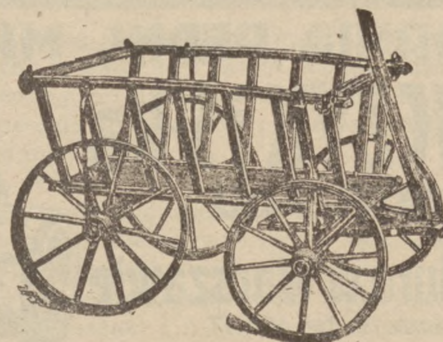
Liczby do wypalania w rogu i drzewie

różnych wielkości.

Wózki do worków. Taczki żelazne.

Maszynki spirytusowe. Stojaki do umywalek

w różnych gatunkach. 8438

Fabryka

wyrabiająca

wózki ręczno-gospodarskie, drabinkowe i skrzynkowe

w wszelkich wielkościach poleca najkorzystniej

Fabryka Wózków B. Osiński

6147 **Krobia, pow. Gostyń** 8450

Z szerokiego świata

NOWY DONIOSŁY WYNALAZEK.

Wedle doniesień prasy sowieckiej udało się jednemu z poważnych uczonych rosyjskich wynaleźć specjalny motor, który poruszany jest siłą promieni słonecznych. Specjalny aparat, ustawiony w motorze, chwyta promienie słoneczne i przerabia je na energję, dochodzącą do siły 210 koni motorowych. Wynalazca nie chce zdradzić szczegółów swego wynalazku — zapewnia jedynie, że chodzi tu o aparaty bardzo prostej konstrukcji. Głównym ich walorem jest jedynie to, że aparaty gromadzą zapasy energji słonecznej — i uniezależniają w ten sposób od stałego działania promieni słonecznych. Jeśli wiadomość ta nie okaże się bluffem — będzie to zaprawdę nowy, epokowy wynalazek, który wywołać może prawdziwy przewrót w dotychczasowych motorach.

FABRYKACJA DRZEWA Z BAWEŁNY.

Pewien londyński wynalazca zgłosił — jak donosi „Corriere della Sera" — do urzędu patentów, iż odkrył sposób wyrabiania mebli z bawełny. Nowy ten surowiec, który wynalazca zachowuje narazie w głębokiej tajemnicy ma być „drzewem syntetycznem" otrzymanem ze stwardnienia składników, zawierających 90 procent bawełny. Nowe to bawełniane drzewo jest pono rozciągalne, pozwala sobie nadać najróżniejsze kształty a jego gęstość i wytrzymałość są tak wielkie, iż bez obawy można w nie wbijać najgrubsze gwoździe lub wkręcać śruby.

Wynalazca zapewnia, iż spreparowane przez niego nowe „syntetyczne drzewo" nadaje się do wyrobu mebli, ścian, podłóg, karoseryj samochodowych oraz do celów sztuki zdobniczej, a koszta jego produkcji tańsze są o połowę od zwykłego drzewa.

NOWE TYPY SYGNAŁÓW KOLEJOWYCH.

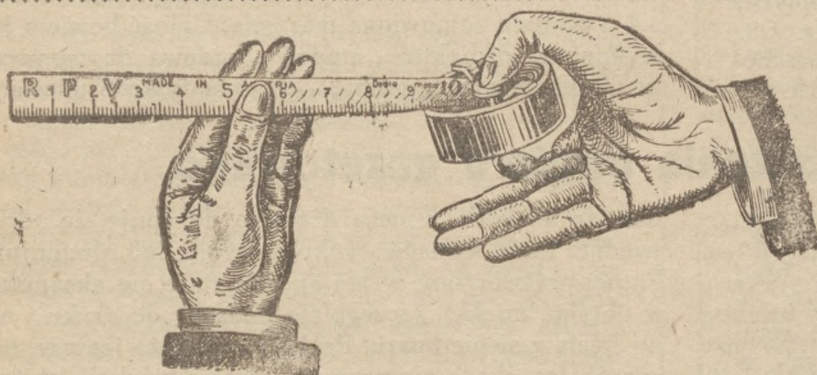
Przejścia przez tory kolejowe zwłaszcza w miastach, bywają stale terenem krwawych wypadków. Zabezpieczenie przejazdów stanowi wciąż jeszcze główną troskę zarządów kolejowych na całym świecie i problem trudny do rozwiązania dla techników. Od czasu, gdy komunikacja autobusowa rozwinęła się — rozwiązanie tego problemu stało się jeszcze trudniejsze, bo i czemże są dla aut dzisiejsze zagrody? Zwłaszcza, gdy auto jedzie z najwyższym rozpędem i przebywa silną krzywiznę, za którą zaraz znajduje się zapora kolejowa (rampa). Ileż to razy zapora zostaje strzaskana a auto wpada na przejeżdżający pociąg!

W dziedzinie takich oto zabezpieczeń wynaleziono ostatnio w Ameryce przyrząd nazwany: wigwag. Jest to czerwona lampa, przymocowana do wahadłowego ramienia na kilkunastometrowym słupie. W chwili, gdy pociąg przejeżdża i zapora spada, zupełnie automatycznie, lampa zaczyna wykonywać wraz z ramieniem szeroki ruch wahadłowy, a, że jest wysoko, widzieć można ten sygnał na odległość 2—3 km. Gdy pociąg przejedzie, lampa gaśnie i automatycznie wraca do zasadniczej pozycji (pionowej).

Przyrząd ten mógłby mieć także zastosowanie przy regulowaniu ruchu ulicznego.

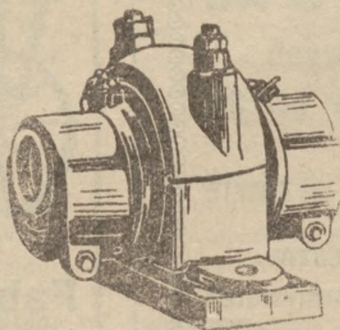
W Niemczech również wymyślono ostatnio sygnały świetlne, które zamieszcza się na pewnej przestrzeni przed przejazdami. Pomysł amerykański jest jednak bardziej praktyczny i wyzyskuje więcej możliwości tak, że niewątpliwie pobije niemiecki.

Prosimy powoływać się na
„Rynek Metalowy i Maszynowy"

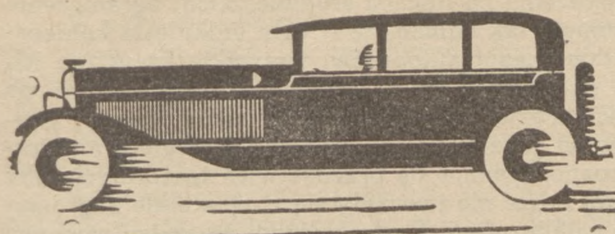

Nowość!
R. P. V. Metromierz
do mierzenia wszelkich przedmiotów fasonowych 8447
Taśma stalowa 2 mtr. Futerał niklowy. Waga 70 gr.
Żądajcie ilustrowane prospekty.
„HATECH" Skład Artykułów Technicznych STEFAN CZAPSKI, Poznań, św. Marcin 65 - Tel. 53-42

WYTWÓRNIA PĘDNI, MASZYN I ODLEWNIA ŻELIWA
KRAWCZYK i S-ka
W ZAWIERCIU
Własne biuro w Warszawie
ul. Krucza 16, tel. 105-17
PRZEDSTAWICIELSTWA
we wszystkich większych miastach Rzeczypospolitej

SPECJALNOŚĆ:
Pędnie, odlewy maszynowe i budowlane
SPRZĘGŁA CIERNE HILLA
Całkowite urządzenia do przenoszenia materjałów: przenośniki (transportery) podnośniki (elewatory) i t. d.
OKNA ŻELAZNE
7768

Dział Samochodowy

Pogłoski o General Motors

Echa krachu giełdowego w Ameryce. — Skutki kryzysu w Polsce.

Niedawno krążyły pogłoski o rzekomych zamiarach firmy General Motors w Polsce, co do likwidacji swych placówek.

Wiadomości te niepokoiły sfery gospodarcze. Do tej pory zakłady General Motors posiadały w Warszawie przy ul. Wolskiej montownie samochodów, obliczane na 8—10 tysięcy wozów rocznie. Wozy te uznano w 60 proc. za polski wyrób krajowy. Opinję taką wydała specjalna komisja fachowców, złożona z profesorów politechniki, przedstawicieli Związku Przemysłowców Metalowych i przedstawicieli firm samochodowych. W 60 proc. wyrób krajowy — między in. dlatego, że do budowy nadwozia idzie wielka ilość surowca krajowego. General Motors w Polsce zamierza na zakupionych pod Ożarowem terenach budować wielką fabrykę, która mogłaby zwiększyć produkcję.

Przemysł samochodowy powoduje powstawanie przemysłu pomocniczego, oraz ma wielkie znaczenie dla gotowości obronnej kraju.

Jak się zdaje, pogłoski o likwidacji mają źródło w kryzysie giełdowym amerykańskim, który zresztą interesom firmy bezpośrednio zaszkodzić nie mógł, a jedynie spekulantom jej akcjami, które mając wartość nominalną 10 dol., wyśrubowane zostały do 90, a obecnie spadły do 40 dol. W związku z kryzysem w Ameryce, może jedynie nastąpił spadek popytu na samochody droższe na korzyść tańszych. Ogólna jednak produkcja amerykańska na r. 1930 planowana jest, jak i w r. ub. na 5 milj. wozów.

Jeżeli chodzi o interesy General Motors w Polsce, to rzeczywiście ujemnie odbiło się na nich załamanie się konjunktury krajowej i w związku z tem niewypłacalność klienteli. Stosując zasady elastyczności, przedsiębiorstwo zwolniło przejściowo 15 proc. niższego personelu, oraz nieco dłużej, niż corocznie, wstrzymało produkcję montowni, przed nową kampanją, która w rozmiarach zeszłorocznych, tj. do 10 000 wozów rozpocznie się w lutym. Projekt fabryki w Ożarowie znajduje się w fazie nowej kalkulacji i po uzgodnieniu z Rządem niektórych kwestyj, będzie w roku bież. realizowany. Chodzi tu m. in. o pewne zasady taryfy celnej, niesprzyjające produkcji krajowej niektórych części składowych.

Jednocześnie odbywają się narady przedstawicieli przemysłu samochodowego w celu stworzenia organizacji, którаby pozwoliła wzmocnić pewność kredytową i osłabić ryzyko.

Ilość placówek sprzedaży wozów General Motors zostaje zwiększona o 82 do liczby 120 placówek. W roku ub., celem zdobycia wskazówek dla przystosowania wozów do warunków komunikacyjnych w Polsce, czyniono długotrwałe doświadczenia przy użyciu pięciu wozów. W rezultacie w podwoziu nowego „Chevroleta" zajdą pewne zmiany, znacznie usprawniające całość wozu.

33-procentowy udział w ogólnej sprzedaży w Polsce daje przedsiębiorstwu pewność, iż, jakkolwiek wskutek trudnych warunków gospodarczych w kraju, pierwotny rozmiar ekspansji organizacyjnej wyprzedził o jakie półtora roku istotne potrzeby rynku, to jednak podstawy przedsiębiorstwa są zdrowe.

General Motors w Polsce ostatnio, jak się dowiadujemy, zostało zaproszone do Ligi Samowystarczalności Gospodarczej.

Rozwój produkcji wozów 3-kołowych

Podczas gdy w Polsce auto 3-kołowe jest mało rozpowszechnione, istnieją w Europie Zachodniej kraje, gdzie wozy te są bardzo popularnym środkiem lokomocji i służą nietylko do przewożenia osób, co się i u nas spotyka, ale znajdują zastosowanie przy ruchu osobowym. Jest tak mianowicie we Francji i Anglji, gdzie samochód 3-kołowy cieszy się dość znacznem powodzeniem wśród sportowców i turystów, dzięki czemu produkcja tych aut wzrasta z roku na rok.

O ile jeszcze uwzględnimy rozległe zalety 3-kołowego wozu (np. lekką budowę, zwrotność, ekonomję i niski koszt nabycia i eksploatacji, to jasnem się stanie źródło, w którem tkwi rozwój tego działu produkcji samochodowej.

Niski koszt eksploatacji wynika przedewszystkiem z tego, że troszczyć się należy jedynie o 3 koła i odnośną liczbę opon. Oprócz tego znamionują tę maszynę również i te zalety, że jej silnik używa niewiele benzyny, poza tem, że wóz „trzyma" się drogi, a zatem zapewnia duży procent bezpieczeństwa, dając się łatwo prowadzić.

Również zaznaczyć wypada, że wozy 3-kołowe wywiązują znaczną szybkość, dochodzącą do 130 km., a nawet u niektórych typów wyścigowych spotykamy szybkości, dochodzące do 180 km.

W technicznem swem wykonaniu jest wóz trzykołowy wąski i niski, zprzodu posiada 2 koła napędowe, ztyłu natomiast tylko jedno.

Do firm zagranicznych, które produkują trzykołowe auta, zaliczyć przedewszystkiem należy fabrykę D'Irsan we Francji, oraz fabr. Morgan w Anglji, które posiadają już swoje przedstawicielstwa w Polsce.

Współczesne środki regulacji ruchu kołowego

Nowy Jork, będący największem miastem świata, odczuwa znacznie silniej wszelkie dolegliwości wielkich skupień ludzkich. Do tego rodzaju zagadnień należy problem regulacji ruchu ulicznego. Centralne dzielnice miasta, w których mieści się przeszło 300 teatrów i 1 000 restauracyj przedstawiają się w niektórych godzinach pod tym względem zupełnie beznadziejnie. W porze obiadowej naprzykład i w czasie rozpoczynania przedstawień teatralnych ulice są tak natłoczone, że mowy niema o tem, aby móc się posuwać z normalną szybkością. Dotyczy to zarówno pojazdów, które posuwają się dosłownie noga za nogą, jak i publiczności pieszej. Ten stan rzeczy musiał jednak ulec zmianie, gdyż w pewnych godzinach życie było jakby całkowicie zatrzymane i, jak obliczyli praktyczni Amerykanie, straty z tego powodu wynosiły przeszło 500 000 000 dolarów rocznie.

Z chwilą, kiedy raz postanowiono sprawę uregulować, wzięto się do tego bardzo energicznie z ogromnym nakładem pracy i kosztów. Bardzo ciekawe środki zaradcze zastosowane zostały przez Dyrekcję Policji w Nowym Jorku:

Przedewszystkiem wyodrębniono z całości miasta dzielnice śródmiejskie, w których zastosowano bardzo ostre przepisy regulacyjne. I tak wydano cały szereg przepisów, zmierzających do zupełnego oczyszczenia ulic śródmieścia i do zwiększenia ich przelotności. Zakazano więc bezwzględnie długich postojów samochodów prywatnych, a nawet na niektórych ulicach zakazano wogóle zatrzymywania się pojazdów mechanicznych; specjalnie zajęto się samochodami ciężarowemi i autobusami, którym zakazano bezwzględnie zawracania na ulicach śródmiejskich; ograniczenie to posunięto tak daleko, że w celu uniknięcia konieczności zawracania autobusów, wszystkie krańcowe ich stacje, znajdujące się w śródmieściu przeniesiono do dzielnic bardziej odległych. Wszystkie te przepisy obowiązują od godz. 7.30—24. Następnie uregulowano terminy rozpoczynania się przedstawień teatralnych, aby w jednej porze nie tworzyły się zbyt wielkie nagromadzenia publiczności. Postanowiono, że teatry rewjowe będą rozpoczynały przedstawienia o godz. 20.30, a wszelkie inne o 20.50.

Przepisy te objęły nietylko pojazdy, ale i publiczność pieszą, której w pewnych godzinach zakazano pod bardzo surowemi karami przechodzenia w pewnych miejscach przez jezdnie.

Samą regulację ruchu zmechanizowano zupełnie. Wszędzie zaprowadzono sygnalizację elektryczną światłami kolorowemi, regulowanemi na dużej przestrzeni z jednego punktu obserwacyjnego. Korpus policyjny został odpowiednio zwiększony, gdyż tylko w śródmieściu podniesiono jego liczebność o 400 policjantów.

Jak donoszą raporty policyjne, wszystkie te zarządzenia spotkały się z dużem uznaniem zainteresowanych, którzy rozumieją ich doniosłość.

Wykonano już częściowo projektowane plany ułatwienia komunikacji przez budowę specjalnych arteryj ruchu kołowego, oraz całego szeregu tuneli, wreszcie przebudowano wszystkie kolejki napowietrzne.

Te na olbrzymią miarę zakrojone plany postawią dopiero ruch kołowy w Nowym Jorku na właściwym poziomie.

Technika budowy dróg

Kuba i Argentyna prowadzą obecnie wytężoną pracę nad rozbudową dróg. Ponieważ jednak państwa te nie posiadają odpowiednich fachowców, rządy ich zwróciły się do inżynierów Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej z prośbą o przedstawienie projektu. Inżynierowie amerykańscy, którzy technikę budowy dróg postawili na bardzo wysokim poziomie, cieszą się zasłużonem uznaniem na całym świecie.

Projekt rządu Kuby dotyczył budowy szosy, któraby była największą arterją komunikacyjną tej wyspy, obiegając ją dokoła na dystansie 1.155 km. i łącząc stolicę ze wszystkiemi sześcioma prowincjami. Szosa ta będzie wybrukowana na całej swej długości, przyczem, z uwagi na jak największe przystosowanie do współczesnych wymogów komunikacyjnych, szerokość jej ma wynosić 6 mtr. Koszty konstrukcji wyniosą według obliczeń przeszło 75.000.000 dolarów.

Inżynierowie amerykańscy, którzy podjęli się wykonania tego zamówienia, stoją przed wieloma trudnościami pracy w zupełnie obcym kraju.

Wogóle możemy podzielić kraje, w których wykonywać będziemy jakąkolwiek pracę, na dwie zasadnicze grupy: Jedna to te, w których nie mamy prawie żadnych udogodnień technicznych, posiadamy natomiast dużą ilość tanich, poszukujących pracy robotników. Druga grupa — to te kraje, które posiadając nawet maximum udogodnień, wymagają jednak fachowego kierownictwa technicznego.

Kuba należy bezwzględnie do pierwszej grupy krajów. Przy budowie głównej arterji komunikacyjnej było zatrudnionych 8 000 robotników miejscowych pod kierunkiem inżynierów amerykańskich.

Drugiem miejscem, gdzie amerykańscy inżynierowie drogowi przeprowadzili budowę dróg, jest miasto Tucuman w Południowej Ameryce. Na bardzo szeroką miarę zakrojony plan dotyczył całkowitej przebudowy ulic miejskich, oraz całej sieci dróg, prowadzących do miasta. W mieście tem, otoczonem zewsząd górami, napotkano na wielkie trudności przy prowadzeniu robót inżynierskich.

Kosztorys robót w Argentynie przewiduje wydatki na ogólną sumę 4 000 000 dolarów.

Największe trudności nasuwała budowa szosy w Andach. Najwyższy szczyt tego pasma, Bogota w Kolumbji, wznoszący się na 2 400 m. ponad poziom morza, zdawał się zup. niedostępny dla robót inżynierskich. Jednak technika budowy dróg, stosowana przez inżynierów amerykańskich, przezwyciężyła wszystkie trudności i, dzięki im, szosa została zbudowana w myśl przedłożonych projektów.

Redakcja pisma służy bezinteresownie Szan. Abonentom swoim chętnie wszelkiemi informacjami

w sprawie krajowych źródeł zakupu

Wszelkie życzenia w tym kierunku prosimy skierować do redakcji pisma.

O odpowiednie znaki świetlne przy furmankach

W czasach elektryfikacji i motoryzacji wszelkiego ruchu jako pamiątka minionych czasów pozostały furmanki różnego rodzaju, w nocy marnie oświetlane, dlatego, że zapomniano te stare, konne środki lokomocji i komunikacji wciągnąć do przepisów o znakach świetlnych dla środków ruchu motorowego.

Wprawdzie można zauważyć, że i te podwody przepisowo są zaopatrzone w światła. Ale jak. Pod czapką, między kołami, gdzieś w tyle i zawsze tak, że migotliwe światełko przy podwodach konnych dopiero w ostatniej chwili zauważyć można.

Takie podwody są wielkiem niebezpieczeństwem dla ruchu automobilowego, zwłaszcza podczas mglistej nocy. Byłoby więc bardzo pożądanem, żeby miarodajne czynniki, dbające o bezpieczeństwo publiczne zainteresowały się tą sprawą i wydały odpowiednie rozporządzenie w sprawie znaków świetlnych dla podwód konnych.

Postępy w technice samochodowej

NOWY SAMOCHÓD GAZO-RAKIETOWY.

Jeden z wynalazców niemieckich, robi obecnie doświadczenia z nowym samochodem rakietowym, w którym zamiast wybuchającej rakiety, użył skroplonego gazu. Poza kierowcą umocowane są trzy cylindry dla gazu. Za otworzeniem zaworów, gaz wypływa z tych cylindrów, przyczem rozwija się ciśnienie, wystarczające do pędzenia wozu z szybkością 60 klm. godz.

NOWY PRZYRZĄD DO PRÓBOWANIA HAMULCY.

Jedna z wielkich angielskich firm wypuściła w ostatnim czasie na rynek przyrząd do próbowania hamulców. Składa się on z stojaka, z dwoma zębatemi kołami, na który ustawia się koło, którego hamulec zamierzamy wypróbować. Koła zębate porusza się korbą, działanie hamulca wykazuje przyrząd strzałką na zegarze umieszczonym w dolnej części stojaka. Badanie hamulca odbywa się w sposób następujący:

Umieszczamy koło oponą na kołach zębatych, obciążamy wóz normalną wagą, której używalność samochodu odpowiada i odczytujemy ciężar wskazany na zegarze. Cyfra odczytana odnosi się równocześnie do mocy z jaką możemy przyciągnąć hamulec, bez ryzykowania poślizgu wozu. Potrzebne ciśnienie hamulca odczytuje się na manometrze. Dzięki temu możemy zawsze próbując wszystkie koła, naciskać z tą samą siłą na pedał hamulca. Możemy również ciśnienie dostosować do normalnej siły kierowcy. Po zapamiętaniu pierwszej cyfry i powrocie wskazówki do zera zaczynamy kręcić korbą. Wskazówka powinna wykazać cyfrę tę samą co uzyskana przy pierwszem odczytaniu. Jeżeli nie osiągamy tej cyfry to znaczy, że hamulce są zanadto ściśnięte i koło zatrzymuje się za szybko. Przy dobrem nastawieniu hamulców obydwa odczytania są równobrzmiące.

Przyrządy te wyrabia: Harvey Frost & Co. Ltd. London W. 1.

Nowe typy samochodów

12-CYLINDROWE SAMOCHODY.

Zakłady motorowe Maybacha w Friedrichshafen wypuściły na rynek pierwszą serje samochodów 12-cylindrowych o 150 HP., których szybkość wynosi podobno aż 150 km. na godzinę. Samochód taki kosztuje drogo, bo około 30.000 marek niemieckich.

Fachowa obsługa techniczna samochodu zapewniona

SAMOCHODY

osobowe, wysyłkowe, ciężarowe
i do celów specjalnych

sławnych fabrykatów tak
europejskich jak i amerykańskich

Fabrykę karoseryj
Warsztaty mechaniczne
Garaże - Szkołę kierowców

Magazyny bogato zaopatrzone
w przybory i części zamienne

poleca

BRZESKIAUTO
SP. AKC.
POZNAŃ, UL. DĄBROWSKIEGO 29
tel. 63-23, 63-65

Najstarsze i największe przedsiębiorstwo
branży samochodowej w Polsce. 8181

Nie krzesło
lecz
Taboret Stalowy
z drewnianem siedzeniem
Należy używać
w Fabrykach, Biurach i Szpitalach.

Fabryka Wyrobów Metalowych
i opakowań blaszanych
„DECORUM"
IV oddział Mebli Stalowych
Sosnowiec
8421

KRONIKA SAMOCHODOWA

REZOLUCJA ZW. KUPCÓW I PRZEMYSŁOWCÓW SAMOCHODOWYCH.

Związek Kupców i Przemysłowców Samochodowych Ziem Zachodnich na zebraniu, odbytem przed kilku dniami, uchwalił rezolucję, zwracającą się przeciw zniesieniu salonu automobilowego na Targach Poznańskich i urządzeniu na Wystawie Komunikacyjnej.

Związek stwierdził, że urządzenie salonu samochodowego na Wystawie Komunikacyjnej w terminie czerwiec — lipiec nie przedstawia żadnych korzyści dla kupiectwa samochodowego jako wystawcy, gdyż termin ten zbiega się z martwym sezonem w gałęzi handlu samochodowego. Poza tem zebranie doszło do przekonania, że wśród zwiedzających Międzynarodową Wystawę Komunikacji i Turystyki znajdzie się tylko drobny procent ewentualnych nabywców, podczas gdy element zwiedzających Targi, w których biorą udział przedstawiciele wszystkich gałęzi gospodarczych kraju przedstawia dla handlu zainteresowanego inną zupełnie wartość.

W dalszym ciągu rezolucja mówi, że wysokość opłat za stoisko na Międzynarodowej Wystawie Komunikacji i Turystyki w obecnej chwili ze względu na swą wysokość nie stoi w żadnym stosunku do możliwych sum, które przeciętne przedsiębiorstwo zdolne jest ponieść bez uszczerbku na cele Wystawy i wobec powyższego zebrani przedstawiciele kupiectwa samochodowego postanowili zająć wyczekujące stanowisko w sprawie udziału w Wystawie, jak i Targów Poznańskich, zwrócić się do zarządu Targów z prośbą o poparcie i dalszą rozbudowę salonu samochodowego przy Targach oraz poprosić czynniki decydujące, by na przyszłość przed podjęciem decyzji zechcieli wysłuchać opinji kół zainteresowanych.

SYTUACJA W PRZEMYŚLE SAMOCHODOWYM W POLSCE

Rynek samochodowy w Polsce znajduje się pod silnym wpływem ogólnej depresji gospodarczej. Przesilenie to zwalczane jest energicznie przez rząd i należy przypuszczać że rok bieżący nie przyniesie dalszego pogorszenia. Jednakowoż bardziej widoczna poprawa interesów dla kupców samochodowych może dopiero nastąpić w roku przyszłym. W każdym bądź razie poziom sprzedaży w r. 1930 powinien utrzymać się na poziomie roku ubiegłego, t. j. 8—10.000 wozów. Największą bolączką rynku jest ograniczony kredyt i duża niewypłacalność klienteli.

ROZWÓJ PRZEMYSŁU SAMOCHODOWEGO W PRZECIĄGU 20-TU LAT.

Jak wielkiego postępu dokonał przemysł samochodowy w przeciągu lat 20-tu możemy stwierdzić, porównywując dane z roku 1909 i 1929. W roku 1909 zdolność produkcyjna fabryki samochodowej pozwalała na całkowite wykonanie 400 samochodów w ciągu jednego miesiąca, co — na owe czasy — stanowiło wysoki rekord produkcji. Dzisiaj fabryka samochodów Oakland i Pontiac może wyprodukować tę samą ilość wozów w przeciągu niespełna dwóch godzin. Cyfry te nie wymagają już żadnych komentarzy.

ROZWÓJ AUTOMOBILIZMU W ANGLJI.

Angielskie ministerjum komunikacji podaje, że w ciągu pierwszych 10-ciu miesęcy ub. r. wpłynęło z tytułu opłat za prawo jazdy i z tytułu podatku samochodowego około 24 miljonów funt. sterlingów. Ogółem na drogach angielskich, poza tramwajami i wozami handlowemi, chodzi około 2.132.000 samochodów pasażerskich, prywatnych i taksówek, w porównaniu z 1.996.000 samochodów zarejestrowanych w tym samym okresie, w roku 1928. W ciągu pierwszych 9-ciu miesięcy ub. r., chodziło na drogach angielskich ponad 19.000 autobusów.

PRODUKCJA AUTOMOBILI I WOZÓW CIĘŻAROWYCH W AMERYCE.

Pomimo to, że Stany Zjednoczone mają już dwadzieścia kilka miljonów automobili i wozów motorowych, to jest tak wielką liczbę, że cała ludność kraju mogłaby o jednym czasie wsiąść na automobile i odjechać, licząc, że każdy automobil uniesie jakich pięć osób — produkcja trwa w dalszym ciągu i w ostatnich dziesięciu miesiącach bieżącego roku wyprodukowano pięć miljonów nowych automobili. Jest to o 1.150.000 więcej niż w takim samym okresie czasu roku 1928, kiedy wyrobiono 3.867.500 automobili.

W ostatnich dziesięciu miesiącach bieżącego roku fabryki automobilowe wyprodukowały 4.399.400 automobili osobowych, co stanowi o 27.2 procent więcej niż za podobny okres czasu roku poprzedniego. Produkcja motorowych wozów ciężarowych wzrosła jednak o wiele znaczniej, gdyż produkcja podniosła się o 46.1 procent, i wynosi 677,800 podczas, gdy poprzedniego roku wyprodukowano 3,399,400 ciężarowych wozów motorowych.

Wszystko co powiedziano odnosi się do ogólnej produkcji automobili za wszystkie dziesięć miesięcy ubiegłego roku. Co się zaś tyczy miesiąca października ubiegłego roku to w tym miesiącu spadła bardzo produkcja maszyn i wynosiła 379,942, podczas gdy w październiku 1928 roku wyprodukowano 397,284.

To zmniejszenie się produkcji automobili było przygrywką i początkiem spadku akcyj i krachu na giełdzie nowojorskiej, gdyż ludność po produkcji automobili mierzyła zasoby kraju i jego siłę ekonomiczną.

SPRZEDAŻ RATOWA JAKO CZYNNIK ROZWOJU AUTOMOBILIZMU.

Jednym z ważnych czynników dzięki którym rozwój automobilizmu w Ameryce przybrał niespotykane gdzieindziej tempo, jest system sprzedaży aut na raty.

Najlepszym dowodem korzystnych wyników osiągniętych przy tego rodzaju tranzakcjach jest fakt, że również i w innych państwach przeszły wielkie — wytwórnie samochodowe na ratalną sprzedaż aut.

I tak dla orjentacji wystarczy podać, że w Anglji, 63 proc. aut sprzedaje się na raty i to długoterminowe, w Kanadzie 83 proc., natomiast w innych krajach pomału ten sposób sprzedany znajduje coraz większe zastosowanie.

Sprzedaż na raty jest tem dogodna, że przyczynia się do rozpowszechniania aut również i wśród tych sfer, które przy normalnych warunkach kupna nie byłyby w stanie auta nabyć. To też nic dziwnego, że w Ameryce auto stało się dostępne dla najszerszych mas, wystarczy bowiem wpłacić kilkadziesiąt dolarów, by stać się posiadaczem samochodu.

„POLFAZAM"
Fabryka zamków i okuć samochodowych
POZNAŃ - DĄBROWSKIEGO 81
właściciel B. GILL
wykonuje 7527
wszelkie okucia do karoseryj i wagonów.
Zamki, antaby, rączki, przedłużacze do zamków. Zawiasy wszelkiego rodzaju, dźwigi do podnoszenia szyb, zderzaki
oraz wszelkie inne prace w zakres tenże wchodzące.

CEGIELNIE

Kto buduje lub przebudowywa na nowoczesne syst. „Kellera“, zechce zwrócić się do

LLOYDU BYDGOSKIEGO Tow. Akc.

KTÓRY WYRABIA I DOSTARCZA

URZĄDZENIA TRANSPORTOWE MECHANICZNE, JAK ELEWATORY, PRZEŁADOWNIE, WÓZKI: PIĘTROWE, KARUZELOWE, PRZESUWNE Z TARCZAMI OBROTOWEMI I BEZ TARCZ, WYWROTKI ITP. — RAMKI DREWNIANE DO CEGIEŁ I DREN

KONSTRUKCJE ŻELAZNE, ZBIORNIKI

REPERUJE:
KOTŁY, MASZYNY PAROWE, MOTORY, POMPY I T. P.

FABRYKA MASZYN Kapuściska-Małe
Telefon 127

OFERTY i KOSZTORYSY NA ŻĄDANIE.

ZARZĄD:
Bydgoszcz, Grodzka 28, Telefon 471, 472, 259.

Oddziały:

w Gdańsku	w Warszawie
Schäferei 15/18	Port Wiślany, ul. Zamojskiego 2
TELEFON 274-46	TELEFON 134-19

PRZEDSTAWICIELSTWA:
Poznań: Biuro Techniczne St. Gustowski, ul. Skarbowa 20.
Bydgoszcz: Inż. T. Krieger, ul. Ks. Markwarta 5.
Starogard: Bud.-arch. Fr. Borchardt, ul. Kościuszkowska 23.
Modlin: Rudolf Wochartz, Nowy Dwór, pod Modlinem, ul. Mickiewicza 10. 7327

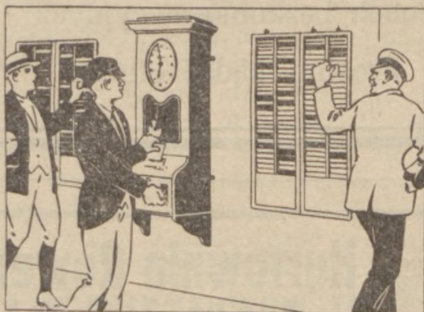
Żelazo kalibrowane

ciągnione — okrągłe
kwadratowe
i profilowe
w dokładnem wykonaniu

po cenach przystępnych
krótkoterminowo
dostarczają

MODRZEJOWSKIE ZAKŁADY GÓRNICZO-HUTNICZE S. A.
w SOSNOWCU

8399

Zegary kontrolne robotnicze „Univera“
Brünsch & Co, Wiedeń IX
WIEN IX, Kolingasse 10a
8416

WODOCIĄGI PNEUMATYCZNE
ELEKTROPOMPY-HYDROFORY
Dla wysokich domów, gdzie woda miejska nie dochodzi, oraz ręczne dla domów na prowincję, poleca

S. TRĘBICKI

WARSZAWA, KOPERNIKA 33.

9137

AUTOMOBILIŚCI - LOTNICY - MOTOCYKLIŚCI - SPORTSMANI

CZYTAJCIE TYGODNIK AUTO LOT 30 GR

ZNAJDZIECIE W NIM WSZYSTKIE INTERESUJĄCE WAS WIADOMOŚCI I AKTUALJA

Prenumerata kwartalna 3.50 zł, roczna 14.— zł. Konto czekowe w P. K. O. 16 940.
Redakcja i Administracja: Warszawa, ul. Szkolna 8 m 3. Telefon 85-68. 7798

Handel i Przemysł Rowerowy

Organ Związku Mechaników Samodzielnych na Polskę Zachodnią

Elektryfikacja pojazdów 2-kołowych

O założeniu instalacji elektrycznej na motocyklach i rowerach pisaliśmy już parokrotnie i do kwestji tej powrócimy prawdopodobnie jeszcze nieraz, lecz obecnie musimy powiedzieć parę słów o rzeczy ciekawszej, chociaż realizacja jej nie jest jeszcze zbyt bliska.

Dowiedzieliśmy się mianowicie, że zagranica zajmuje się obecnie bardzo ciekawemi próbami z krytemi pojazdami 2-kołowemi, tak zwanemi z francuska *monotrace'ami*, w których ostatnio zamiast zwykłego silnika benzynowego zainstalowano agregat benzynowo-elektryczny oraz mały motor, napędzający tylne koło. Dzięki temu urządzeniu odpada całkowicie skrzynka bicyów, sprzęgło oraz inne części mechanizmu, niezbędne przy zwykłym systemie napędowym. Taki „monotrace" benzyno-elektryczny, mimo wyższa cena i większy ciężar, może z tego powodu znaleźć wielu nabywców, którym raczej zależy na wygodzie, elastyczności i pewności pojazdu niż na jego cenie.

Łożyska iglicowe dla rowerów

Znamy łożyska kulkowe, bardzo rozpowszechnione i zdobywające sobie coraz większe uznanie wśród techników, oraz łożyska rolkowe, mniej może używane niż kulkowe, lecz zato niezastąpione we wielu wypadkach, kiedy z tych, lub innych względów użycie łożyska kulkowego nie jest zbyt wygodne. Obecnie na rynku ukazały się nowe łożyska, które zamiast rolek stosują cienkie stalowe iglice. Według zapewnień konstruktorów, łożyska iglicowe mają posiadać szereg poważnych zalet, jak np. redukcja tarcia w porównaniu ze zwykłemi łożyskami rolkowemi, mniejsze niszczenie ich samych łożysk i ich części składowych, oraz dużą szczelność itp. Czy te zalety są rzeczywiście osiągnięte, twierdzić z całą pewnością dziś nie możemy, gdyż brak nam jeszcze ściślejszych danych doświadczalnych; w każdym jednak razie należy przypuszczać, że konstrukcyjnie bardzo pomysłowo rozwiązane łożyska iglicowe zdobędą sobie wkrótce uznanie i znajdą prawdopodobnie zastosowanie i w przemyśle rowerowym.

Znane ze swej dobroci
rowery „Automato"
poleca na dogodnych warunkach
T-wo Baltic-Levant Sp. Akc.
Warszawa Królewska 6

We Francji na rowerach „AUTOMATO" 4-krotnie zdobyto „Tour de France".

Pierwszy bieg dookoła Polski przebyto na rowerach „AUTOMATO" bez żadnych defektów. 6300

„PATRIA"
Fabryka rowerów i części
Sp. z ogr. odp.
STĘSZEW (Wlkp.) — Telefon 5

Biura i składnice
POZNAŃ, ul. Dąbrowskiego 78a
Telefon Nr. 1025

Poleca jako specjalność:
OBRĘCZE
i
BŁOTNIKI
do ROWERÓW
w pierwszorzędnem wykonaniu, po cenach bezkonkurencyjnych.

Prosimy żądać ofertę.
83

Hurtownia Rowerów
ST. WAWRZYNIAK Sp. z o. o.
POZNAŃ, Św. Marcin 44.
Najkorzystniejsze źródło zakupu rowerów, ram i wszelkich części rowerowych krajowych i zagraniczn.
7472

Wyjątkowo wielki wybór W ROWERACH
dobrych i tanich.
CZĘŚCI ZAPASOWE I WYMIENNE
stale na składzie.

1026
Karl Waldau GDAŃSK (DANZIG)
Altstaedtischer Graben 21b

ORGAN ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH NA POLSKĘ ZACHODNIĄ
ORGAN ZRZESZENIA PRZEDSIĘBIORSTW RADJOTECHNICZNYCH W WIELKOPOLSCE.
POD REDAKCJĄ DYPL. INŻ.-EL. M. RZĘCKIEGO.

Racjonalne oświetlenie najlepszą i najtańszą reklamą

(Dokończenie.)

Bardzo pouczające były doświadczenia, dokonane na ulicach, które dowodzą, jak doskonałe oświetlenie jest czynnikiem przyciągającym publiczność. Oto na ulicy względnie słabo oświetlonej, zauważono, że większość przechodniów podąża głównie jedną stroną ulicy. Po zbadaniu przyczyn tego zjawiska okazało się, że właśnie po tej stronie ulicy znajduje się więcej sklepów lepiej oświetlonych. Wówczas dla sprawdzenia słuszności spostrzeżenia, postarano się oświetlić jeszcze obficiej magazyny, znajdujące się po przeciwnej, dotychczas bardziej zaciemnionej stronie i przekonano się niebawem, że publiczność przestała chodzić dawną drogą, a przeniosła się na chodnik, przy którym znajdowały się teraz sklepy lepiej oświetlone.

Kupiec, który płaci wysokie komorne za lokal przy uczęszczanej ulicy, a nie chce, czy nie umie wyzyskać należycie uroku przyciągającego publiczność, utajonego w świetle, nie rozumie własnego interesu, tem bardziej, że wydatki, związane z dobrem oświetleniem, w porównaniu z komornem za lokal i całym szeregiem innych kosztów ogólnych, są stosunkowo niewysokie. Urządzenie właściwego i doskonałego oświetlenia, nie jest bynajmniej równoznacznem z marnotrawstwem światła. Przeciwnie, o ile tylko gruntownie się je obmyśli i starannie wykona, urządzenie takie powinno właśnie dać maksimum korzyści przy minimum wydatków.

Większość miasta, w którem magazyn się znajduje, dzielnica i położenie ulicy, rodzaj publiczności, która przechodzi głównie daną ulicą, położenie i sposób oświetlenia sąsiednich magazynów, charakter ogólny publicznego oświetlenia ulic i placów; wszystkie te czynniki mają mniej lub więcej decydujący wpływ na rodzaj i natężenie oświetlenia, które będzie najodpowiedniejszem dla danego magazynu.

Okno wystawowe więc jest bezsprzecznie najlepszym i najważniejszym środkiem reklamy w przedsiębiorstwach handlowych, ponieważ w sposób prosty i naoczny pokazuje i przekonuje przechodnia o jakości towaru, pomijając wszelkie inne reklamy. Ma ono jeszcze i tę nadzwyczajną zaletę, że służy dla wszystkich ludzi, znajdujących się na ulicy. Chęć oglądania jest przecież jedną z najsilniejszych właściwości człowieka, bez względu na to, czy jest to uczony, czy też człowiek z gminu.

Nie trzeba również zapominać, że dla wielu, żyjących nerwami mieszkańców miast, jest zbawienna właśnie ta chwila, kiedy po skończonej pracy zawodowej mogą wyjść na miasto i przechadzając się ulicami, oglądać liczne, ładne i zachęcające wystawy sklepowe. A jeśli jeszcze weźmiemy pod uwagę procent ludzi, spędzających wieczory w kinach, teatrach, restauracjach, kawiarniach, ludzi, którzy do domu wracają conajmniej o północy, zrozumiemy wówczas łatwo, jak wielki błąd popełniają ci, którzy oświetlają swe okna wystawowe tylko do godziny 7-ej, czy 8-ej wieczorem. Przechodnie tacy bowiem zatrzymają się i przyglądają się bliżej wyłożonym towarom w oknie, aby za chwilę znowu przyjrzeć się innym wystawom. Wrażenia odniesione po takiej przechadzce, nie są jednak przelotne. W domu dopiero dojrzewa chęć do kupna tego, lub innego przedmiotu, który niedawno widziało się w oknie wystawowem. Każda firma, która w umiejętny i efektowny sposób umiała się wyróżnić od otoczenia, pozostawia niezapomniane wrażenia. I jeśli nie zaraz, to przy najbliższej potrzebie, przechodzień przypomni sobie tę firmę. Rozumie się, że wszystko zależy od dobrego wrażenia, jakie po sobie pozostawi okno wystawowe. A pierwszym warunkiem jest racjonalne oświetlenie.

Tylko bogato i racjonalnie oświetlone towary zmuszają przechodniów do zatrzymania się. Światło bowiem posiada niewytłomaczony, psychologiczny „wabik", któremu podlegają nietylko zwierzęta, ale i lu-

dzie. Będzie więc bardzo korzystnem, jeśli właściciel sklepu zaświeci swoje okno wystawowe właśnie wtedy, kiedy na ulicy znajduje się większa ilość ludzi.

Okno wystawowe potrzebuje wiele światła. Oświetlenie bowiem ma tutaj spełnić podwójne zadanie. Pierwsze, zwrócić na siebie uwagę, a powtóre zmusić przechodniów do zatrzymania się. Wówczas nadchodzi najważniejsza chwila dla kupca. Towar musi wtedy wydawać się najlepszym i musi wywoływać u oglądających wielką chęć posiadania go.

Światło upiększa i zwiększa siłę atrakcyjną wszystkich przedmiotów.

Należy więc pamiętać, że racjonalnie oświetlone okno wystawowe jest najlepszą i najładniejszą reklamą sklepu i że powinno należycie reprezentować wnętrze i jak najusilniej do niego zapraszać.

Okno wystawowe, a zwłaszcza jego światło, posiada dla kupca doniosłe znaczenie.

Trzeba tylko, aby tę rolę kupiec doceniał i zrozumiał.

Okno wystawowe bowiem, należycie oświetlone, zwraca na siebie uwagę, nęci i przyciąga przechodniów, estetycznym zaś wyglądem zmusza ich do obejrzenia wyłożonych towarów i zachęca do kupna.

Bogato oświetlony towar musi zachwycać przechodniów.

Interesujące pokazy radjowe

Na tegorocznej Międzynarodowej Wystawie Komunikacji i Turystyki w Poznaniu w Sekcji Komunikacji Ogólnej poważne miejsce zajmie też pokaz najnowszych urządzeń radjowych.

Radjo bowiem, jako najnowocześniejszy środek komunikacyjny, służy nietylko dla uprzyjemnienia czasu radjo-abonentom, lecz zastosowanie radja obejmuje z dniem każdym coraz liczniejsze dziedziny naszego życia, okazując się świetnym środkiem pomocniczym w komunikacji kolejowej, morskiej, lotniczej i automobilowej, jak również w służbie bezpieczeństwa publicznego, w teatrze itp.

Ostatnio naprzykład niemieckie koleje państwowe zastosowały radjotelegrafję i radjotelefonję do regulacji ruchu wagonów i lokomotyw, dzięki czemu na wielu już stacjach niemieckich manewrowanie pociągów i przegrupowywanie wagonów odbywa się we względnej ciszy i ze znakomitą sprawnością bez hałaśliwych sygnałów, gwizdek i syren.

Amerykanin Amhourst Villiers buduje obecnie automobil o sile 3000 koni, obliczony na rozwinięcie szybkości 700 km. na godzinę. W kierowaniu tym wozem będzie się posługiwał falami elektromagnetycznemi, działającemi na antenę kierunkową specjalnego radjoobiornika, umieszczonego na samochodzie.

W najbliższym czasie we Francji do usług policji będzie oddane 50 radjostacyj, których celowość została wypróbowana ze znakomitym wynikiem szczególnie na kolejowych dworcach granicznych i w przystaniach morskich.

Zastosowanie radja w służbie bezpieczeństwa publicznego oznacza poważny postęp w dziedzinie walki z przestępcami, których ujęcie będzie obecnie znacznie ułatwione.

Pokaz tych najnowszych zastosowań urządzeń radjowych niechybnie będzie jedną z wielu interesujących atrakcyj Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki w Poznaniu.

Przenoszenie obrazów kolorowych na odległość

Problem przesyłania na odległość obrazów stał się w ostatnich czasach jednem z najbardziej emocjonujących zagadnień. Szereg wynalazków w tej dziedzinie stwierdził bardzo szerokie możliwości w zakresie rozwiązania tego problemu. Obecnie dokonano w Ameryce sensacyjnego wynalazku, umożliwiającego przenoszenie na odległość obrazów kolorowych.

Próby przesyłania na odległość obrazów kolorowych czyniono już oddawna w Anglji, z wcale dodatnim sukcesem. Całkowicie jednak nie zdołano rozwiązać tego zagadnienia. Zasadniczo problem rozwiązany dopiero został w lipcu ub. r. przez dra Herberta Ivesa, w laboratorjum „Towarzystwa telefonów, Bell" w Nowym Jorku.

Dr. Ives już przed laty zbudował aparat do wysyłania obrazków kolorowych na odległość, wyłącznie jednak w tonach czarno-białych.

Dotychczasowe próby barwnej telewizji przeprowadzone zostały za pośrednictwem drutów telegraficznych. Nie ulega jednak wątpliwości, że gdy się wybierze dla poszczególnych barw rozmaite długości fal, to będzie można przy pomocy aparatu dodatkowego wysyłać barwne obrazy także przez radjo. I bliskim jest dzień, w którym przy pomocy kombinowanego przenoszenia na odległość obrazów i dźwięków będziemy mogli podziwiać w obrazach i dźwiękach zdarzenia rozgrywające się na szerokim świecie.

POLECAMY

TELEFONY

wszelkich systemów najnowszych konstrukcyj, kompletne urządzenia telefoniczne pół- i pełnoautomatyczne, które również na dogodnych warunkach wydzierżawiamy, wszelki sprzęt telefoniczny

RADJO

APARATY od najprostszych do najdoskonalszych, fabrykaty własne i zagraniczne oraz olbrzymi wybór sprzętu radjowego

PROSIMY ŻĄDAĆ CENNIKÓW, WZGLĘDNIE KOSZTORYSÓW. 8448

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO TELEFONÓW z o. p.

Centrala: POZNAŃ, ul. Jasna 9. Telefony 6937 i 6941

Filje: Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 39. Tel. 3430. Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 65-66. Tel. 738.

KRONIKA ELEKTROTECHNICZNA

AKCJA HARRIMANA WZNOWIONA.

Jak donosi „Głos Narodu" rozeszła się znowu wieść o ponowieniu przez Harrimana starań w sprawie swej koncesji elektryfikacyjnej.

Harriman bowiem złożył rządowi nową ofertę, która odbiega od pierwotnej.

Nowy projekt harrimanowski został przekazany przez p. ministra robót publicznych Prezydjum Rady Ministrów, celem rozpatrzenia go ze stanowiska prawnego.

Co do stanowiska rządu wobec nowego projektu, to niema wprawdzie wyraźnych w tym kierunku zobowiązań, ale nie brak pewnych wynurzeń na temat przychylnego traktowania jego obecnej oferty.

Wywoływać to musi niepokój, gdyż w całej sprawie harrimanowskiej idzie o stworzenie niebezpiecznego dla przyszłości naszego przemysłu monopolu elektryfikacyjnego. Drobne zaś poprawki nie zmienią zupełnie istoty rzeczy.

KORPORACJA PRZEMYSŁU ELEKTROTECHNICZNEGO W POZNANIU.

Ostatnio powołano do życia „Korporację Przemysłu Elektrotechnicznego", która w myśl ustawy przemysłowej ma dla zawodu elektrotechnicznego spełnić zadanie zjednoczenia, zastępującego dotychczasową działalność Izb Rzemieślniczych.

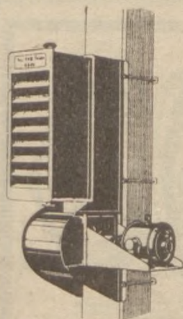
Na Walnem Zebraniu wybrano następujący Zarząd: Starszy inż. Witold Piński, I Podstarszy p. Waligórski, II. Podstarszy p. Gust, członkowie Zarządu pp. Jakś, M. Jankowski i N. Pachulski, zastępcy pp. Cichy, Czerniak i Englert. Do Wydziału opieki nad młodzieżą wybrano pp. Wrzesińskiego, L. Jankowskiego i Bryzego. Do Wydziału Egzaminacyjnego z ramienia pracodawców pp. Gaertiga, Waligórskiego, Bulawskiego, Chempińskiego, Ida-Bszaka, Jobczyńskiego i Jagodzińskiego, a z grona elektromonterów p. Tomaszewskiego.

Biuro Korporacji mieści się przy ul. Fr. Ratajczaka, Dom Rzemieślniczy.

SKUTECZNOŚĆ KOLOROWEGO ŚWIATŁA.

Użycie kolorowego światła na wystawach sklepowych daje częstokroć doskonałe wyniki Poczynione doświadczenia w Ameryce wykazały, że w czasie, gdy przed oknem wystawowem kolorowe oświetlenie zatrzymało 140 osób, przy oknie ze światłem zwykłem przystawało tylko 100 osób.

Gdy weźmiemy w rachubę podczas każdego wieczoru, tylko 40 widzów, których zwabiło światło kolorowe, a w tej liczbie znajdziemy przynajmniej dwóch kupujących, wtedy z pewnością osiągniemy skutek pierwszorzędny.

Aparaty nagrzewacze

paro-powietrzne „Radiolo"

do ogrzewania dużych pomieszczeń oraz suszenia i odemglania;

wykonane z baterjami z rur żebrowych kutożelaznych.

Szybkie i równomierne nagrzewanie!

Inż. J. H. B. Teepe, Łódź, Kopernika 40

Fabryka Ogrzewań Centralnych i Aparatów.

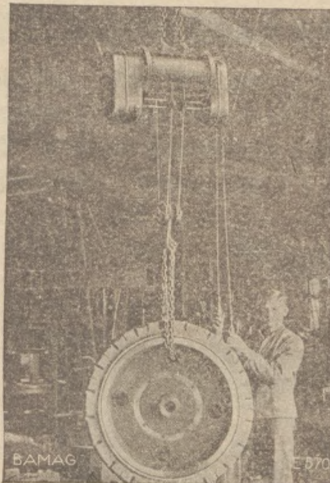
8449

BAMAG

Elektryczne wielokrążki

systemu profesora Gensel, D. R. P.

przynoszą wszystkim, jak to widoczne z obok umieszczonego obrazu z przemysłu maszynowego wielkie korzyści i oszczędności czasu i sił robotniczych.

Jeden z nabywców takiego elektrycznego wciągu wielokrążkowego Bamag pisze nam:

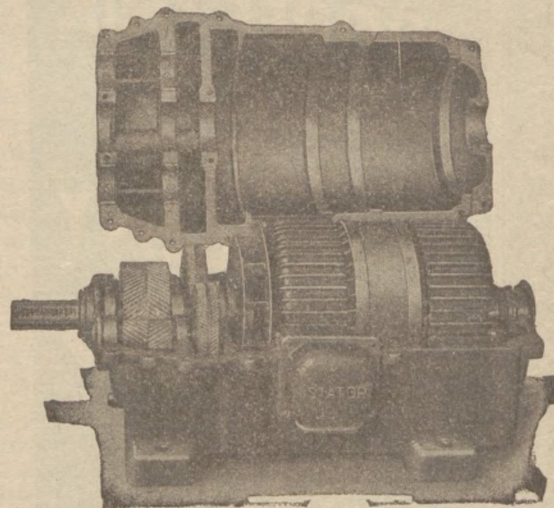
...jestem z dostarczonego do mej fabryki maszyn wciągu elektrycznego Bamag bardzo zadowolony. Używając tego wciągu elektrycznego, zaoszczędzam stale wiele sił robotniczych i codziennie przekonywuję się ponownie, że taki wielokrążkowy wciąg elektryczny jest jednym z najskuteczniejszych czynników do obniżenia kosztów produkcji i utrzymania ruchu w przedsiębiorstwie, bez którego dziś żaden zakład przemysłowy utrzymać się nie zdoła.

8440a

Zastępstwa:

S. DUCHOWSKI, POZNAŃ, Aleje Marcinkowskiego Nr. 1.
GUSTAW KOSCHADE, ŁÓDŹ, Radwańska 46.
Nadinż. H. TEPELMANN, KATOWICE, ulica Kościuszki 44.
WARSZAWSKA FABRYKA MASZYN WINDOWYCH „SIŁA" WARSZAWA, ulica Chłodna 5.
HODAM & RESSLER, GDAŃSK, Hopfengasse 81/82.

BAMAG DESSAU

Patentowane SILNIKI elektryczne

z wbudowaną przekładnią SYSTEMU UGGLA

Powyższe SILNIKI systemu UGGLA umożliwiają bezpośrednie sprzężenie z maszyną roboczą lub transmisją do grupowego napędu, bez pasów pędni, przystawek, łożysk etc.

Kolosalna oszczędność siły, smarów i miejsca

Stalujcie zatem odrazu SILNIKI UGGLA o żądanych obrotach, ponieważ wszelkie przystawki, koła pasowe etc. stają się zbędne 8442

LUTH & ROSÉNS ELEKTRISKA AKTIEBOLAG STOCKHOLM

JENERALNA REPREZENTACJA SVEA Sp. Akc. WARSZAWA, Nowy-Świat 42 Telefony: 19-42 i 17-87

Oferty, kosztorysy i prospekty na żądanie

Fachowy Kalendarz Elektro- i Radjotechniczny

i dla gospodarki cieplnej w elektrowniach

na rok 1930

już się ukazał

i zamawiającym może być zaraz wysłany. Kalendarz kosztuje 8,— zł + 1,10 zł porto i polecenie, razem 9,10 zł, które prosimy przekazać na P. K. O. Poznań „Rynek Metalowy i Maszynowy“ 202.796

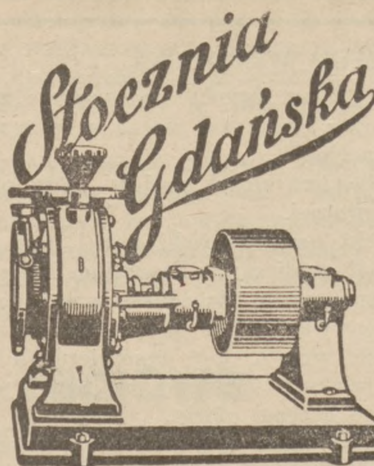
$^{1}/_{4}$ naturalnej wielkości.

Kto Kalendarza zgóry nie zapłaci, otrzyma go za zaliczką 8,— zł + porto, polecenie i zaliczka 1,60 zł, razem 9,60 zł.

ADMINISTRACJA

„Rynku Metalowego i Maszynowego“

Poznań, ulica Wielka 10 — Telefon 22-77

7972

Pompy wirowe

dla wszelkich celów i wszelkich mocy

Gdańsk, Werftgasse 4, tel. 23-441
Warszawa Jasna 11 m 5, tel. 99-18
Łódź Traugutta 9, tel. 41-83
Poznań, Słowackiego 18, tel. 77-85
Kraków, Wiślna 12, tel. 30-49
Katowice. ul. Wita Stwosza nr. 3, tel. 27-10
Lwów, Podleskiego 7, tel. 48-88
Lublin, Krakowskie Przedmieście 56 m 8, tel. 9-62
Równe, 3-go Maja 50, tel. 307
Wilno, Jagiellońska 9 m 12, tel. 8-84

Motory od 1/4 do 20 KM. oraz dynamo na składzie

Zakłady Elektromechaniczne

Bolesław Skwarcz

tel 204-55 WARSZAWA-KRUCZA 22 tel. 204-55

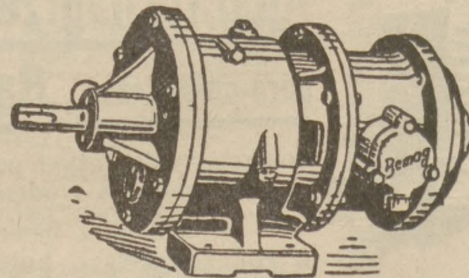
Dział budowy: wyrabia wentylatory i ze składu poleca do 600 mm.

Dział reparacji: przewijanie motorów, dynamomaszyn, transformatorów, wentylatorów, budowa nowych kolektorowych różnej wielkości i rodzaju prądu. 7786

Warunki kupna i sprzedaży dogodne

Motory, wentylatory stale na składzie

Każda modna pracownia używa do napędu maszyn każdego rodzaju tylko **napędy** redukcyjne **„BEMAG“**

Zastępują w zupełności kosztowną transmisję!

Oszczędzają prąd! Oszczędzają czas!

Fabryka Maszyn Górniczych

T. z o. p. — Katowice — Załęże

DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH

Przemysł a rolnictwo

Zależność rozwoju przemysłu od rozwoju i zysków rolnictwa. — Niemieckie cyfry produkcji rolnej i przemysłowej. — Potrzeba badania warunków produkcji w rolnictwie. — Pochód postępu we wszystkich dziedzinach prócz rolnictwa. — Przestarzałe metody pracy. — Potrzeba meljoracji dróg wodnych i lądowych i zalesień.

Nierentowność produkcji rolnej w kraju rolniczym, jakim jest Polska, jest źródłem niedomagań gospodarczych wogóle, a przytem przeszkadza rozwojowi innych gałęzi gospodarczych, zwłaszcza przemysłu. Tak przemysł, jak handel nasz opierają się bowiem w swem istnieniu i rozwoju na masach ludności rolniczej, 75 proc. ogółu mieszkańców wynoszącej.

Całokształt tego zagadnienia ujmuje prezes Samulski w swej broszurce z roku 1928, p. t. „Kilka uwag o produkcji w Polsce".

Nie jest bowiem rzeczą obojętną, czy te 21 miljonów naszych rolników przedstawiają zasobnego konsumenta, lub nie. W naszych warunkach decydującą jest rzeczą, aby rolnictwo się rozwijało jak najbardziej, aby miało jak najwięcej do sprzedania poza swemi potrzebami, bo tylko ze swoich plusów może ono kupować wyroby przemysłowe, począwszy od odzieży i potrzeb domowych, a skończywszy na maszynie rolniczej i nawozach sztucznych. Rolnictwo, które dysponuje pewnemi środkami, nietylko alimentuje przemysł i handel, lecz podnosi równocześnie swoją zdolność produkcyjną przez ulepszanie roli i zastosowanie postępowych metod uprawy.

Przemysł krajowy, niemający dostatecznego zatrudnienia dla swych warsztatów, cierpiący na brak konsumu, musi pracować drogo. Tak się właśnie rzecz często przedstawia z naszym przemysłem polskim. Te przedsiębiorstwa przemysłowe, które zdołały się oprzeć o szerszy konsum, przebrnęły przez trudności gospodarcze i zaczęły pracować normalnie. Inne dobrze zatrudnione zdołały się tak dalece udoskonalić, że śmiało tak co do jakości wyrobu, jak co do cen, stawić mogą czoło konkurencji zagranicznej, a nawet wychodzą zagranicę z swemi wyrobami.

Gdy w r. 1926 i 1927 konjunktury rolnicze się poprawiły, przyczem ceny zboża poszły w górę i dawały pewien zysk rolnictwu, nastąpiło znaczne ożywienie w przemyśle i handlu, zwiększyły się obroty instytucyj finansowych i podniosły się dochody Państwa.

Najlepszym to dowodem, jak z powodzeniem rolnictwa u nas związane są losy przemysłu i całego organizmu gospodarczego. I dlatego właśnie kwestji produkcji rolniczej należy wiele poświęcić uwagi.

W wieku „żelaza i stali" skłonni łatwo jesteśmy do przeceniania znaczenia przemysłu, a obniżenia znaczenia rolnictwa. Że to są wnioski błędne, możemy się przekonać z porównania cyfr produkcyjnych w Niemczech, gdzie przecież przemysł jest nadzwyczaj rozwinięty. Otóż statystyka tamtejsza podaje wyższą wartość produkcji mleka w Niemczech niż węgla, którego tam wydobywa się za 2 miljardy marek.

Ogólną produkcję rolniczą ocenia się na 14 miljardów marek, gdy cała industrja środków produkcyjnych w Niemczech wynosi 15 miljardów. Rolnictwo niemieckie zużyło w r. 1926 maszyn rolniczych za 350 milj. marek, t. j. 770 milj. złotych, podczas gdy w Polsce cyfra ta wynosiła zaledwie 40 miljonów złotych.

Tymczasem tak się dziwnie w Polsce złożyło, że nie ta zasadnicza gałąź gospodarstwa zaprzątała umysły naszych polityków, mężów stanu i gremja naszych ustawodawców. Godzono się tylko na tym punkcie, że rolnicze produkty należy trzymać na poziomie najniższym, aby nie podwyższać cen chleba i żywności. Natomiast wiele twórczej energji poświęcono kwestji potanienia produkcji przemysłowej w tym celu, aby po sztucznem obniżeniu cen na produkty rolne, dostosować do tychże ceny produktów przemysłowych. Zastanawiała naszych polityków gospodarczych różnica wartości produktu rolnego do produktu przemysłowego, które to, porównując ich stosunek przedwojenny, znaczne wykazywały różnice.

Nie ustawały przeto ciągłe wołania o kontrolę rządową dla przemysłu, o socjalizację pewnych przemysłów, co wreszcie znalazło ujście w powołaniu do

Kto chce oszczędzać, używa wielokrotnie uznane

ŚRUTOWNIKI KRUPPA

Śrutowniki walcowe i gniotowniki G. R. P.

Śrutowniki tarczowe Exzelsior.

Mielą i śrutują zboże i kukurydzę

8439

Mielą i śrutują nasiona strączkowe i kuchy

KRUPP GRUSONWERK, MAGDEBURG

Generalny zastępca na Polskę:

LUDWIG LESSER - BRESLAU 18, Carmerstrasse 11

życia przemysłowej komisji ankietowej dla badania warunków produkcji. Jeden pozytywny rezultat napewno pozostanie z jej czynności, a mianowicie, że członkowie tej komisji daleko trzeźwiej patrzeć będą na koszty produkcji przemysłowej i zorjentowani będą choć w części w warunkach, w jakich nasz przemysł pracuje.

Daleko jeszcze donioślejszą jest kwestja naszej produkcji rolniczej, kwestja, której nikt w szerszej mierze nie ujął i zbadać jej nie usiłował.

Akcja zbadania systematycznie i w szerokiej mierze warunków naszej produkcji rolniczej, daleko donioślejsze w naszych warunkach mieć może skutki, niż badanie produkcji przemysłowej.

Zagadnienie to zasadnicze, o olbrzymiem znaczeniu dla kraju, który przy tak wybitn. charakterze rolniczym, w doskonałych będący warunkach klimatycznych i geograficznych, zaledwie tyle produkuje, ile na wyżywienie własnej ludności zużywa, a gdy czasem jest nadwyżka, nie umie ją eksportować.

Warto to wytoczyć na stały porządek dzienny. Zasługuje na to, aby się tem zajęły najtęższe umysły w Polsce, wytrawni rolnicy, ekonomiści, publicyści, nauczyciele młodzieży, a przedewszystkiem nasze rządowe i ustawodawcze instancje. Dowiemy się wówczas, jakie poważne zadania czekają Polskę na tem polu, jakie olbrzymie ugory czekają na uprawę i ile kraj nasz traci wskutek zaniedbywania swego największego warsztatu pracy.

Wiek, w którym żyjemy, zaznacza się niebywałym postępem we wszystkich dziedzinach wiedzy i umiejętności ludzkiej. Wystarcza wskazać na doniosłe wynalazki na polu elektryczności, radjotechniki, chemji, na żeglugę powietrzną, nowoczesną lokomocję i środki produkcyjne dla przemysłu. Potanienia produkcji szuka się i znajduje w specjalizacji produkcji i naukowej organizacji pracy. Na każdym kroku literalnie spotyka się coś nowego, co nie było jeszcze znanem zeszłej generacji. Tylko w rolnictwie nic się zasadniczego nie zmieniło.

Tam spotykamy się dotychczas z zupełnie przestarzałemi metodami pracy, jakie już nasi pradziadowie stosowali. W Polsce zwłaszcza większość naszego rolnictwa tkwi jeszcze w najprymitywniejszych pojęciach o gospodarce rolnej. Nie zmienił się tam od wieku ani sposób przygotowania roli, ani sposób zasiewu, ani wreszcie zwyczaj doboru ziarna i zmiany gatunków.

Używamy pierwotne pługi i brony, które często jedynemi są narzędziami w rękach naszego włościanina. Jeszcze się orze u nas w zagonki 8-skibowe, półokrągłe, na których tylko u szczytu trochę zboża wyrasta. Jeszcze się sierpem żniwuje, a ziarno rzuca w ziemię ręką, tj. trwoni się połowę kosztownego produktu. Zboże niewyczyszczone i niegatunkowane należycie, sprzedaje chłop za $^2/_3$ ceny na targu pobliskiego miasteczka. Budynki gospodarcze i mieszkalne przeważnie pod słomą, powodują liczne pożary, nieraz całych wsi. Dobytek niezabezpieczony od ognia i gradu. W razie katasrofy włościanin staje się odrazu żebrakiem.

A jakie liczne dochodzą niedomagania ogólne!

Nieodrenowane pola zamieniają się wiosną w moczary, które nie pozwalają na rychłą uprawę wiosenną, a pod któremi gnije zboże ozime. Brak dróg bitych, nie wspominając już o kolejach żelaznych, lub kolejkach, do których trzeba przebyć często kilkadziesiąt kilometrów, sprawia, że najlepsze często ziemie robią się nierentownemi. Nieuregulowane strumyki i rzeczki wylewają rokrocznie, niszcząc przyszłe plony. Padają

PALENISKA

do lokomobil i lokomotyw płużnych

ściany gardzielowe, ściany sitowe

oraz wszelkie prace

kotlarskie

wykonuje

Centrala Pługów Parowych T. z o. p.

FABRYKA MASZYN i KOTLARNIA

Poznań

św. Wawrzyńca 36

Telef.: 6117, 6950 **Adr. telegr.: Centropług**

7727

Łazarski, Bergmann i Ska

Sp. z o. o.

Poznań, ul. Zwierzyniecka 8. Telefon 6175

Generalna reprezentacja
największej fabryki na świecie części do maszyn

P. D. Rasspe Söhne, Solingen.

Części zapasowe
do żniwnych i in. maszyn rolniczych

Olbrzymie zapasy wszelkich części do kosiarek, żniwiarek i wiązałek wszystkich systemów — do siewników Westfalia — siewników rzędowych — opełaczy różnych systemów — do kultywatorów, grabi konnych i przetrząsaczy, noże do sieczkarń i do siekaczy do buraków, sztyfty do młocarń maneżowych, do bukowników do koniczyny, listwy bijakowe i innę części do młocarń parowych, łożyska kulkowe i rolkowe — sprężyny, nity — śruby. Wszelkie piły dla rolnictwa i przemysłu. Lemiesze i odkładnie — Windy. Lewary, ręczne opełacze, toczaki etc.

6177

Zastępstwo główne na Wielkopolskę i Pomorze samochodów i części do nich francuskiej fabryki „Mathis"

klasy na daninę państwową, lub dla spekulacji, a nowych zalesień się nie zakłada. Pogarszają się przez to warunki klimatyczne i atmosferyczne, co się niekorzystnie odbija na wegetacji zbóż. Zaradzić temu można tylko przez stopniowe podnoszenie oświaty ogólnej i fachowej u naszego włościaństwa, a potem środkami finansowemi, które tylko Państwo z ogólnych dochodów krajowych czerpać może.

Rzecz naturalna, że kultury rolnej o wysokim poziomie nie można wprowadzić odrazu. Polska, będąca w czasie wielkiej wojny objektem najgorszej eksploatacji dla najezdników i zniszczona przez nich w większej części, nie mogła się odrazu podnieść po uzyskaniu niepodległości.

Rządy carskie nie starały się zresztą przez całe stulecie o podniesienie kultury rolnej na ziemiach b. zaboru rosyjskiego. Przeciwnie — wszelkie zabiegi społeczeństwa polskiego, zmierzające do podniesienia ogólnego dobrobytu kraju przez ogólną oświatę, meljoracje, budowę dróg bitych i kolei żelaznych, fundowanie własnych instytucyj kredytowych, spotykały się z wyraźną niechęcią i niezwalczonemi przeszkodami rządu carskiego, który nie chciał Polski bogatej. Aby wyrównać tę krzywdę wiekową i stuletnie zaniedbanie, kilka pokoleń odrodzonej Polski będzie musiało pracować.

Mimo wszystko musimy stwierdzić jednak, że straciliśmy obecnie kilka lat i wiele energji na znalezienie odpowiedniej dla nas formy rządów, na ścisłe przegrupowanie społeczeństwa na klasy i partje, a zaniedbaliśmy w wysokim stopniu zagadnienie produkcji i pracy.

Dopiero, gdy nasze budżety państwowe, aczkolwiek wcale nie przesadzone, stawały się nierealnemi, gdyż społeczeństwo nałożonych mu podatków płacić nie mogło, zaczynamy się przyglądać naszym warsztatom pracy i spostrzegamy, że tam prowadziliśmy dotychczas gospodarkę nieoględną, a nawet rabunkową.

W ostatnich latach rządy w Polsce zaczęły rozumieć znaczenie produkcji rolnej i rozpoczęły akcję kredytową na rzecz meljoracyj rolnych, oraz nawozów sztucznych. Mimo stosunkowo szczupłe fundusze, jakie Rząd może narazie na te cele łożyć, nie można ani na chwilę wątpić, że rezultaty tej zapoczątkowanej akcji będą wkrótce tak doniosłe, że kredyty te w niedalekiej przyszłości znacznie zostaną podwyższone.

Znawcy rolnictwa twierdzą, że przez meljorację pól osiąga się zbiory przeważnie o 300 proc. większe, niż poprzednio na polach niedrenowanych. Używanie zaś nawozów w tym zakresie, jak je używali rolnicy w Poznańskiem przed rokiem 1914, tj. około 340 kg. na ha., podnieść może plony o 20—40 proc.

Podniesienie produkcji rolnej chociażby o 20 proc. dałoby przy dzisiejszych cenach cyfrę 240 000 000 dolarów albo 2 miljardy 160 miljonów złotych. Nie jest to problem zbyt trudny, jeśli były przykłady w krajach zachodnich, gdzie w przeciągu 30 lat powiększono produkcję rolną o całe 100 proc.

Wyobraźmy sobie tę olbrzymią cyfrę w rękach rolnictwa. Spotęgowana siła nabywcza rolnika odziała natychmiast na przemysł i handel, oraz na dochody państwowe. Przejdziemy w okres stabilizacji naszej produkcji, gdyż im większa jest kultura rolna, tem mniej zależnemi są żniwa od wpływów atmosferycznych.

Wszystko jednak zależy od dostosowania się rolnictwa do nowoczesnych zdobyczy przemysłu na jego usługach, o czem pisaliśmy w poprzednim numerze.

H. G.

BECZKOWOZY

dla walców i pługów parowych

Wielki wybór maszyn i narzędzi rolniczych

Specjalność: 7006a

maneże - walce

„Croskill" i „Cambridge - Croskill"

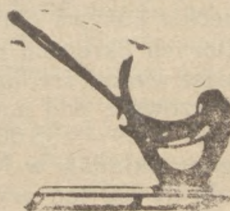
Ceny niskie — Dogodne warunki

Fabryka maszyn, wozów i odlewnia żelaza

St. Malinowski

ŚREM — **Oddział POZNAŃ**

Telefon 17 — **Pocztowa 30. Tel. 28-26**

„IDEAŁ"

nóż do krajania słomy

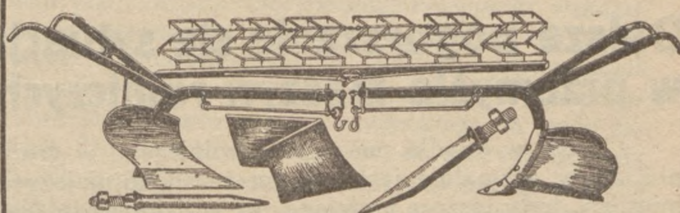
na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci 3641

Centrala Pługów Parowych T. z o. p. Fabryka Maszyn

Poznań, św. Wawrzyńca 36. Telefon 6117 i 6950

Pługi jednoskibowe

obsypniki, brony, korpusy do pługów i zęby do bron

poleca jako specjalność

Wł. Czajkowski, Lubawa (Pom.)

Fabryka narzędzi rolniczych

Rok zał. 1909 — 8322k — Rok zał. 1909

Mościce a rolnictwo

Uruchomiona ostatnio w Mościcach fabryka nawozów azotowych rozpocznie produkcję przedewszystkiem tak zwanego nitrofosu, nawozu fosforowo-azotowego, którego podstawową częścią składową jest związek azotowy. W odróżnieniu od tej produkcji zaznaczyć należy, że fabryka w Chorzowie wyrabia również azotowy nawóz sztuczny, ale głównie jako t. zw. azotniak, związek powstający przez działanie azotu wydzielonego z atmosfery na karbid, tj. połączenie węgla z wapnem, uzyskane w temperaturze około 3000° C z wapna palonego i koksu.

Nitrofos natomiast będzie otrzymywany z wodoru gazu wodnego i azotu z powietrza. Oba te gazy będą związane chemicznie w odpowiednich kompresorach i przy działaniu katalizatorów na amonjak. Ostatni ten produkt zwiąże się bądźto z kwasem siarkowym na siarczan amonowy, bądź też spali się odpowiednim sposobem na kwas azotowy. Końcowe produkty azotowe zmieszane z mielnemi fosforytami dadzą nitrofos jako produkt handlowy.

Nawozy azotowe są szczególnie ważnym czynnikiem w rolnictwie obok fosforowych i potasowych. Zasilenie gleby tym pierwiastkiem decyduje o należytym rozwoju organizmów roślinnych, a z drugiej strony jest on szczególnie trudny do zdobycia.

Wprawdzie atmosfera, otaczająca kulę ziemską zawiera go aż 79 proc., w formie tej jednak, w jakiej znajduje się w powietrzu jest dla organizmu niedostępny. Niektóre tylko gatunki roślin (motylkowate) czerpią ten pokarm wprost z powietrza, a to dzięki symbiozie z pewnemi bakterjami, odgrywającemi rolę pośredników. Dopiero przez związanie azotu, znajdującego się w powietrzu z innemi pierwiastkami osiąga się produkt przydatny dla należytego użyźnienia gleby. Dość wspomnieć, że rolnictwo niemieckie zużywa około 20 kg. azotu na hektar, a w niektórych okręgach ponad 30 kg. Zużycie w Polsce natomiast wynosi średnio tylko 2 kg. na hektar. Fabryka chorzowska pod postacią azotniaku wyprodukowała w roku 1929 — 35 000 ton czystego azotu. Produkcja roczna zakładów w Mościcach obliczona jest na 18 000 do 20 000 ton czystego azotu, co odpowiada 100 000 ton produktów azotowych, zbliżonych wartością do saletry chilijskiej.

Dzięki uruchomieniu Mościc, Polska staje się na tem polu samowystarczalną, a nawet posiadać będzie nadwyżki na eksport. Fabryki związków azotowych odgrywają też niemałą rolę w zakresie przemysłu wojennego.

Dalsze pogorszenie się sytuacji w przemyśle maszyn rolniczych

Obroty w handlu maszynami rolniczemi w grudniu, który normalnie jest jednym ze spokojniejszych miesięcy, były jeszcze mniejsze, niż w listopadzie. Nawet maszyny okresu zimowego, jak sieczkarnie, parniki itp., wykazały obroty o wiele mniejsze, niż w grudniu 1928 r.

Płatności, które we wrześniu i październiku r. ub. nieco się poprawiły, znowu uległy pogorszeniu, dając większe sumy protestów i prolongat. Remanenty magazynowe, pomimo zredukowana produkcja, są znacznie wyższe, niż w roku 1928-ym.

Maszyny torfowe

kopaczki i prasy do torfu

dostarcza jako specjalność 8429

Fabryka Maszyn H. MÜHSAM Sp. Akc.

WŁOCŁAWEK, Województwo Warszawskie

PROSPEKTY i CENY NA ŻĄDANIE

Młocarnie szerokomłotne VISTULA
Młocarnie z przymykami
Młocarnie z wałami do gładkiej słomy
Walce, kieraty
Siekacze do buraków
Sortowniki ziemniaków 5903t
Maszyny do czyszczenia zboża
Sieczkarnie bębnowe do zapędu mechanicznego stojące i na wozach
Sieczkarnie tarczowe
Koła transmisyjne
Pompy do gnojówki z rurą stalową i wyjmującemi wentylami
Szufle ziemne do transportowania ziemi
wykonuje jako długoletnią specjalność

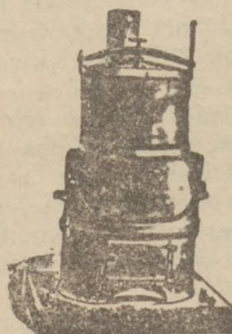
A. P. Muscate

Fabryka Maszyn Sp. z o. p.

TCZEW (Pomorze)

6437

Wyrabiam masowo!

PARNIKI

do kartofli oryginalne „AGRA"
Taczki całożelazne
Aparaty do rznięcia słomy
Śrutowniki do śrutowania zboża na kamieniach.

Ryszard Liska

5907 **WĄGROWIEC** 7291w

FABRYKA MASZYN I KOTLARNIA

III. Ogólno-Polski Zjazd Przemysłowców Budowlanych

W dniach 8, 9 i 10 marca rb. odbędzie się w Warszawie Ogólno-Polski Zjazd Przemysłowców Budowlanych, o czem już donosiliśmy w jednym z ostatnich numerów naszego pisma. Jest to już trzeci zjazd przemysłowców budowlanych.

Prace nad zorganizowaniem Zjazdu posuwają się szybko naprzód. Obrady toczyć się będą pod protektoratem Pana Prezydenta Rzplitej i 5-ciu ministrów. Głównem zadaniem tego Zjazdu będzie rozstrzygnięcie szeregu doniosłych problemów gospodarczych, jak sprawa odbudowy kraju i walki z głodem mieszkaniowym, dalej sprawa racjonalizacji budownictwa i sprawa stosunku państwa do przemysłu budowlanego z punktu widzenia ogólnej polityki gospodarczej i przemysłowej. Poszczególne zagadnienia znajdą wyczerpujące oświetlenie w kilkudziesięciu referatach, które będą wygłoszone podczas obrad Zjazdu. Zjazd zwołują: Komitet Wykonawczy II-go Zjazdu Przemysłowców Budowlanych, jako Komitet Organizacyjny i Zarząd Stowarzyszenia Zawodowego Przemysłowców Budowlanych, jako jego organ wykonawczy. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego jest p. prez. inż. Piotr Drzewiecki, a sekretarzem generalnym p. prez. mec. Ignacy Chabielski. W skład Komitetu wchodzi kilkanaście osób z pośród najwybitniejszych przedstawicieli naszego przemysłu budowlanego.

Wystawa „Mieszkanie Najmniejsze"

W końcu lutego r. b. staraniem Polskiego Towarzystwa Reformy Mieszkaniowej w domach Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej odbędzie się wystawa „Mieszkanie Najmniejsze". Wystawa ta ma na celu przedewszystkiem zobrazowanie wysiłków, podejmowanych w różnych krajach celem stworzenia najdogodniejszego typu mieszkania małego, przeznaczonego dla robotników i niezamożnej inteligencji. W tym celu sprowadzona będzie Międzynarodowa Wystawa Mieszkania Najmniejszego, zorganizowana staraniem II Międzynarodowego Kongresu Architektury Nowoczesnej i odbywająca się kolejno w wielkich miastach Europy i Ameryki; dział ten obejmie sporządzone w jednolity sposób plany typów mieszkań najmniejszych, budowanych w poszczególnych krajach, między innemi i w Polsce. Ponadto materjał tego działu uzupełniony będzie planami, wyróżnionemi na konkursie Ministerstwa Robót Publicznych, na „Typy tanich mieszkań".

Dalszy dział Wystawy obejmie mieszkania Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, zaopatrzone w sprzęty przez poszczególnych wystawców. Wreszcie przewidziana jest pewna ilość normalnych stoisk wystawowych dla wystawców sprzętów i urządzeń domowych oraz, jako dział odrębny, pokaz zastępczych materjałów budowlanych, których stosowanie w budownictwie — przynajmniej teoretycznie — winno dać znaczne obniżenie kosztów budowy.

Podkreślić należy, że Wystawa „Mieszkanie Najmniejsze" nie zamierza objąć całokształtu polskiego przemysłu meblarskiego i wytwórczości przedmiotów urządzenia wewnętrznego; pragnie jedynie zgromadzić to, co przystosowane jest do potrzeb mieszkań małych, a zarazem i do siły nabywczej ludności, mieszkania takie zamieszkującej i dalej — wskazać przemysłowi polskiemu na rozwijający się rynek — mieszkania małe i konieczność tworzenia odpowiednich dlań typów urządzeń. Jest to niewątpliwie sprawa poważna, jeśli zważymy, że natężenie głodu mieszkaniowego jest najsilniejsze w stosunku do mieszkań małych i w związku z tem budownictwo mieszkaniowe — zwłaszcza finansowane ze środków publicznych — niewątpliwie pójdzie w tym kierunku.

Wywóz drzewa sowieckiego

Z. S. S. R. stale dąży do powiększenia swego eksportu drzewa i do akcji tej wciąga coraz nowe tereny kraju. Obecnie istnieje plan zorganizowania eksportu drzewa z okręgów Wiatskiego i Uralskiego drogą kolejową, a następnie Dźwiną Północną do Archangielska. Tereny eksploatacyjne będą przytem rozszerzone. Skierowanie drewna uralskiego i wiatskiego przez Leningrad okazało się nieekonomiczne z powodu znacznej odległości i bardzo trudne z powodu przeciążenia portu leningradzkiego. W związku z tem spodziewają się znacznego wzrostu wywozu z tych terenów.

Nie można również pomijać milczeniem dążeń sowieckich w kierunku wzmożenia zamorskiego eksportu drzewnego. Trudności, na jakie napotkał eksport drewna sowieckiego do Wielkiej Brytanji, spowodowały energiczną działalność handlową Sowietów na pozostałych rynkach. Dotychczasowe wyniki wskazują, że w pierwszym przynajmniej okresie ekspansja sowiecka na kontynentalnych rynkach europejskich nie da się szybko rozszerzyć, natomiast z powodzeniem wzrasta wywóz drewna sowieckiego na rynki zamorskie. Dotyczy to tych krajów, do których Sowiety z łatwością mogą przerzucić swój eksport ze względu na dostosowanie się do wymiarów używanego w nich drewna. Ekspansja sowiecka zrobiła poważne postępy na rynku południowo-afrykańskim. Na rok 1930 dokonano już szeregu transakcyj, obejmujących kilka tysięcy standardów, przyczem ceny zaproponowane przez Rosję są niższe od szwedzkich i fińskich. Rosja konkuruje z krajami skandynawskiemi w zakresie szerokich rozmiarów, w szczególności sortymentów dłuższych.

Rozwój syryjskiego przemysłu cementowego

Największy ruch budowlany z pośród wszystkich krajów Bliskiego Wschodu posiada Syrja.

Po wojnie światowej ogarnęła wszystkie sfery syryjskie gorączka budowlana. W Bejrucie i pomniejszych miastach burzy się stare dzielnice, a na ich miejsce buduje się nowe. Syrja ma poddostatkiem kamienia i piasku, brak jej zaś drzewa, żelaza i cementu. Żelaza dostarcza przeważnie Francja i Belgja, drzewa Rumunja i Rosja, rynek zaś cementowy był opanowany przez Włochy, Jugosławję, Belgję, Francję, Palestynę, a poczęści i Polskę.

Z Biuletynu Ekonomicznego dla Syrji i Libanu, rocznik 1929, zeszyt 3, wynika, że Palestyna i Polska w ostatnim czasie zupełnie zaprzestały dowozu cementu do Syrji. Ostatnio powstał w Syrji wielki ruch, mający na celu założenie własnych cementowni. Jedna z tych cementowni ma być wybudowaną w Chekka, druga w Jambour.

Studja nad materjałami są na ukończeniu, a według zapewnień urzędowych sfer syryjskich, ma stanąć cementownia w Chekka już w najbliższym roku.

Początkowa produkcja roczna tej cementowni jest obliczona na około 50.000 ton. W ten sposób — według przypuszczeń sfer urzędowych — będzie mogła Syrja zupełnie uwolnić się od importu cementu.

WIADOMOŚCI DROBNE

TRANSAKCJE DRZEWNE.

Firma Standart S. A. Warszawa sprzedała ze swych lasów „Czadziel“ w Białowieży całą olchę o ilości około 3000 m.³ firmie Kabak i Rubinstein. Firma Standart S. A. Warszawa sprzedała firmie Gips Timber and Forest Comp. w Berlinie 20.000 sztuk sliprów po cenie 8.6 franco wagon Gdańsk. Firma Halman Cukier wraz z firmą Goldberger w Gdańsku, kupili dębinę w Brzeżanach od Zarządu dóbr hr. J. Potockiego za sumę 150.000 dol.

BUDOWA DOMÓW ROBOTNICZYCH W SOSNOWCU.

W magistracie sosnowieckim odbyła się konferencja z udziałem dyrektora zakładów ubezpieczeń społecznych w Król. Hucie dr. Guni w sprawie budowy domów mieszkalnych ze sum przeznaczonych przez zakład ubezpieczeń. Sosnowiec ze sumy tej ma otrzymać 6 milj. złotych, z czego 4 miljony na budowę domów robotniczych, 2 milj. na budowę domów dla pracowników umysłowych. Budowa rozpocznie się wczesną wiosną, a domy ukończone będą w październiku. Projektowane jest wybudowanie 200 mieszkań robotniczych i 80 innych.

Z rynku materjałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Warszawa, 25. 1. Orjentacyjne ceny materjałów budowlanych według „Przemysłu Budowlanego“, loco wagon: Cegła zwyczajna palona 1000 sztuk 90, żwir rzeczny m.³ 25, wapno palone 100 kg. 6.35, cement w beczkach za 100 kg. 11.60, w workach 10.80, gips murarski za 100 kg. 7, piasek m.³ 9, belki żelazne (cena zasadnicza) 100 kg. 54, żelazo do żelbetu (cena zasadnicza) 100 kg. 49, tafelki ter. posadz. białe m.² 21.30, glazurowane 24, drzewa kant. topowane za m.³ 100, rznięte 130, deski i bale 130, łaty 140, deski stolarskie sosnowe za m.³ 180, dębowe 260, klepka dębowa 13; loco skład: Blacha cynkowa 100 kg. 172, papa nr. 000 za m.² loco wag. 0.95, dachówka karpiówka 1000 szt. loc wagon 160, smoła gazowa preparowana za 100 kg. loco skład 42, asfalt izolacyjny za 100 kg. loco skład 13. Materjały malarskie loco skład: Ton za 1 kg. 0.07, mydło szare 1.55, pokost 2.90, terpentyna zwyczajna 1.50, klej kostny 2.80, skórny 3.85, kreda pławiona 0.15, biel cynkowa 2, lakier biały krajowy 6, loco wagon, kafle kwadr. polewane za szt. 0.55, t. zw. „berlińskie“ 1.90, drzwi piec. herm. żelaz. lane nr. 14 komplet loco skład 30, żelazo do kuchni na wagę za kg. 0.60, szkło lagrowe 2 mm. za m.² loco skład 6.25, kit pokostowy za kg. 1.20. Ceny bez zmiany.

Poznań, 25. 1. Materjały budowlane: Związek Poznańskich Cegielń, Sp. z o. o. notuje za 1000 sztuk loco cegielnia: Cegłę iłową 65.— zł., dziurawkę 72.50, Kleina Foerstera 120.—, Westfala 12-stkę 270, Westfala 15-stkę 290, — płyty ścienne 195, dachówkę 150, kliny duże 275, kliny krótkie 250, gąsiory 1.200, dreny 1½ c. 77 zł., 2 c. 105 zł., 3 c. 190 zł., 4 c. 300 zł., 5 c. 450 zł., 6 c. 620 zł., 7 c. 1.000 i 8 c. 1.400 zł.

Lublin, 25. 1. Na rynku materjałów techniczno-budowlanych panuje zastój. Notowano w detalu: Kafle po 0.50 zł. za sztukę, winkiel i karnes po zł 1.00 za sztukę, komplet gzymsów do pieca od 30 do 48 zł — górne i dolne drzwiczki do pieca hermetyczne 14.00, rury kanalizacyjne żelazne po 0.70 zł. za kg., fasony i łączniki o 10 proc. drożej, rury kamionkowe 6 cal. po 11.80 i 8 cal. po 17.50 zł. za metr, łączniki za sztukę według ceny rur, płyty kuchenne i ruszty po 0.68 za sztukę. Cement 13 zł. za 100 kg. Cegła ogniotrwała do pieców 0.20 zł. za sztukę. Glina szamotowa do 16 zł., ogniotrwała surowa 8 zł. za metr. Wanny żelazne emaljowane od 200—300 zł., piece kąpielowe od 300—350 zł. za sztukę. Naogół usposobienie bardzo słabe.

Gustau Ewald
G. m. b. H.
Cüstrin-Neustadt
SIKAWKI i przybory pożarnicze. Sikawki ręczne i motorowe wszystkich wielkości
Nowość!
Motorowa pompa do brudnej wody
o wydajności do 2400 litrów na minutę
Przedstawiciel na Wielkopolskę i Pomorze
Adam Krysiewicz
Poznań, św. Marcin 16-17
7823

4047
Materjały budowlane wszelk. rodzaju poleca
GUSTAW GLAETZNER
Centrala Materjałów Budowlanych i Dachówek
Tel. 6580 POZNAŃ 3 Mickiewicza 36 zał. 1907 r.
adr. telegraf.: „Dachglaetzner“-Poznań.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 25. 1. Centralne Biuro Polskich Fabryk Gwoździ i Drutu w Warszawie, Królewska 25, notuje następujące ceny za 100 kg. loco stacja odbiorcza: Gwoździe 65 zł., drut ocynkowany 97 zł., inne 80. Dopłata za wymiar i gatunek według specjalnych cenników. Od powyższych cen zasadniczych udzielają się rabaty: na gwoździe i druty ocynkowane do 5 proc., na druty inne 10 proc. Rabaty są zależne od ilości i specyfikacji towaru. Za 100 kg. franco wagon stacja nadawcza. Drut kolczasty czarny: cena zasadnicza 80 zł., dopłata 30 zł., razem 110 zł., ocynkowany: cena zasadnicza 97 zł., dopłata 40 zł., razem 137 zł. W razie żądania drutu k lczastego o określonej wadze na koziołku, dopłata wynosi za rozważenie 10 zł. za 100. Ceny powyższe rozumieją się brutto za netto, co znaczy, że waga liczy się łącznie z koziołkami; za druty kolczaste normalne, t. j. o średnicy 2.5 mm. z pęczkami o 4-ch kolcach, rozmi szcz. w odstępach 60—70 mm.

Bydgoszcz, 25. 1. Ceny hurtowe loco Bydgoszcz. Rury okrągłe o przekroju 100 mm. 2.50 zł., — 125 mm. 2.75, — 150 mm. 4.00, — 200 mm. 5.25, — 250 mm. 5.50, — 300 mm. 7.00, — 350 mm. 8.50, — 400 mm. 10, — 500 mm. 13.75, — 600 mm. 18.25, — 700 mm. 22.50, — 800 mm. 26.50, — 900 mm. 31. — 1000 mm. 36 zł.

Katowice, 25. 1. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S.), oraz Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury — reprezentacja: Towarzystwo dla Sprzedaży Surówki Żelaznej, Sp. z ogr. odp. w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 220 zł. loco stacja wysyłająca.

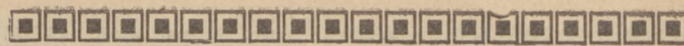
Katowice, 25. 1. Syndykat Polskich Hut Żelaznych natuje za tonę franco huta: Żelazo sztabowe — cena zasadnicza 350 zł., żelazo formowe (do włącznie N. P. 24) 350, żelazo formowe N. P. 26 i ponad — 390, bednarka gorąco walcowana 422.50, żelazo uniwersalne 390, blacha gruba (do 5 mm.) 525, drut walcówka (w jakości handlowej) 397.50, podkłady do rozjezdnic (niedziurkowane) 525, zwykłe łupki płaskie 490, łupki klinowe 515, podwójne łupki klinowe 532.50, podkładki równe 472.50, podkładki pochylone 525, płyty hakowe 820, łapki 980, prowadnice (walcowane) 462.50, szyny klinowe (nieobrobione) 462.50, szyny (poniżej 100 mm. wysokości) 385, do tego podkładki 462.50, łupki płaskie 462.50, łupki klinowe 515, podkłady 462.50, blachę do cynkowania dostarcza się w stanie żarzonym bez specjalnej dopłaty na żarzenie, przy innych natomiast zamówieniach na cienkie blachy żarzone dolicza się następujące dopłaty: przy 1 do poniżej 5 mm. — 10.345 proc., 0.875 mm. — 5.36 proc., 0.75 mm. — 4.68 proc., 0.625 mm. — 4.04 proc., 0.562 mm. — 4.85 proc., 0.50 mm. — 6.32 proc., 0.48 mm. — 1.88 proc., 0.375 mm. — 0.58 proc. Za blachy o grubościach nie wymienionych w powyższem zestawieniu liczy się sąsiednią wyższą dopłatę. Cena blach 2 razy dekapowanych (efektywne) za 1 t. grubość: 0.32 do poniżej 0.35 mm. — Ł. 25.10, do poniżej 0.37 mm. — Ł. 23.10, 0.37 do poniżej 0.40 mm. — Ł. 22.05, 0.40 do poniżej 0.43 mm. — Ł. 22, 0.43 do poniżej 0.50 mm. 21.15, 0.50 do poniżej 0.55 mm. Ł. 21.10, 0.55 do poniżej 0.62 mm. — Ł. 21.05, 0.62 do poniżej 0.75 mm. Ł. 21.00, 0.75 do poniżej 0.87 mm. — Ł. 20.15, 0.87 do poniżej 1 mm. — Ł. 20.10, 1 do ponad 11 mm. — Ł. 20.05, za blachy okrągłe i półokrągłe dochodzi do powyższych cen nadpłata (Tiefstanzbleche), dolicza się 10 proc. Blachy 1 raz dekapowane kosztują o Ł. 3 za tonę mniej, niż blachy 2 razy dekapowane. Do cen tych dla hurtowników dolicza się 2 proc.

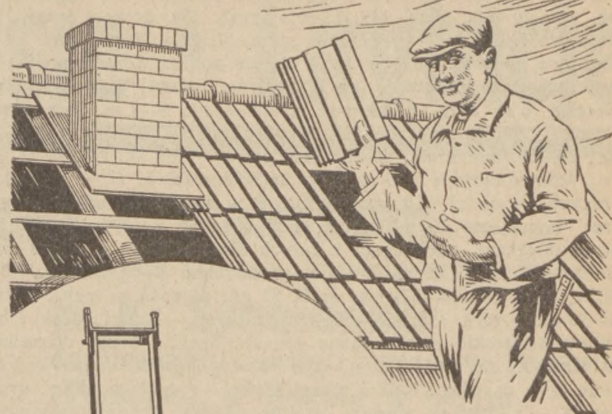
Berlin, 25. 1. Metale. Urz. Ceny w R. M. za 100 kg.: Miedź elektrolityczna, dostawa cif Hamburg, Brema lub Rotterdam 170¼, Miedź refinada loco 143—145, Miedź standard loco 135—138, Ołów standard na styczeń 41¾—42¼, Cyna Banka-Straits (australijska) podług wyboru sprzedawcy 178, Srebro w sztabach ca. 900 za kg. 61¼—63¼, Złoto (w wolnych obrotach za 10 gram.) 28—28.20, Platyna (w wolnych obrotach) za 1 gram 8—10.

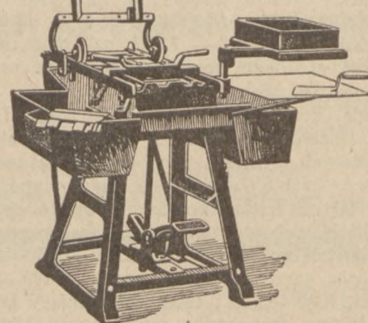
Nowy Jork, 25. 1. Notowania metali za 1 lb.: Miedź: lake loco 18⅛, — elektrolyt loco 18, — fas. Nowy Jork 17⅞, — na 3 miesiące 17⅛, — Casting Refinery loco fob N. Jork 17, — cif. Hamburg 18.30, Cyna: Nowy Jork, Straits loco 30.35, — na styczeń 38.55. Ołów: Nowy Jork, loco 6.25, — East St. Louis loco 6.10. Cynk: East St. Louis loco 5.22½. Srebro zagran. 44¼ w cts. za uncję. Platyna 59½. Aluminjum 98—99 proc. loco 24½. Nikiel w sztabach loco 35. Blacha biała fob. Pittsburg 5.25.

DRZEWO.

Lwów, 25. 1. Notowania drzewa Izby Przem.-Handl. we Lwowie w obrocie krajowym loco wagon stacja załadowania w województwach Lwów, Tarnopol i Stanisławów z 11. b. m.: Drzewo jodłowe i świerkowe w stanie okrągłym okoronowane, celulozowane do 10 cm. średnicy 32 zł., kopalniane od 10 cm. średn. i wyżej, 1.50 m. dług. i wyż. 28 zł., drzewo dłużycowe 14—20 cm. średn. oraz 21—36 cm. śr. — 36 zł., kloce zdrowe tartaczne 4 m. dług. i wyż. 20 i wyż. cm. średn. —, średn. w czubie od 20—25 cm. —. od 26 cm. i wyżej 34 zł., te same wyłącznie świerkowe o 10 proc. drożej, drzewo jodłowe i świerkowe w stanie tartym i ciosanym: deski i brusy jodłowe z pod piły 3—6 cm. dług.., 10 cm. i wyżej sze ok. 26.33, 50—52 mm. grub. 88 zł., 20 mm. grub. 96 zł., 13 mm. grub. 106 zł., te same świerkowe, wymiary jak wyżej, 102 zł., 109 i 119 zł., deski I brusy jodłowe

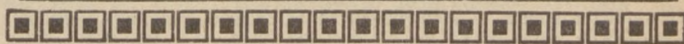

KTO chce kryć takie dachy, dające zupełną ochronę przed deszczem, śniegiem i burzą, winien używać dachówek, wyrabianych na wytłaczarce dachówek „Dreistern“ Polecamy modele dobrze nakrywających się dachówek, „Gaspary“, „Lipsia“, „Biberschwanz“ i „Pfanne“. Prosimy o zażądanie specjalnego prospektu naszego Dz.43 informującego o szczegółach

7906 b

Dr. Gaspary & Co. MARKRANSTÄDT bei Leipzig

Światowa wytwórnia maszyn specjalnych dla przemysłu rozdrabniającego i budowlanego, kamienia sztucznego i przemysłu chemicznego.

Cement, wapno

budowlane i hydrauliczne, cegły, pustaki, płyty cegłowe, dachówki, papy dachowe zwykłe i specjalne asfaltowe, papę izolacyjną, smołę, lepnik, żelazo, gwoździe, gips, trzcinę, kafle, płyty posadzkowe, **glazurowane płyty ścienne, glazurowane rury kamionkowe i koryta,** wyroby **szamotowe Kulmiza i Radeburskie,** zaprawy tynkowe do fasad, karbolineum, płyn izolacyjny przeciw wilgoci i przeciekaniu wody **„CERESIT“,** materjały do izolacji, cegły i dachówki szklane, szplisy i gonty (szkudły), ziarnka marmurowe do terrazza, piaskowiec do szlifowania, parkiet dębowy, linoleum, dachówkę azbestowo-cementową, specjalną papę asfaltową **„BINOLIT“**, siatkę drucianą z wstawkami z gliny palonej, oraz wszelkie inne artykuły w zakres budownictwa wchodzące, dostarcza najtaniej i pierwszorzędnej jakości (7333

1603

Stefan Pełczyński

Hurtownia Materjałów Budowlanych

Poznań III, Dworzec Towarowy, tel. 5605

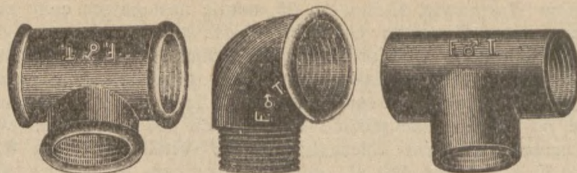
i świerkowe budowlane, wymiary te same, 52 mm. grub. 78 zł., 20 mm. grub. 88 zł., 13 mm. grub. 98 zł., deski i brusy stolarskie, świerkowe lub czyste i półczyste jodłowe, wymiary jak wyżej, 52 mm. grub. 146, 20 mm. grub. 149, 13 mm. grub. 159, deski i brusy IV kl. świerkowe i jodłowe, wymiary te same, 67, 74 i 77 zł., deski i brusy świerkowe, jodłowe od 1 m. wzwyż, ale poniżej 3 m. o pozostałych wymiarach, jak poprzednio, są o 33 proc. tańsze; kantówki i rygle rznięte, 3—6 m. dług., 8×8 i wyż. grube 92 zł., 6—3 m. dług., grubość ta sama — 99 zł., inne wymiary według umowy, łaty rznięte 3—6 m. dług., 26—50 mm. grub., 46—52 mm. szer. — 105 zł., 1—2½ m. grub. 55 zł., drzewo ciosane 6—9 m. dług., 16,5×8 grub., 52 zł., w grubościach wyższych — 65 zł. Drzewo sosnowe w stanie okrągłym okoronowane: kopalniane 10 m. średn., 1.50 m. dług. i wyż. 28 zł., kloce zdrowe tartaczne, pochodzące z całych dłużyc 38 zł., w stanie tartym i ciosanym, deski i brusy sosnowe budowlane 3—6 m. dług., 10 cm. i wyżej szer. 33—40—52 mm. grub. 85 zł., długość ta sama, a szerokość 16 cm. i wyż. szer. 33—40—52 mm. grub. — 90 zł., deski i brusy sosnowe stolarskie nieobrzynane 130 zł., deski i brusy sosnowe od 1 m. wzwyż., ale poniżej 3 m. są o 40 proc. tańsze, kantówki i rygle rznięte 3—6 m. dług., 8×8 i wyżej grube —, 6—8 m. dług., grubość ta sama —, wymiary większe według umowy, drzewo ciosane 3—6 m. dług. w grubościach 16×18 — 35 zł., 18×21 i wyż. — 60 zł., nad 6—9 m. dług. w grubościach do 16×18 — 72 zł. nad 6—9 m. dług. w grubościach 18×21 — 85 zł., deski sosnowe heblowane na pióro i wpust 3—6 m. dług., 10—18 cm. szer. — 119 zł.

Lublin, 25. 1. Notowania drzewa Izby Przem.-Handlowej. Drzewo w obrocie krajowym — za 1 m.³ ceny w złotych. 1. Materjał okrągły: Drzewo dębowe — całe dłużyce w stanie okorowanym na czerwono kl. I i II — 30 cm. średnicy w czubie i wyżej — średnica wypośrodkowana 35—37 cm, zł. 90—100, ceny zawartych transakcyj (odcinek kolejowy Chełm—Lublin). Bloki dębowe okorowane na czerwono — ceny orjentacyjne od 40 do 50 cm. w czubie, kl. I — 150—180; te same wymiary kl. II o 25 proc. taniej, od 30—40 cm. kl. I 100—120 zł., od 25—30 cm. w czubie kl. I 80—85 zł.; te same wymiary kl. II — 65—70 zł.; bloki sosnowe 35 cm. średnicy w czubie i wyżej kl. I i II od 90—100 zł., kl. II o 20 proc. taniej. Kloce dębowe tartaczne nieokorowane od 20 cm. średnicy w czubie 55—65 zł. Kloce sosnowe tartaczne ceny loco wagon: od 20—30 cm. średnicy w czubie 35—40, od 30 cm. średnicy w czubie 45 zł. Słupy telegraficzne sosnowe krajowe 40—44 zł. Kopalniaki sosnowe 28—32. — 2. Materjał ciosany: Planksony dębowe za 1 m.³ loco wagon 130—150 zł. Sleepry sosnowe — według uzansów — loco wagon 16 zł. sztuka. Podkłady sosnowe, loco wagon od 7 zł. na eksport. Klepka bindry — dąb loco wagon 110—115 zł. (za parę). Kantówka sosnowa loco wagon za 1 m.³ 55—60 zł. — 3. Materjał tarty — ceny orjentacyjne loco wagon. Bloki dębowe od 30 cm. — 200—225 zł.; bloki sosnowe 140—150 zł. Stolarka: dąb 150—200 zł. ;sosna 110—125, drzewo sosnowe budowlane — nieobrzynane: 3/4 — 75—85 zł.; 4/4 — 85—95; 6/4 — 95—105, drzewo sosnowe budowlane — obrzynane — ceny te same. Planki sosnowe niesortowane z pod piły 3×9 cali i 3×11 c. 90—95 zł., 3×8 c. 88 zł., 2×7 i 2½×7 83 zł.

Lwów, 25. 1. Drzewo dębowe, kloce od 3-ch metrów dług. bez kory od 50 cm. średnicy I kl. 145, II kl. 80, III kl. 55, od 40 cm. I kl. 120, zł., II kl. 80, III kl. 55, do 30 cm. I kl. 75, II kl. 50, materjał rznięty, boulsy w bloki ułożone I kl. 255 zł., — II kl. 160, — III kl. 120, deski I i II kl. 145 zł. — III kl. 105, deski i brusy obrzynane, towar paryski od 1½ m. wzwyż I kl. 270 zł., — II kl. 240, deski i brusy obrzynane krajowe od 1 m. wzwyż I i II kl. 170 zł., — III kl. 110, fryzy krótkie I kl. 260, — II kl. 190, — III kl. 140, fryzy długie I kl. 270, — II kl. 230 zł., posadzka za 1 metr sześć. I kl. listewki do podłóg za 1 metr bież. 12.40—11.44. Jesionowe kloce od 3 metr. bez kory średnicy od 50 cm. I kl. 140, — II kl. 100 zł., od 30 cm. I kl. 95 zł. — II kl. 65, od 20 cm. I kl. 50 zł., boulsy w bloki ułożone I kl. 230, — II kl. 185, brusy nieobrzynane luźny towar I i II kl. 180 zł., deski nieobrzynane krótkie 165, deski i brusy obrzynane 130. Brzostowe kloce od 50 cm. średnicy I kl. 70 zł., bez kory 70, od 30—39 cm. I kl. 50 zł., boulsy w bloki ułożone I kl. 150 zł., brusy nieobrzynane 120 zł., deski i brusy krótkie 100 zł. Jawor: kloce od 50 cm. średn. 130 zł., 40—49 cm. 130 zł., 30—39 cm. 90 zł., 25—29 cm. 65 zł. Bukowe kloce od 26 cm. 50 zł., materjały rznięte nieobrzynane 100 zł. Olchowe kloce od 22—29 cm. I kl. 55 zł., — II kl. 40, od 30 cm. w odczubie i wyżej I kl. 80, — II kl. 50, materjał rznięty grubości 13 mm. 165 zł., 20 mm. grub. 155 zł., 26³105 mm. 150 zł. Brzozowe kloce od 22—29 cm. 50 zł., od 30 cm. w odczubie i wyżej 70 zł. Osikowe do 21 cm. w odczubie 45 zł., od 22—29 cm. 65 zł., od 30 cm. i wyżej 70 zł. Należność za przetarcie 1 m.³ drzewa miękkiego 11 zł., z pryzmowaniem o 35 proc. drożej, — twardego 18 zł., z pryzmowaniem o 50 proc. drożej. Drzewo opałowe za 10.000 kg. twarde 300, osikowe 240 zł., miękkie sosnowe 325, jodłowe i świerkowe 240 zł.

Złoty w dniu 25 stycznia 1930 roku

Gdańsk przekaz 57.56—57.71, gotówka 57.59—57.74, Berlin przekaz na Warszawę 46.825—47.025, na Poznań 46.825—47.025, na Katowice 46.75—46.95, gotówka grube 46.675—47.075, Zurych przekaz 58.05, Londyn przekaz 43.38, Nowy Jork przekaz 11.25.

FEINSTAHLWERKE
TRAISEN-LEOBERSDORF A. G.
vorm. FISCHER, TRAISEN (Dolna Austrja)
Adres telegraficzny: „Feinstahl-Traisen"

Odlewnia stali i metali miękkich, fabryka zamków

SPECJALNOŚĆ: Kształtki z specjalnego żeliwa odwęglonego na rury gazowe i wodociągowe, marki sławy światowej F. T.

Wykonujemy pozatem: zamki budowlane, meblowe oraz kłódki pancerne, dalej odlewy stalowe i z metali miękkich, według nadesłanych nam rysunków i modeli.

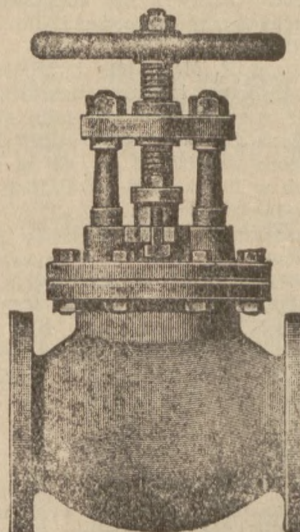
Kształtki i zamki dostarczamy franko oclone, ewent. franko dom w złotych.

Zapytania, względnie zamówienia skierować należy do jeneralnego zastępcy na Małopolskę, Górny Śląsk, Poznańskie, Pomorze i Wolne Miasto Gdańsk:

Jakob S. Karl, jun., Wiedeń
(Wien II), Feuerbachstrasse 8

na teren b. Kongresówki: 8232
POSŁUSZNY, Warszawa, Żórawia 33

„SAM" SPÓŁKA AKCYJNA MÜNSTERMANN
KATOWICE
Tel. 11 i 577 Adr. tel. SAM
Odlewnia żelaza i bronzu
Fabryka maszyn i armatur

Ciężkie armatury dla przewodów parowych, wodnych, gazowych, naftowych i to: zasuwy i zawory, żelazne i stalowe. Kurki, garnki kondenz., hydranty pod- i nadziemne, studnie uliczne i hydrantowe, stojaki i t. d. Przybory kanalizacyjne i wodociągowe: uchwytki, aparaty nawiertnicze, kształtki i t. d.

Bronzy fosforowe i specjalne w odlewach każdego rodzaju - - - - -

Bronzy kute w sztabach o wytrzymałościach aż do 100 kg./mm²

Reprezentacja na Wielkopolskę i Pomorze:
Wład. Jezierski, Poznań, Słowackiego 38. Tel. 69-47

na Kongresówkę: 7273
Paweł Jasiński, Warszawa, Żórawia 9. Telefon 191-71

Przetargi • Submisje • Licytacje

W dniu 10 lutego br. o godz. 10-tej rano odbędzie się na składnicy celnej (gmach Ekspedycji Towarowej)

SPRZEDAŻ LICYTACYJNA

zalegających towarów: filc, natron, celuloza, faktis, obrabiarka drzewa, silnik, części rowerów i wino, 2) narzędzia, liny żelazne, koło zębate, samochód osobowy i porcelana, pod 2) powrotny wywóz zagranicę.

Bliższe dane w ogłoszeniu wywieszone w Urzędzie Celnym. Wzywa się odbiorców do wykupienia towarów przed terminem licytacji, w dniu licytacji bowiem stracą prawo rozporządzania towarem.

Urząd Celny Bydgoszcz.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Gdyni — Zakład Oczyszczania Miasta niniejszem podaje do wiadomości, iż wyznaczony przetarg na dzień 25-go stycznia r. b. na dostawę 2-ch skrapiarek samochodowych i 2-ch samochodów ciężarowych do wywozu śmieci został odłożony do dnia 12-go lutego r. b. godz. 10-tą rano.

Oferty należycie opieczętowane z dopiskiem „Oferta na dostawę samochodów", należy składać pod powyższym adresem II dom, pok. 44.

Prezydent miasta: wz. (—) Grubba.
Członek Magistratu.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Gdyni — Zakład Oczyszczania Miasta niniejszem podaje do wiadomości, iż wyznaczony przetarg na dzień 25-go stycznia r. b. na dostawę 500 sztuk śmietniaków metalowych na podwórza do śmieci, został odłożony do dnia 12-go lutego r. b. na godz. 10-tą rano.

Oferty należycie opieczętowane z dopiskiem "Oferta na dostawę śmietniaków", należy składać pod powyższym adresem II dom, pok. 44.

Prezydent miasta: wz. (—) J. Grubba.
Członek Magistratu.

OGŁOSZENIE LICYTACJI.

Urząd Celny w Krakowie zawiadamia, że w dniu 3 marca 1930 r. odbędzie się w Urzędzie Celnym w Krakowie publiczna licytacja na towary tekstylne, kolonjalne, na maszyny, wyroby z drzewa i metali, szkła, skóry, lakiery, farby, narty, wózki dziecięce, zaś w składach Wolnocłowych firmy „Polski Lloyd" licytacja płyt korkowych.

Gdyby licytacja w tym dniu nie dała pożądanego rezultatu, następna odbędzie się 18 marca 1930 roku.

PRZETARG.

Na sprzedaż 6931,89 m.³. drewna użytkowego jodłowego i 243,16 m³ drewna użytkowego sosnowego z Nadleśnictwa Zagnańsk odbędzie się d. 3 lutego 1930 r. o godz. 12-ej przetarg w lokalu Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu przy ulicy Żeromskiego 53. Drewno znajduje się na zrębach odległych od st. kol. Zagnańsk od 1½ do 6 klm.

Informacyj udziela Dyrekcja L. P. w Radomiu oraz Nadleśnictwo Zagnańsk.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu.

Szan. Czytelnikom

naszym donosimy niniejszem, iż

p. K. Synoradzki

zamieszkały swego czasu w Brodnicy (Pomorze), a obecnie w Gdyni

nie jest już agentem wydawnictwa naszego.

Upraszamy wobec tego Szan. Czytelników, by nie uskuteczniali do rąk jego żadnych wpłat, gdyż wpłat tych nie będziemy uznawać

Wydawn. „Rynku Metalowego i Maszynowego"

OGŁOSZENIE PRZETARGU.

Powiatowy Zarząd Drogowy w Mielcu ogłasza w dniu 20 lutego b. r. o godz. 11-tej publiczny przetarg ofertowy na dostawę szutru i kamienia podkładowego w r. 1930/31 dla dróg utrzymywanych przez powiat.

Oferty pisemne sporządzone ściśle według wymogów określonych rozp. Ministerstwa Rob. Publ. z dnia 31 lipca 1926 Nr. III. 396/26 r. należy składać lub przesyłać pocztą (listem poleconym) na ręce Kierownika Powiatowego Zarządu Drogowego w zapieczętowanej kopercie z napisem: „Oferta do przetargu na dostawę szutru".

Oferty, zawierające wadjum w wysokości 5 proc. wartości oferowanej dostawy, należy wnosić do dnia 20 lutego b. r. godz. 11-ta, w którym to dniu i godzinie nastąpi komisyjne otwarcie ofert.

Bliższe informacje co do warunków, dotyczących dostawy oraz ilości i jakości zapotrzebowanego szutru i kamienia, mogą oferenci otrzymać w godzinach urzędowych w Powiatowym Zarządzie Drogowym od dnia 25 stycznia 1930 r.

Za t. Zarząd Powiatowy
Przewodniczący: Starosta powiatowy Balicki.
Kierownik Powiatowego Zarządu Drogowego: Franz.

PRZETARG PUBLICZNY

3 Okręgowe Szefostwo Budownictwa ogłasza przetarg na roboty stolarskie w budynkach baonowych — w Wilnie 2 budynki, w Mołodecznie 1 budynek, na dzień 1 lutego 1930 roku. Otwarcie ofert nastąpi o godz. 10 min. 15 w 3 Okr. Szef. Bud. w Grodnie, ul. 3 Maja 6.

Szczegóły przetargu podano w gazetach: „Monitor Polski i „Polska Zbrojna".

KOMUNIKAT O PRZETARGU.

Urząd Wojewódzki — Dyrekcja Robót Publicznych we Lwowie powołując się na ogłoszenie w Lwowskim Dzienniku Wojewódzkim i w Monitorze Polskim rozpisuje publiczny przetarg ofertowy pisemny na wykonanie budynków drogowych w Zbolskach i Derewaczu (powiat Lwów) z terminem wniesienia ofert do 6-go lutego 1930 r. godz. 11-ta. — Bliższe dane w Oddziale Drogowym Dyrekcji Robót Publicznych — (Gmach Województwa III p.).

Dyrektor Robót Publicznych: Inż. F. Blum wz.

PUBLICZNY PRZETARG OFERTOWY

ogłasza Wydział Powiatowy w Busku Kiel. na budowę mostu żelbetowego leżajowego, rozpiętości 16 m. przez potok Pęcznik pod Jastrzębcem klm. 7 drogi Powiatowej Stopnica—Szydłów w powiecie Stopnickim.

Budowa mostu wraz z dojazdami winna być wykonaną do dn. 1 listopada 1930 roku.

Warunki wykonania robót powyższych, objaśnienia techniczne, wzór umowy, warunki przetargowe, przepisy o oddawaniu dostaw i robót w zakresie działania Min. Robót Publ. tudzież ślepe kosztorysy, można otrzymać w biurze Powiatowego Zarządu Drogowego w Busku, w godzinach urzędowych.

Oferty zestawione na otrzymanych w biurze Zarządu Drogowego egzemplarzach ślepego kosztorysu z dowodem złożenia wadjum w wysokości 5 proc. sumy oferowanej, w kopertach zalakowanych i napisem „Oferta przetargowa na budowę mostu żelbetowego pod Jastrzębcem" winny być złożone najpóźniej do godz. 12-ej dn. 6 lutego 1930 r. w biurze Wydziału Powiatowego w Busku, poczem nastąpi otwarcie ofert.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta: (—) B. Plenkiewicz.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Rawy Mazowieckiej podaje do publicznej wiadomości, że w dniu 12 lutego 1930 roku, o godz. 10-ej rano, w biurze Magistratu odbędzie się licytacja za pośrednictwem opieczętowanych deklaracyj na oddanie w dzierżawę na lat 36 niżej wymienionych placów miejskich:

1) plac, znajdujący się przy ul. Jerozolimskiej o przestrzeni 35×80 2800 mtr. po 75 groszy za metr = 2100 zł, (in plus);
2) plac, znajdujący się przy szosie Tomaszowskiej po Tokarzewskim, przestrzeni 779 metrów po 75 g„, za metr. od sumy szacunkowej 584 zł.

Reflektanci obowiązani są przed rozpoczęciem się licytacji złożyć do Kasy Miejskiej wadjum w wysokości 1/10 części sumy przetargowej.

Reflektant, który utrzymał się na licytacji, obowiązany będzie uzupełnić wadjum do wysokości 1/5 części sumy zalicytowanej.

Warunki licytacyjne można przeglądać w biurze Magistratu codziennie w godzinach biurowych za wyjątkiem świąt.

Burmistrz: (Podpis nieczytelny).

Powiatowy Zarząd drogowy w Złoczowie podaje do wiadomości interesowanych, iż w dniu 6 lutego b. r. o godz. 11-tej przed południem odbędzie się w biurze Zarządu

PUBLICZNY PRZETARG

na dostawę szutrów tłuczonych z łomów miejscowych, dla konserwacji dróg państwowych, wojewódzkich i powiatowych z przynależnemi dojazdami kolejowemi.

Warunki dostawy, wzór oferty oraz informacje do ilości i jakości dostawy wyłożone są do przeglądu w biurach Zarządu. Szczegółowy tekst obwieszczenia zostanie ogłoszony w tarnopolskim „Dzienniku Wojewódzkim Nr. 2. ex 930.

Kierownik Zarządu: Inż. Alda mp.

WYROBU AMERYKAŃSKICH FABRYK
POMPY
POŻARNICZE
I DO INNYCH CELÓW
URUCHOMIANE OD TYLNEJ OSI SAMOCHODU
(CZAS MONTOWANIA KILKA MINUT)
WYRZUT PIONOWY 20 MTR.
WYDAJNOŚĆ
OD 250 DO 500 LITR./MIN.
(EWENTUALNIE WIĘKSZA WYDAJNOŚĆ NA MNIEJSZĄ WYSOKOŚĆ)
POLECA
S. TRĘBICKI
WARSZAWA - KOPERNIKA 33
8389

PRZETARG

Kierownictwo Budowy Gmachu Banku Gospodarstwa Krajowego ogłasza niniejszem przetarg publiczny na wykonanie okien drewnianych w budującym się gmachu.

Oferty należycie opieczętowane, z dołączonem wadjum w wysokości 5 proc. sumy oferowanej, należy składać w Biurze Kierownictwa Budowy, Warszawa, Aleje Jerozolimskie Nr. 1, do dnia 4 lutego r. b., godziny 12. Warunki szczegółowe przetargu można otrzymać w Kierownictwie Budowy od 17—24 lutego r. b. włącznie, w godzinach od 10—12, codziennie za wyjątkiem niedzieli.

KOMUNIKAT O PRZETARGU OFERTOWYM.

Podaje się do publicznej wiadomości, że przetargi na dostawę materjałów szutrowych i kamienia do pokrycia dróg państwowych i wojewódzkich w r. budżetowym 1930/31 w Województwie Lwowskiem, odbędą się w dniach od 10-go lutego do 25 lutego 1930 r. w miejscowościach i biurach Powiatowych Zarządów drogowych.

Wszelkie bliższe warunki dostawy, dokładne dnie przetargów itp. podają ogłoszenia przetargu, wysłane równocześnie do wszystkich Powiatowych Zarządów Drogowych, Starostw Powiatowych i Magistratów ważniejszych miast celem ogłoszenia na tablicach urzędowych.

Za wojewodę: Inż. Blum mp.
Dyrektor Robót Publicznych.

PRZETARG.

Egipskie Ministerstwo Skarbu ogłosiło na dzień 17 lutego 1930 przetarg na dostawę artykułów biurowych, mianowicie: materjałów piśmiennych, atramentu, gum, ksiąg handlowych, maszyn do pisania i liczenia, ołówków, piór, taśm do maszyn, nożyczek itd. Szczegółowy spis przedmiotów przetargu wraz z warunkami znajduje się w Państw. Inst. Eksp.

PATENTY na wynalazki WZORY, ZNAKI
w kraju i zagranicą — obrona spraw spornych, unieważnienia i t. d.
8271/5458
rzecznik patentowy przysięgły
Inż. dypl. Janusz Wyganowski
WARSZAWA, ul. Ordynacka 6, telefon 161-50

Majątek Runowo-Kraińskie Państwowego Banku Rolnego ma na

SPRZEDAŻ:

dębiny około 280 m^2, sosny około 150 m^3.

Bliższych informacyj udziela Administracja majątku — poczta Runowo-Kraińskie, telefon Dzwierżno-Wielkie 3.

———

Państwowa Wytwórnia Prochu i Materjałów Kruszących w Zagożdżonie ogłasza

KONKURS

na godło Państwowej Wytwórni Prochu i Materjałów Kruszących.

1. Do udziału zaprasza się wszystkich artystów polskich.
2. Godło powinno być proste i poważne.
3. Wymiar projektu wykonany na papierze rysunkowym ma wynosić 20×20 cm. i w zmniejszeniu 2×2 cm.
4. Elementem zasadniczym projektu winno być zobrazowanie wytwórczości P. W. P., t. j. materjałów wybuchowych przemysłowych lub prochów myśliwskich.
5. Dobór barwy pozostawiony jest do uznania projektodawcy z tem, że w rysunku winien być zawarty motyw godła państwowego i brzmienia firmy: „P. W. P.“
6. Projekt zasadniczy nie powinien przypominać w niczem jakiejkolwiek już istniejącej reklamy z tej dziedziny.
7. Projekty należy nadsyłać pod adresem:

Państwowa Wytwórnia Prochu i Mat. Kruszących w Zagożdżonie (pow. Kozienice).
Dyrektor Handlowy.

8. Projekty należy nadsyłać niepodpisane, z uwidocznionem hasłem, w zapieczętowanych kopertach, z napisem: KONKURS NA GODŁO. Równocześnie załączyć należy w drugiej zapieczętowanej kopercie nazwisko i dokładny adres projektodawcy.
9. Jako nagrodę wyznacza się: nagroda I. — zł 600, nagroda II. — zł 400, nagroda III. — zł 250,

Prace nagrodzone przechodzą na wyłączną własność P. W. P. z nieograniczonem prawem reprodukcji. Poza tem P. W. P. zastrzega sobie prawo zakupienia pewnej ilości prac nienagrodzonych na ogółem zł 1.000.

10. Jury powołuje Dyrekcja P. W. P. Wynik konkursu podany będzie do wiadomości w ciągu dnia 14 po ostatecznym terminie nadsyłania projektów, w dziennikach, w których zamieszczone zostaje niniejsze ogłoszenie.
11. Ostateczny termin nadsyłania projektów do dnia 1 marca 1930 r.
12. Wszelkie informacje, których ewentualnie niniejsze ogłoszenie nie wyczerpuje, udzieli Państwowa Wytwórnia Prochu i Materjałów Kruszących w Zagożdżonie, pow. Kozienice, Biuro Sprzedaży.

Uwaga: Wszelką korespondencję w tej sprawie należy zaopatrywać napisem „KONKURS NA GODŁO“.

PRZETARG.

na budowę szkoły powszechnej w Stołbcu.

Urząd Gminy Werba, pow. Dubno, rozpisuje przetarg na budowę szkoły 7 klasowej w Stołbcu.

Bliższych szczegółowych informacyj jak też ślepe kosztorysy, otrzymać można w powyższym Urzędzie za opłatą 3-ch zł.

Oferty składać należy w zapieczętowanych kopertach do dnia 4 lutego 1930 r. godzina 13 w Urzędzie gminnym w Werbie.

Otwarcie ofert nastąpi w tym samym dniu o godz. 14 w lokalu tegoż Urzędu.

Do oferty dołączyć należy kwit na złożone w kasie Urzędu Gminnego w Werbie wadjum w wysokości 5 proc. oferowanej kwoty w gotówce, lub w papierach pupilarnych.

Urząd Gminy zastrzega sobie wybór oferenta bez względu na wysokość oferowanej kwoty.

T. Tallat-Kiełłpsz, Pisarz gminy.
B. Koliński, Wójt gminy Werba.

Nadzwyczajna okazja dla

młynarzy

Urządzenie młyna na 250 ctr., Walce młyńskie zagraniczne, podwójne i pojedyńcze, **Pytle płaskie** (planzichtry), **Reformy Secka** do gryzików, **Łuszczarka Secka, Osiewacze** centryfugalne i graniaste, **Filtry** ssące Secka, **Wentylatory, Transmisje, Elewatory, Tryjery.**

LOKOMOBILE

Lanza i Flöthera

Maszyny są używane, lecz w dobrym stanie gotowe do użytku.

Dostarczamy

wszelkie maszyny nowe dla młynów

jak: **Walce, Pytle płaskie, reformy, śrutowniki, czyszczarnie, tryjery, turbiny.**

Przyjmujemy kompletne budowle młynów i śpichlerzy z maszynami zapędowemi, jak: **motorami, lokomobilami i turbinami.**

Dostarczamy wszelkie artykuły techniczne dla młynów jak **gazę jedwabną, czerpaki, śruby, pasy, gurty, oskardy, ryflujemy walce.** 7483|7484

Inż. SOBAŃSKI i SZAFARKIEWICZ

dawn. Oddział Techniczny Banku Młynarzy

TELEFON Nr. 14-42 POZNAŃ UL. WENECJAŃSKA 6

Przemysł Drzewny HERMAN SCHÜTT

CZERSK, (Pomorze) - Tel. Czersk nr. 6 i 35.

Dostarcza szybko i tanio: Drzwi, okna, oraz wszelkie listwy budowlane i kompletne urządzenia wewnętrzne budowli państwowych, jak koszar, szkół itd,, skrzynie, surowe listwy żłobkowe i listwy na ramy, meble dla sypialń, urządzenia kuchenne itd., wełnę drzewną do opakowania i wyściełania, sznury z wełny drzewnej do izolowania przewodów parowych i studni, do opakowania części maszyn itd.

ZAKŁADY ZATRUDNIAJĄ OKOŁO 700 PRACOWNIKÓW.

Przedstawiciel na roboty stolarskie: **Z. Żukrowski,** Warszawa, Chmielna 134.
Przedstawiciele na inne wyroby: **Wacław Kraiński,** Warszawa, Chmielna 33, **A. Mańczak,** Poznań, Mostowa 17. **Paweł Geisler,** Łódź, Gdańska 113, **K. Dąbrowski,** Bydgoszcz, Plac Poznański 4.

OKAZJA!

Mamy do oddania natychmiast ze składu naszego w Poznaniu używane, lecz gruntownie wyremontowane (z gwarancją)

Lokomobile

1. Lanz, Mannheim, nr. 35604, 10 atm., r. b. 1914, ca 10 K. M. nom.
2. Marshall Sons, nr. 28830, 6 atm., r. b. 1897, ca 10 K. M. nom.
3. Cegielski, Poznań, nr. 566, 10 atm., r. b. 1905, ca 10 K. M. nom.
4. Flöther, nr. 1080, 7 atm., r. b. 1898, ca 10 K. M. nom.
5. Garrett Smith, nr. 7210, 8 atm., r. b. 1906, ca 10 KM. nom.
6. Niebaum & Gutenberg, 7 atm., r. b. 1903, ca 8 KM. nom.
7. Güttler & Co., nr. 351, 7 atm., r. b. 1901, ca 12 KM. nom
8. Epple & Buxbaum, nr. 748, 6 atm., r b. 1895. ca 8 KM.
9. Ransomes, nr. 11726, 6 atm., r. b. 1898, ca 12 K. M

Lokomobile

niewyremontowane (bez gwarancji)

10. R. Wolf, nr. 989, 7 atm.. r. b. 1882.
11. Garret Smith, nr. 5258, 7 atm., r. b. 1904.
12. Badenia, nr. 1521, 6 atm., r. b. 1899.
13. Turner, nr. 1016, 5 atm., r. b. 1882.
14. Clayton Shüttlerworth, nr 20982, 4 atm., r. b. 1885.
15. Förster, nr. 1194, 5 atm., r. b. 1884.
16. Garreth, nr. 664, 4 atm., r. b. 1874.
17. Robey, nr. 7854, 4 atm., r. b. 1883.
18. M. Kir, Allamnastutak, przemysłowa stacjon. nr. 1961, r. b. 1896, 12 atm., pow. ogrzew. 46,604 m², ca 100 KM.

Młocarnie motorowe i parowe

gruntownie wyremontowane, z gwarancją do natychmiastowego użytku.

19. Flöther Q. A. 3. nr. 2591, 58 × 23"
20. Lanz, Mannheim, nr. 4770, 60 × 24"
21. Lanz, Mannheim, H. K., 60 × 22"
22. Lanz, Mannheim, 60 × 24"
23. Paxmann, nr. 2450, 66 × 24"
24. Standardwerk W. Schulze, Hannover, 70 × 16"
25. Ruston Proctor, nr. 18540, 66 × 24"
26. Bomforda, nr. 11576, 60 × 24"

Niewyremontowane

27. Marshall, nr. 8865, 60 × 24"
28. Standardwerk W. Schulze, Hannover, marki L. M. 6. nr. 1868, 66 × 18"

Maszyny parowe

29. leżąca Twerdy Bielitz, 8 KM.
30. leżąca Alborn-Hildesheim, 8 KM.
31. leżąca Schoenemann u. Co., 20 KM.
32. leżąca Laass u. Co., 35 KM.
33. stojąca 4—5 KM., fabrykat nieznany. 8396

Traktory

34. 1 Deering 30 P. S.
35. 1 Fordson.
36. 1 Hansa Lloyd, ca 40 KM.
37. Lanz, Mannheim, Grossbulldogi oraz różne pługi przyczepne do traktorów.

Motory

38. Banachet, benzynowe 1,5 KM.
39. Paul, Landsberg, 6 KM., benzolowy przewoźny.
40. Paulus, ca 8 KM.
41. Łódź motorowa, 10—12 osób, benzynowa.

Prasy do słomy

42. Schulz, Magdeburg, na sznurek.
43. Lanz Mannheim, na drut.

Oprócz tego mamy do oddania korzystnie z naszych składów **różne kotły, pompy mechan., prasy do torfu, maszyny cegielniane itd.**

NITSCHE i S-ka

Fabryka Maszyn, Poznań, Kolejowa 1-3. Tel. 6043, 6044. 6906

Okazyjnie do sprzedania!

Kompletne urządzenie elektrowni będącej w ruchu

składającej się z:

1. Motor „Ursus" 40 x 50 KM., ilość obrotów 210, Dynamo Simens Schuckert 255 Amp, 110 Wolt, obrotów 1040.
2. Motor „Ursus" 40 x 45 KM., ilość obrotów 210, Dynamo „Ganz" 250 Amp., 120 Wolt, obrotów 1200.
3. Baterja akumulatorów 60 słoi, 72 Amp.

Maszyny mało używane. Zgłoszenia przyjmuje

LUBELSKI SYNDYKAT ROLNICZY

Spółka Akcyjna

w Lublinie, ul. Krakowskie Przedmieście 64.

Dnia 25. I. 30 r 8461

Maszyna parowa

używana 60—72 P. S. leżąca, 1-cylindrowa do sprzedania 8417

Fr. Wiebusch, Rudak, pow. Toruń

8426

Sprzedamy z powodu powiększenia naszej cegielni tanio, w dobrym stanie, następujące maszyny:

lokomobilę

Lanza 25 K. M., rok budowy 1889, 6 atm.

prasę do wyrobu cegieł

stojącą, wydajności około 1300 sztuk na godzinę

prasę do wyrobu drenów i dachówki

wydajności 700 sztuk 2" drenów na godzinę

Mamy zapotrzebowanie na lokomobilę nowocz. 50 do 80 KM.

Parowa Cegielnia, Kobierno pod Krotoszynem

---

2 wały transmisyjne 13 mtr. dług., 4 łożyska pierścieniowe, 1 złącznik wszystko 70 mm. średnicy jak również kilka maszyn obuwniczych i maszynę do wyrobu drewniaków

bardzo korzystnie na sprzedaż.

T-wo „Balorient" Mech. Fabryka Obuwia

STAROGARD, ul. Kościuszki 131 8434

Na sprzedaż:

Parowa maszyna z kotłem 6 atm., mało używana, **Parownik do gorzelni** na 50 ltr. kartofli, **gniotownik** do gniecenia słodu, **mała maszyna parowa** na 4 H. P., **tarcze, transmisje** i inne drobniejsze przedmioty z gorzelni. 8459

W. Seroka, Gąski, poczta Parchanie

pow. Inowrocław.

---

1 lokomobila

transportowa fabr. Lanz-Mannheim 15—20 PS. korzystnie do sprzedania. 8446

Jan Rek, Katowice, Piłsudskiego 13.

Okazyjnie sprzedam

50 kg. stali szybkotnącej, niemieckiej, angielskiej. Gryzy szybkotnące, szwedzkie, moduł 6 — 8. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego pod nr. 8425.

Motory Diesla leż. 6, 7, 15 i 25 PS, Lokomobile Lanza 28, 36, 42, PS. Gatry 850 i 450 mm do sprzedania **Epp, Görlich & Co, Stutthof-Dzg.** 8409

Motor Diesla

jak nowy, 25 P. S., z powodu tego, że jest za słaby dla nas, sprzedamy natychmiast nadzwyczaj tanio. 8452

Dobra Mariensee W. m. Gdańsk.

MOTOR

12—14 K. M. „Deutz" na benzol, benzynę i naftę, mało używany, nowoczesnej budowy, z powodu elektryfikacji zakładu okazyjnie do sprzedania. 8443

Julian Rybarski, Zakład ślusarski — Żywiec, Woj. Krakowskie.

Motor 20 H. P.

leżący na gaz ssany komplet z generatorem w bardzo dobrym stanie, z powodu elektryfikacji zakładu natychmiast do sprzedania. Zapytania prosimy skierować do Elektrowni Miejskiej.

8468 **Magistrat Ostrów Wlkp.**

Parową maszynę

prawie nową, Hallesche Maschinenfabrik, zbudow. 1925 r., 70 km. 60 obr. 12 Atm. 8456

Dynamo	S. Schuckert,	pr. stały,	500 wolt.	120 kw.	1050 obr.
„	„	„	230	„ 154	„ 1100 „
„	„	„	230	„ 75	„ 550 „
„	Poege	„	230	„ 26	„ 1200 „
„	A. E. G.	„	2 x 230	„ 15	„ 1400 „
„	B. Boveri	„	230	„ 10	„ 1350 „
„	S. Schuckert	„	115	„ 90	„ 600 „
„	Poege	„	115	„ 42	„ 800 „
„	A. E. G.	„	115/160	„ 30	„ 1350 „
Motor	S. Schuckert	„	440/500	„ 150/240 km.	850 „
„	„	„	220	„ 187 km.	850 „
„	„	„	220	„ 100	„ 500 „
„	Poege	„	220	„ 30	„ 1000 „

Powyższe nowoczesne maszyny, oraz mniejsze dynamo i motory prądu stałego na 110, 220, 440 wolt, sprzeda Inż. **Józef Binder, Kraków, Gertrudy 23.**

Sprzedaż maszyn stolarskich.

Wydział Powiatowy Sejmiku w Hrubieszowie zawiadamia, że ma do sprzedania: **1 heblarkę wyrównarkę** z przyrządem do szpuntowania o szerokości strugu 600 mm, długości stołu 2500 mm w stanie nowym, **1 piłę tarczową** ze stołem ruchomym do pił tarczowych o średniev 500—600 mm w stanie nowym, **1 piłę taśmową** o średnicy rolek 600 mm ze stołem stałym w stanie nieużywanym. Oferty uprasza się wnosić do dnia 10 lutego 1930 r. Przewodniczący Wydziału Sejmiku

8435 Starosta powiatowy: *St. Marek* w. r.

Sprzedam okazyjnie za pół ceny 150 grzejników z radiatorów 125 cm. wysokości dwusłupowe, razem około 90 m□ powierzchni ogrzew. **TEODOR WENDE,** fabryka tkan. techn., **Koronowo,** pow. Bydgoszcz, tel. 56. 8441

Do sprzedania

w drodze przetargu ofertowego:

1) **Cegielnia parowa**
o produkcji do milj. wyborowej cegły.

2) **Tartak jednogatrowy i stolarnia maszynowa**
własność Spółki „Poprad" T-wo Budowlano-Przemysłowe w Nowym Sączu. 8432

O zatwierdzeniu oferty decyduje Walne Zgromadzenie spólników. Oferty w zamkniętych kopertach z napisem: „Oferta na kupno tartaku i cegielni" wnosić można **w terminie do 30 stycznia 1930 r.** pod adresem: **„Inż. W. Cyło, Nowy Sącz, ul. Narutowicza 11",** który również udziela bliższych informacyj.

Bardzo korzystnie na sprzedaż!

Lokomobila Lanza na przegrzaną parę 22 km., **kocioł parowy** 16 kw. mtr. z rurą płomienną, ponieważ zbyteczne, korzystnie zaraz na sprzedaż. Oglądać można każdego czasu. **Mleczarnia Spółdzielcza, Trzemeszno,** pow. Mogilno. 8455

Łódź motorowa

budowa grzebieniowa (dąb i sosna amerykańska), 9½ mtr. długa, 2.10 mtr. szeroka, przednia część: kajuta na 10 osób, tylna część otwarta, oświetlenie elektryczne, z wszelkiemi przynależnościami, gotowa do ruchu, korzystnie do oddania:

S. Basiński, Gniezno, Trzemeszeńska 6. Tel. 233.

8466

Młockarnię motorową (kompletną), 12 konną, jak nowa, okazyjnie sprzedam.

311 **Basiński, Powidz, pow. Gniezno.**

Z powodu przejścia na prąd zmienny **do sprzedania:**

44 silników na prąd stały 220 woltów

o mocy 10—90 KM. i ilości obrotów 500—1200/min.

w dobrym stanie, 8436

dla ⅓ motorów, **rozruszniki i skrzynki** nadające się do użytku.

Zgłoszenia: **Zarząd Huty „Zgoda" w Zgodzie G. Śl.**

Z powodu nadmiaru maszyn sprzedamy bardzo korzystnie:

tokarki poziome i pionowe, uniwersalne frezarki, gwinciarki, strugarkę kół stożkowych, młot kafarowy i sprężynowy

Industrie- & Blechwaren-Werke
Aktien-Gesellschaft
8419 **Gdańsk, Reitergasse 12-15.**

Maszyna do wiercenia

(Bohrmaschine) używana do zapędu motorowego wzgl. ręcznego, wysokość 65 cm. **zaraz na sprzedaż,** ponieważ jest zbyteczna. Zgłoszenia do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 8394

Kocioł rurowy

1-płomienny, 20 mtr. kw. powierzchni ogrzewalnej, 8 atm., rok budowy 1909, **motor na oleje ciężkie** systemu Diesla, circa 18 P. S., **lokomobile, młocarnie, prasy do słomy** sprzeda 8444

Fadenrecht, Skład maszyn. Tiegenhof-Gdańsk
Korespondencja w języku niemieckim.

Poszukuje się wspólnika

z kapitałem 15—20 tysięcy zł. dla przedsiębiorstwa handlowego maszyn rolniczych z dobrą i zaprowadzoną klientelą w Poznańskiem i na Pomorzu. Pierwszeństwo mają: młodszy kupiec z doświadczeniem w branży lub rolnik ze znajomością języka polskiego i niemieckiego w słowie i piśmie. Oferty uprasza się do administracji niniejszego pisma pod nr. 8401 8401

Większa fabryka drutu w Polsce poszukuje

wykwalifikowanego i doświadczonego technika

do prowadzenia żelaznych i stalowych ciągarek drutu i liniarni. Starający się musi być polskim poddanym i musi posiadać język polski w słowie i piśmie. Uwzględnieni zostaną tylko panowie z długoletniem praktycznem doświadczeniem w tej gałęzi przemysłu. Oferty z życiorysem, odpisami świadectw, wynagrodzenia i terminu rozpoczęcia pracy prosimy skierować do admin. „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 8453

KUPNA

Poszukuje się kupna używanego

silnika prądu zmiennego

(trójfazowego) 5 K. M. na 380 V. Łaskawe oferty z dokładnem opisaniem do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego“ pod nr. 8462

Tokarki rewolwerowe

dla śrub do $1^3/_4$", również

tokarki z wrzecionem pociągowem

o długości toczenia do 2000 mm. i do 200 mm. wysokości kłów,

kilka uchwytów

wszystko tylko w bardzo dobrze utrzymanym stanie kupimy.

Oferty i odbitki katalogowe, wszystkie dane techniczne, wagę oraz rok budowy do adm. „Rynku Metal. i Masz.“ pod nr. 8454

Stare płyty akumulatorowe, szlam, i wszelkie stare metale

kupuje

T. Bielawski, Poznań,
Bukowska 33. — Telefon 6418. 8062

Poszukuję tokarki nożnej pociągowej
długość toczenia 800 mm.
M. A. Schmajuk, Zbaraż (Małopolska) 8413

Prasę hydrauliczną

silną, skoku przynajmniej 450 mm, o ile możności dwusłupkową z przejściem pomiędzy słupkami około 600 mm lub więcej, z akumulatorem lub bez kupi 8404

Inż. Czesław Gottschalk, Poznań, ulica Spokojna 12

Tokarka 555

2 m. długość toczenia wysokość kłów 250 mm. **potrzebna.**
Zgłoszenia do Krakowskiej Fabryki Wyr. Powroźn., ul. Harcerska 10, Tel. 2365

Poszukujemy silnik elektryczny
do maszyny wyciągowej z kontrolerem zwrotnym i opornikiem dla prądu zmiennego 380 Volt, 50 okresów, 27-30 KM. 700—800 obrotów. **Oferty Zakłady Przemysłowe „Chęciny“, p-ta Chęciny 2**

„R. Met.“

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW.

CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 150 zł, ½ str. 80 zł, ¼ str. 45 zł, 1/8 str. 25 zł, 1/10 str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III. str. 30% dopłaty. — Artykuły opisowe z dopłatą 100%. — Dostarczenie kliszy autypij z wyraźnych fotografij po 14 groszy za cm². W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się w markach niemieckich. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Grodzki (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.